

RAPPORT OM SAMFUNDSANSVAR 2021

INDHOLD

INDLEDNING

5

Forord fra CEO	5
2021 i tal.....	6
Virksomhedsmodel.....	8
Baglandet kvalificerer forretningen	11
Rapportering understøtter samfundsansvar... ..	12
PensionDanmarks klimaaftryk.....	15
Nye krav til rapportering om bæredygtighed ..	16
Stærke partnerskaber skaber værdi.....	18

VORES MEDLEMMER

20

Digitalt løft fremtidssikrer	22
Digitale løsninger øger tilgængelighed.....	25
Tryghed for alle	26
Det mest typiske PensionDanmark medlem... ..	27
Fleksibilitet og rådgivning til den enkelte	28
Sundhed starter med forebyggelse	30
Morten fik hjælp hos online lægen.....	33

TEMA

34

Vores bidrag til kvalificeret arbejdskraft	34
Let adgang til motiverede medarbejdere	36
Billet til en bedre fremtid	38
Mona blev en mere attraktiv arbejdskraft.....	40

VORES OMVERDEN

42

Positive bidrag til Danmark	44
Afkast skal være ansvarlige	47
Næste generation af grønne investeringer	48
Investeringer i verdens fattigste lande.....	50
Aktivt ejerskab er et vigtigt instrument.....	52
Videreudvikling af det aktive ejerskab.....	54
Byggeri med bæredygtige stabile afkast.....	57
Nytænkning skaber fremtidens ejendomme... ..	59
Fælledby - Danmarks første bydel i træ	61
Herlev giver de ældre nye muligheder	62

VORES MEDARBEJDERE

65

Eget ansvar skal også dokumenteres	67
Flad organisation med højt til loftet	68
Vores arbejde og fokus i 2022.....	70

APPENDIKS MED MERE

72

Hoved- og nøgletal.....	74
Relevante sammenligningstal.....	74
ESG-hoved- og nøgletaloversigt	76
Erklæring om artikel 8-produkt	81
Regnskabspraksis	82
Ledelsens påtegning	88
Den uafhængige revisors erklæring	89

PensionDanmarks adm. direktør Torben Möger Pedersen tager første spadestik til 500 bæredygtige boliger ved Køge Kyst

"Det er resultatet af en flot holdindsats fra alle PensionDanmarks kompetente og engagerede medarbejdere og en god inspiration til de kommende års indsats for at skabe mest mulig værdi for vores mange medlemmer – og samtidig give vores bidrag til at gøre verden bedre."

Torben Möger Pedersen

Partnerskaber skaber bæredygtighed

2021 var, i lighed med 2020, præget af den globale Coronapandemi. I modsætning til 2020 var vi klar, og udbredelsen af vacciner, test og fornuftig adfærd gjorde det muligt at åbne samfundene op. Vi er ved at vænne os til den uvelkomne gæst.

Langt hovedparten af PensionDanmarks virksomheder har i 2021, trods Corona, oplevet vækst og øget beskæftigelse. Det har givet flere indbetalinger, og med finansmarkedernes positive reaktion på den økonomiske vækst og de fortsat lave renter har PensionDanmark også kunnet levere et rekordstort afkast på 36,5 mia. kr. på investeringerne af medlemmernes opsparing.

I 2021 har vi taget næste skridt ind i version 2.0. af den grønne energi gennem beslutninger om at investere i Power-to-X anlæg, som bruger grøn strøm til at producere grønne brændstoffer til de industrier, som ikke umiddelbart kan elektrificeres.

PensionDanmark har i 2021 udviklet nyskabende og bæredygtige boliger og plejefaciliteter til både unge og ældre. Vi har en mission om at bidrage til en sund og tryk alderdom for vores medlemmer, og vores model for bæredygtige boliger kan skaleres og udvides til kommuner over hele landet.

Vores mangeårige satsning på konsekvent udnyttelse af potentialerne i moderne digital teknologi betød, at vi i efteråret løftede hele forsikringsadministrationen over på en helt ny it-plattform i 'skyen'. Den fremtidssikrer mulighederne for at gøre produkter og services endnu mere skræddersyede og tilpasset det enkelte medlems situation og behov.

Vi har som mål at sikre, at vores medlemmer har mindst samme sundhedstilstand som resten af befolkningen. Et af de nyeste redskaber i paletten er introduktion af online psykolog

til medlemmerne. Det betyder, at de i løbet af få minutter kan få en samtale med en psykolog, når de har brug for det.

Også på efteruddannelsesområdet har vi kunnet sætte 'hak' ved flere milepæle. Vi har i år valgt at have mangel på kompetent arbejdskraft som tema. Det er en samfundsdagsorden, som er afgørende for de kommende års vækst, og PensionDanmark har besluttet at give vores bidrag.

For at sikre at PensionDanmark hele tiden bevæger sig i en grønnere og mere bæredygtig retning, begyndte vi arbejdet med klimarapportering tilbage i 2019. I år har vi udvidet CO₂-beregningerne til også at omfatte infrastruktur og Private Debt, så beregningerne nu inkluderer 60 pct. af vores samlede investeringer mod knap 50 pct. i 2020 og 25 pct. i 2019. Vi rapporterer også i år på F&P's branchehenstilling for klimarapportering og EU's nye regler om taksonomi og disclosureforordningen. Vi vil være på forkant med rapportering.

PensionDanmarks indsats blev anerkendt ved at vi vandt prisen som Årets Bæredygtige Pensionselskab ved Sustainable Investment Awards 2021. Ved Digital Finans 2021 blev vi hædret for Bedste Digitale Kundeløsninger i pensionsbranchen. I december fik vi – for 4. år i træk – prisen som Danmarks Bedste Pensionselskab ved den europæiske IPE Awards 2021.

Det er resultatet af en flot holdindsats fra alle PensionDanmarks kompetente og engagerede medarbejdere og en god inspiration til de kommende års indsats for at skabe mest mulig værdi for vores mange medlemmer – og samtidig give vores bidrag til at gøre verden bedre.

Torben Möger Pedersen
Adm. direktør, PensionDanmark
tmp@pension.dk

2021 I TAL

PensionDanmark har **401.000** aktive medlemmer ansat i **21.100** virksomheder

Et 45-årigt medlem fik **16** pct. i afkast på sin opsparing

9,5 mia. kr. var udbetalt til medlemmerne, heraf 3,8 mia. kr. til pensionerede medlemmer

1,9 mio. gange loggede medlemmerne ind på pension.dk. - 61 pct. af gangene var via vores app

95 pct. af de, der fik behandling hos en fysioterapeut eller kiropraktor, var enten tilfredse eller meget tilfredse

2.800 medlemmer gjorde brug af online læge, heriblandt 400 af medlemmernes børn

35.800 gennemførte efteruddannelsesforløb, hvilket er det laveste antal i fem år grundet højkonjunktoren

1,8 mia. kr. afsat til investeringer i udvikling af næste generation af grønne teknologier

CO₂-beregninger for **60** pct. af investeringsportefølje sammenlignet med knap 50 pct. sidste år

780 bæredygtige studieboliger med plads til 800 studerende blev færdigbygget

341.400 bæredygtighedscertificerede m² i den samlede ejendomsportefølje. En stigning på over 150 pct. på blot fem år

PensionDanmark modtog **9** priser, heriblandt IPE Award for Danmarks bedste pensionselskab

VIRKSOMHEDSMODEL

PensionDanmark har en 360-graders tilgang til medlemmerne. Medlemmerne skal sikres en økonomisk tryk alderdom gennem en god forrentning af deres opsparing. De skal have et godt og langt arbejdsliv gennem en aktiv, forebyggende sundhedsindsats. De skal bevare og udbygge deres kompetencer gennem livslang læring og efteruddannelse og gode forsikringer giver økonomisk tryghed, hvis uheldet er ude.

PRODUKTER

VÆRDIER

RESULTATER

MÅL

PENSION

Medlemmerne sikres en **økonomisk tryk alderdom**. Opsparingen investeres ansvarligt og tilpasset medlemmernes alder.

På trods af usikkerhed og store udsving på finansmarkederne fik medlemmerne **et godt afkast**. 45-års-puljen gav et afkast på 16 pct., mens 67-års-puljen fik 10,3 pct.

PensionDanmark investerer konkurrencedygtigt og leverer et højt risikojusteret afkast og lave investeringsomkostninger.

FORSIKRINGER

Forsikringerne skaber tryghed for medlemmerne i arbejdslivet og kan hæves eller sænkes, så de **tilpasses medlemmernes liv**. Med registersamkøring sikres, at medlemmerne altid får det, de har ret til.

850 medlemmer fik tilkendt suppl. førtidspension, 740 medlemmer seniorension, 3.000 medlemmer et engangsbeløb på typisk 100.000 kr. ved kritisk sygdom og 3.100 efterladte modtog et beløb ved dødsfald. **Der blev udbetalt i alt 4,5 mia. kr.**

Medlemmernes opsparings- og forsikringsprodukter dækker individuelle behov.

SUNDHEDSORDNING

Sundhedsordningen **forebygger nedslidning**, hjælper medlemmerne gennem perioder med helbredsmæssige problemer og støtter sygemeldte medlemmer i at vende hurtigere tilbage i beskæftigelse.

51.200 medlemmer fik 422.000 forebyggende behandlinger. 22.500 medlemmer kontaktede vores sundhedsteam og **78.500 kontaktede behandlingsrådgivning**. 12.500 medlemmer fik et Hurtig Diagnose forløb. En stigning på 22 pct. i forhold til 2020.

Medlemmernes sundhedstilstand er lige så god som resten af befolkningens.

EFTERUDDANNELSE

Efteruddannelse hjælper medlemmerne til at vedligeholde og opgradere deres kompetencer for dermed at **bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet**.

1.800 virksomheder modtog efteruddannelsesstøtte gennem fonde, administreret af PensionDanmark Uddannelsesfonde, for **35.800 uddannelsesforløb**. Der blev i alt udbetalt 52,9 mio. kr. i tilskud.

Medlemmerne fungerer godt på arbejdsmarkedet – bliver af lyst og opkvalificeres løbende gennem relevante partnerskaber.

RÅDGIVNING

Medlemmerne får **proaktiv rådgivning** med individualiserede budskaber, der er tilpasset deres livssituation, via den platform de foretrækker, såsom e-mail, sms, e-Boks, web eller telefon.

Der blev sendt 1,4 mio. individualiserede rådgivningsbudskaber til medlemmerne. Medlemmerne loggede ind på pension.dk 1,9 mio. gange. **En stigning på 21 pct.** i forhold til sidste år. Vores rådgivere talte i telefon med medlemmerne 261.700 gange.

Medlemmerne får rådgivning, når de oplever behov i forskellige livssituationer. PensionDanmark forbliver det mest omkostningseffektive arbejdsmarkedspensionselskab.

PensionDanmarks direktørgruppe mødes hver uge

Baglandet kvalificerer forretningen

PensionDanmark er ejet af 10 fagforbund og 15 arbejdsgiverforeninger, som er repræsenteret i PensionDanmarks bestyrelse. Ansvar for arbejdet med bæredygtighed og ESG er integreret i forretningen og afstemmes med baglandet.

PensionDanmark administrerer overenskomstaftalte pensionsordninger, som sikrer alle omfattede lønmodtagere ret til pensionsbidrag indbetalt til PensionDanmark. Bestyrelsen består af i alt 15 medlemmer – og tre særligt sagkyndige medlemmer. Organisationerne bag PensionDanmark lægger vægt på en bred repræsentation af overenskomstparterne i bestyrelsen for at sikre ejerskab, indsigt og indflydelse.

PensionDanmark arbejder med udgangspunkt i lovgivningen og Anbefalinger for god Selskabsledelse for at sikre effektiv ledelse og styring af virksomheden. Der lægges vægt på, at PensionDanmarks administration og udvikling af selskabets aktiviteter afspejler medlemmernes interesser, og at der sker en styring og overvågning af aktivitetsområder og risici.

Der er etableret seks branchebestyrelser, der fastlægger brancheområdets ydelsesmønster i pensionsordningen inden for de rammer, bestyrelsen udstikker. Branchebestyrelserne består af repræsentanter udpeget af aftaleparterne på brancheområderne og et antal tillidsrepræsentanter valgt af medlemmerne af PensionDanmarks tillidsrepræsentantforum.

Udgangspunktet er bæredygtigt

Bæredygtighed er en del af PensionDanmarks DNA og integreret i forretningsmodellen. Således gennemsynder bæredygtighed forretningsgangen og udviklingen af produkter til medlemmerne.

Retningslinjer for samfundsansvar opdateres én gang om året og fremlægges for bestyrelsen, og i den forbindelse drøfter bestyrelsen PensionDanmarks arbejde med samfundsansvar.

For at sikre konstant udvikling af ESG (Environment, Social, Governance) og bæredygtighed har PensionDanmark organisatorisk forankret området i et team placeret adskilt fra investeringsafdelingen.

PensionDanmark lægger stor vægt på gennemsigtighed, transparens og god forretningsførelse. Det gælder også udarbejdelsen og den løbende overvågning af ESG-nøgletallene, som med faste processer indsamles fra alle hjørner af forretningen og kontrolleres af økonomi-afde-

lingen for kvartalsvist at blive drøftet med direktionen med fokus på opstillede målsætninger og tilhørende aktioner. Intern revision vurderer løbende kontrolmiljøet i forhold til dataindsamlingen.

Bestyrelsen udstikker principperne

Politikken for ansvarlige investeringer er integreret i PensionDanmarks investeringsstrategi og tager afsæt i generelt accepterede normer for blandt andet sociale, miljømæssige, og ledelsesmæssige forhold. Bestyrelsen opdaterer investeringsstrategien én gang om året for at sikre, at PensionDanmark løbende tilpasser sig den samfundsmæssige udvikling.

Arbejdet med ansvarlige investeringer er forankret i ESG-komiteén, hvor PensionDanmarks adm. direktør samt en bred repræsentation af forretningen sidder. ESG-komiteén træffer beslutninger om implementering af PensionDanmarks politik for ansvarlig investering og den fortsatte udvikling af området i PensionDanmark.

Investeringer i ejendomme, unoterede aktier og kapitalfonde m.v. er forbundet med en særlig grundig due diligence-proces, hvor ESG-funktionen altid inddrages før en investering, ligesom der gennemføres en analyse af, om en potentiel investering er forenelig med det skattekodeks, som PensionDanmark har udarbejdet sammen med andre førende danske investorer.

Læs mere om PensionDanmarks håndtering af bæredygtighedsrisici på s. 16 og på pensiondanmark.com

16 FRED, RETFÆRDIGHED OG STÆRKE INSTITUTIONER

Delmål 16.7

Inden 2030 skal der sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer.

I PensionDanmark lægges vægt på, at administration og udvikling af selskabets aktiviteter afspejler aktionærernes og medlemmernes interesser. Derfor er PensionDanmarks bestyrelse udvalgt med fokus på en bred repræsentation af overenskomstparterne for at sikre ejerskab, indsigt og indflydelse. Derudover består de seks branchebestyrelser af repræsentanter udpeget af aftaleparterne på brancheområderne og et antal tillidsrepræsentanter valgt af medlemmer af PensionDanmarks tillidsrepræsentantforum.

Rapportering understøtter samfundsansvar

Formålet med rapporten om samfundsansvar er at dokumentere bæredygtighedseffekten af forretningen gennem målinger, cases og dilemmaer. Fokus er på effekt frem for aktivitet for bedre at kunne målrette indsatsen.

PensionDanmarks kerneopgave er at hjælpe medlemmerne til et godt og langt arbejdsliv og en økonomisk tryk alderdom. Det giver PensionDanmark ansvar for at investere medlemmernes opsparing, så den på samme tid vokser i værdi og bidrager til en mere bæredygtig verden. Derfor arbejder PensionDanmark hele tiden på at gøre rapporteringen så præcis, konkret og transparent som muligt, da det skaber et udgangspunkt for at opnå bedre resultater og hæve ambitionerne.

FN's 17 verdensmål er værdigrundlaget for forretningen og giver en ramme for arbejdet med samfundsansvar. Rapporteringen inkluderer forretningens bidrag til verdensmålene med løbende udvidelse og udvikling af målepunkter og -redskaber.

I tillæg til verdensmålene inddrages de danske målepunkter udarbejdet af Danmarks Statistik og 2030-panelet, der bruges som redskab til at arbejde med målene i en dansk kontekst. I år rapporterer PensionDanmark på 6 danske målepunkter, som påvirkes af vores aktiviteter.

Siden sidst

PensionDanmarks fokus i rapporteringen har over de seneste år ændret sig fra at vise omfanget af aktiviteter til at vise målbare effekter. Effektmåling forbedrer mulighederne for at vurdere, om de enkelte indsatser har et positivt bidrag eller ej. Selvom det på nuværende tidspunkt ikke er muligt at måle effekten af alle PensionDanmarks aktiviteter, er målet altid at rapportere så konkret som muligt på det, vi kan, og vi stræber hele tiden efter at forbedre og udvikle vores rapportering.

I år har PensionDanmark udvidet CO₂-beregningerne med infrastruktur og Private Debt, så beregningerne nu inkluderer 60 pct. af vores samlede investeringer mod knap 50 pct. i 2020 og 25 pct. i 2019. Derudover rapporterer vi i år på F&P's branchehenstilling for klimarapportering samt EU's nye regler om taksonomi og disclosure-forord-

ningen. Det er fortsat ambitionen at være på forkant med rapportering i branchen, hvorfor vi rapporterer på samtlige målepunkter i henstillingen samt på dele af disclosure-forordningen, der endnu ikke er lovpligtige. Se s. 15 for de skærpede krav for rapportering om bæredygtighed samt s. 82 for PensionDanmarks anvendte regnskabspraksis.

Dilemma:
Effektmåling på kerneforretningen

Ikke alle verdensmål har en standard-måleenhed, som eksempelvis CO₂, der muliggør måling af både effekt og fremskridt. For en del af PensionDanmarks aktiviteter, som er direkte målrettet medlemmerne, er der endnu ikke udviklet målemetoder eller standardberegninger, hvorfor effekten ikke kan opgøres. Eksempelvis kan aktiviteten i sundhedsordningen kvantificeres som antal medlemmer, der har modtaget forebyggende behandling i løbet af året, men det er langt sværere at kvalificere effekten for det enkelte medlem.

Åbenhed om dilemmaer

PensionDanmark er bevidst om de udfordringer, samfundsansvar fører med sig, og ønsker at være transparente om tilvalg såvel som fravalg.

PensionDanmark har forpligtet sig til at rapportere på UN Global Compacts 10 principper for etisk forretningsadfærd for menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorrupsion. De potentielle negative effekter og udfordringer indgår løbende i rapporten i form af dilemmaer.

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

Delmål 17.19
Inden 2030 skal der bygges videre på eksisterende initiativer for at udvikle bedre målemetoder for måling af fremskridt mod bæredygtig udvikling.

PensionDanmarks mål er at have CO₂-beregninger for så stor en andel af vores investeringsportefølje som muligt. Gennem deltagelse i internationale partnerskaber er vi med til at udvikle og sætte standarden for nye målemetoder. I år er vores CO₂-beregninger udvidet med infrastruktur og private debt.

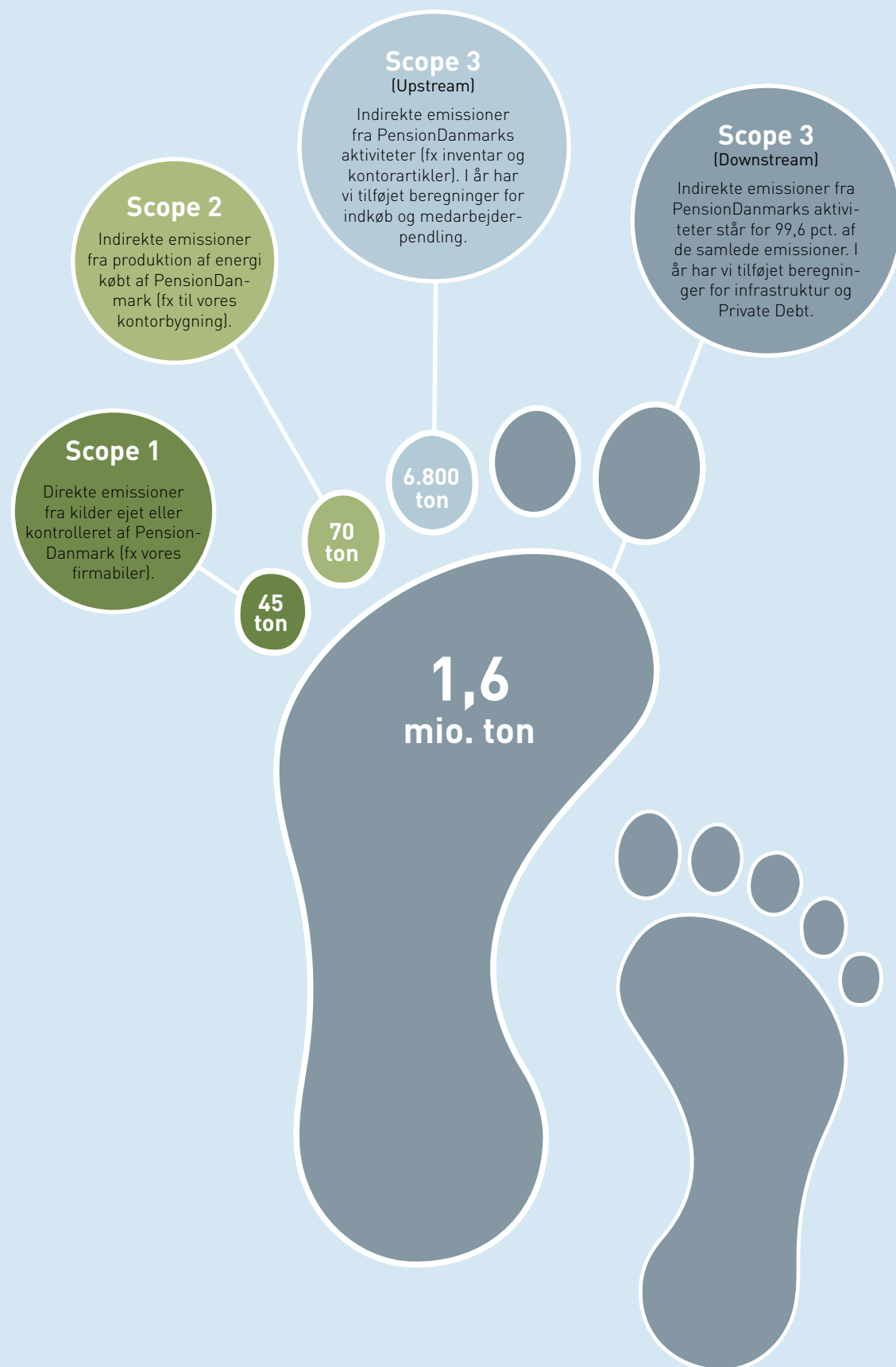
RESULTATER I 2021

- > PensionDanmark rapporterer på 18 af FN's delmål og 6 af de danske målepunkter
- > PensionDanmark drøfter 6 dilemmaer i rapporten

		2021	2020	2019
VORES MEDLEMMER	UDVALGTE VERDENSMÅL			
	1 AFKANT (MILJØ) Delmål 1.3: Udbetalinger til pensionerede medlemmer (mia. kr.)	3,8	3,7	3,4
	3 SUNDHED (SUNDHED) Delmål 3.8: Forebyggende behandlinger under sundhedsordningen	422.134	265.657	369.763
	3 SUNDHED (SUNDHED) Delmål 3.8: Oprettede Hurtig Diagnose-sager via sundhedsordningen	12.459	10.192	6.471
	4 KVALITET (KVALITET) Dansk målepunkt 4.4ii: Antal efteruddannelsesforløb	35.765	47.906	45.102
	4 KVALITET (KVALITET) Dansk målepunkt 4.4ii: Udbetalt tilskud fra efteruddannelsesfondene (mi.o kr.)	52.945	71.724	58.909
8 ANSÆTNING (ANSÆTNING) Delmål 8.10: Antal login på medlemsportalen (mio.)	1.939	1.461	1.154	
VORES OMVERDEN	7 BÆREDYGTIG UDVIKLING Dansk målepunkt 7.2.ii: Investeringer i grøn infrastruktur (mio. kr.)	12.139	15.303	13.664
	7 BÆREDYGTIG UDVIKLING Dansk målepunkt 7.2.ii: CO ₂ -besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur estimeret (ton CO ₂)	1.511.358	1.902.220	2.297.000
	7 BÆREDYGTIG UDVIKLING Dansk målepunkt 7a.i: Investeringer i nye grønne løsninger (mio. kr.)	1.793	0	0
	11 BÆREDYGTIG UDVIKLING Delmål 11.1 Antal studieboliger bygget	777	0	0
	11 BÆREDYGTIG UDVIKLING Dansk målepunkt 11.3.i: Ejendomme, der opfylder EU's taksonomi for bæredygtig finansiering (pct.)	38,6	-	-
	11 BÆREDYGTIG UDVIKLING Dansk målepunkt 11.3.i: Bæredygtigheds certificerede m ² i løbet af året	7.841	31.420	68.513
11 BÆREDYGTIG UDVIKLING Dansk målepunkt 11.3.i: Ejendomsporteføljens CO ₂ -belastning (kg/m ²)	8,9	11,6	11,8	
13 KLIMABESKÆFTIGELSE Delmål 13.3: Samlet CO ₂ -aftryk for investeringsporteføljen (ton/mio. kr.)	7,9	7,7	8,8	
VORES MEDARBEJDERE	11 BÆREDYGTIG UDVIKLING Delmål 11.6: Medarbejderpendling (ton)	132,7	121,2	-
	12 KØBENDE KRÆFT (KØBENDE KRÆFT) Dansk målepunkt 12.5.i: Genanvendt affald (kg)	32,2	26,0	-

PensionDanmarks CO₂-udledning i 2021 - opgjort i ton CO₂

PensionDanmarks klimaaftryk

PensionDanmark vil gerne bidrage til, at vores medlemmer kan gå på pension i en bæredygtig verden – derfor er klima en vigtig del af vores rapportering om samfundsansvar.

PensionDanmarks valg af investeringer har konsekvenser for omverdenen, både i form af CO₂-udledninger, der påvirker klimaet negativt, men også i form af investeringer i bæredygtige løsninger og fremsynede virksomheder, som kan gøre en positiv forskel for omstillingen mod et mere bæredygtigt samfund.

For at sikre at PensionDanmark hele tiden bevæger sig i en grønnere og mere bæredygtig retning, begyndte vi arbejdet med klimarapportering tilbage i 2019, hvor vi offentliggjorde ESG-nøgletal med udgangspunkt i vejledningen udarbejdet af FSR – danske revisorer, Nasdaq og Finansforeningen. Siden da er flere investeringsporteføljer, vejledninger og målsætninger for udvalgte ESG-nøgletal blevet inkluderet, så rapporteringen hele tiden forbedres og konkretiseres.

Klimarapportering i branchen

For at styrke troværdigheden og muliggøre sammenligneligheden af de mange klima- og miljømål, kom F&P i 2021

Delmål 13.3

Vi skal handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser. Det kan blandt andet gøres ved at opbygge viden og kapacitet til at imødegå klimaforandringer.

PensionDanmark bakker op om og arbejder aktivt med Paris-aftalens målsætninger. I september 2019 var PensionDanmark med til at etablere Net-Zero Asset Owner Alliance, hvor vi sammen med forsikrings- og pensionselskaber fra hele verden har forpligtet os til at gøre vores investeringsporteføljer CO₂-neutrale i 2050. Vi valgte sidste år at sætte målsætninger for udvalgte ESG-nøgletal for 2025. Siden 2019 er CO₂-aftrykket fra aktie-porteføljen faldet med 18 pct.

med en branchehenstilling med konkrete målepunkter for klimaløfter. Henstillingen kommer som et resultat af anbefalingerne fra den finansielle sektors klimapartnerskab, som har PensionDanmarks adm. direktør, Torben Møger Pedersen, som formand.

PensionDanmark har valgt at rapportere på alle målepunkter og bakker særligt op om, at branchens aktive engagement i klimaforbedringer er inddraget i rapporteringen. Herigennem kan investorer gøre en stor og reel forskel i arbejdet med at minimere klimaforandringerne.

Ensartet klimarapportering, der opstiller klare og fælles målepunkter for indsatsen, er afgørende for at komme i mål med Folketingets klimaambition om 70 pct. CO₂-reduktion i 2030.

Dilemma:

Howdan sikres gennemskuelige reduktionsmål?

Ambitiøse klimareduktionsmål er afgørende, hvis alvorlige konsekvenser af klimakrisen skal undgås. Men målsætningerne kan være svære at sammenligne, hvis udgangspunkterne er forskellige.

PensionDanmark har i 2021 omformuleret de reduktionsmål, som vi satte sidste år med 2019 som udgangspunkt. Det skyldes, at Net-Zero Asset Owner Alliance har henstillet til, at deres medlemmer opstiller reduktionsmål, der ikke sår tvivl om, at Paris-aftalens 1,5°C-scenarie med ingen eller begrænset "overshoot" opfyldes.

PensionDanmark har arbejdet målrettet med at nedbringe CO₂-aftrykket for vores porteføljer siden 2018, og der er derfor stor forskel på CO₂-udledningen i 2018 og årene efter. Med udgangspunkt i det lave niveau i 2019 var PensionDanmarks oprindelige reduktionsmål 20 pct. frem mod 2024, men med udgangspunkt i 2018 er selv samme reduktionsmål for aktier og virksomhedsobligationer nu 45 pct.

RESULTATER I 2021

- > Det samlede CO₂-aftryk for PensionDanmarks investeringsportefølje er steget fra 7,7 ton/mio. kr. til 7,9. Stigning skyldes blandt andet at CO₂-beregninger for infrastruktur er medregnet i 2021
- > CO₂-aftrykket for børsnoterede aktier er siden de første målinger i 2017 faldet med knapt 40 pct. I år er aftrykket dog steget fra 6,3 til 6,9, grundet flere investeringer i råmaterialer
- > Der har i 2021 generelt været en tendens til lavere klimaaftryk i selskaberne i virksomhedsobligationsporteføljen, hvilket har resulteret i et fald i porteføljens CO₂-aftryk fra 24,1 til 22,6

Nye krav til rapportering om bæredygtighed

Kravene til rapportering om bæredygtighed bliver flere og mere komplekse. I første omgang er klima i fokus, men flere bæredygtighedsområder vil blive inkluderet de kommende år.

EU's medlemslande har forpligtet sig til ambitiøse klima- og energimål frem til 2030 og har mobiliseret den finansielle sektor for at nå dem. Det sker blandt andet gennem ti handlingspunkter i EU's grønne handlingsplan for bæredygtig vækst, herunder taksonomien og disclosure-forordningen, som stiller rapporteringskrav til den finansielle sektor.

EU's grønne taksonomi

I juni 2020 offentliggjorde EU den grønne taksonomi, der har til formål at skabe et fælles sprog for bæredygtige investeringer og en ensartet forståelse af, hvad der er grønt.

Taksonomien indeholder seks klima- og miljømål, som investeringer skal bidrage væsentligt til for at blive klassificeret som bæredygtige. Fra 2022 træder taksonomien i kraft på de to første mål, hvilket betyder, at virksomheder skal rapportere om deres bæredygtighed og i hvilket omfang, deres investeringer kan kvalificeres som bæredygtige i henhold til modvirkning af og tilpasning til klimaforandringer. De resterende fire mål træder efter planen i kraft i januar 2023.

Taksonomien indeholder tekniske screeningskriterier og krav til ejendomme for, hvad der skal til for, at en nybygget og eksisterende ejendom er miljø- og klimatilpasset, samt hvornår en ejendoms energirenovering er tilstrækkelig til at have positiv indvirkning på klimaforebyggelse. Kravene for nybyggede ejendomme er strengere end for eksisterende bygninger. Ud over nybyggeriets energiforbrug er der krav til, at bygningerne ikke har en negativ indvirkning på taksonomiens øvrige klima- og miljømål.

Disclosure-forordningens oplysningskrav

Disclosure-forordningen indeholder oplysningsforpligtelser til investeringsprodukter. Formålet er at skabe større indsigt og transparens om bæredygtighedsniveauet i finansielle produkter. Forordningen øger fokus på rapportering af negative bæredygtighedsindvirkninger.

Forordningens første forpligtelser trådte i kraft marts 2021. PensionDanmark har taget de nødvendige skridt for at leve op til disse, hvilket indebærer udarbejdelse af offentligt tilgængelige oplysninger om integration af bæredygtighedsrisici i investeringsbeslutninger og -produkter.

I 2023 træder flere af forordningens forpligtelser i kraft. De påbyder finansielle virksomheder at måle investeringers indvirkninger ud fra obligatoriske og frivillige bæredygtighedsindikatorer. Selvom det ikke er et krav at rapportere på disse forhold i år, har PensionDanmark allerede påbegyndt processen.

PensionDanmark har valgt at klassificere vores investeringsprodukt som artikel 8, da vi mener at bidrage til den bæredygtige udvikling ved også at investere i nogle af de mest energitunge sektorer. Læs mere om PensionDanmarks rapportering i henhold til EU's taksonomi og disclosure-forordning på s. 80.

Dilemma:

Står disclosure-forordningen i vejen for bæredygtig udvikling?

Forordningen skelner mellem to kategorier af bæredygtige investeringsprodukter; artikel 8, hvor bæredygtighed inddrages i dele af investeringsprocessen og artikel 9, der har bæredygtighed som overordnet formål i alt, hvad der investeres i.

Der er risiko for, at klassificeringen hindrer den globale bæredygtige udvikling, hvis stræben efter den højeste standard og rene artikel 9-produkt udelukker investering i verdens fattigste lande. Ganske vist er virksomheder og aktiviteter i udviklingslande typisk forbundet med ringere vilkår for medarbejdere, men en relativt lav løn i et fattigt land indebærer ofte fremgang i levestandarden sammenlignet med job i det lokale landbrug eller den uformelle økonomi. Ligeledes risikerer artikel 9-produkter ikke at indeholde investeringer i virksomheder inden for eksempelvis minedrift eller materialer, selvom disse sektorer bidrager med nødvendige input til infrastruktur for vedvarende energi, batterier til elbiler, materialer til vindmøller m.v.

RESULTATER I 2021

- > 38,6 pct. af PensionDanmarks ejendomsinvesteringer lever op til EU's bæredygtighedskriterier
- > 30,6 pct. af bestyrelsesmedlemmerne i aktieporteføljens selskaber er kvinder, ifølge rapportering efter disclosure-forordningen

EU's grønne handlingsplan stiller rapporteringskrav til den finansielle sektor

Stærke partnerskaber skaber værdi

PensionDanmark indgår i mange forskellige partnerskaber. Gennem samarbejde med private og offentlige partnere varetager vi medlemmernes interesser og rykker på de globale dagsordener.

PensionDanmark er skabt af arbejdsmarkedets parter som en del af den danske model. Fælles løsninger er en del af vores DNA og definerer forretningen. Partnerskaberne indgår på tværs af brancher, samarbejdspartner og landegrænser, hvor der er attraktive investeringsmuligheder, og hvor vi sikrer størst effekt på medlemmernes afkast og opsparing og på de store globale dagsordener. Samarbejdet med arbejdsmarkedets parter, virksomheder, myndigheder og organisationer sikrer de bedste løsninger for medlemmerne og et positivt bidrag til omverdenen.

De seneste år er PensionDanmarks partnerskaber udvidet til nye brancher, hvor vi med kompetente parter skaber skalerbare løsninger. Eksempelvis har vi sammen med Odense Maritime Technology og Terma dannet et konsortium, som forbereder sig på et udbud af patruljeskibe til det danske forsvar. Målet er en "totalleverandørmodel", hvor konsortiet leverer skibe til en fast pris og med et design, der passer til forswarets ønsker.

Bæredygtig uddannelse i fokus

PensionDanmark indgik i 2021 et nyt grønt samarbejde med Den jyske Haandværkerskole (DjH), der skal bidrage til, at flere unge får en faglært uddannelse med fokus på bæredygtighed og cirkulær økonomi.

I første omgang skal det nye partnerskab udmønte sig i et nyt bæredygtigt skolebyggeri, så DjH kan udvide og uddanne flere tømrere, elektrikere, køleteknikere og plastspecialister i de kommende år. Derudover vil DjH og PensionDanmark øge samarbejdet om udvikling af det faglige indhold i skolens erhvervsuddannelser og voksen- og efteruddannelseskurser, så skolen bliver et jysk kraft- og videnscenter i den grønne omstilling.

Fremtidens ældreplejecenter

Der bliver flere ældre i fremtiden. Det stiller krav til et øget antal ældreboliger og til nye boformer, der matcher de ældres behov og fremmer muligheden for et godt ældreliv. I 2021 indgik PensionDanmark et offentlig-privat samarbejde med Herlev Kommune, om et nyt byområde, hvor kommunens viden om plejeområdet og private kompetencer inden for sundhedsområdet inddrages.

Det nye byområde indeholder 192 plejeboliger og 32 almindelige boliger til kommunens ældre. Desuden opføres 100 livsstilsboliger målrettet familier og boligfællesskaber for personer over 50 år. Der opføres et udvidet plejecenter, som samler offentlige faciliteter som sygeplejeklinik, genoptræning og rådhusfunktioner i et nyt multihus. Byområdet vil højne livskvaliteten for de ældre borgere, og plejecentret vil skabe et stærkt fundament for at styrke fagligheden i Herlevs sundhedsindsats.

Klimapartnerskaber gør Danmark til et foregangsland

Regeringens 14 klimapartnerskaber er nedsat med henblik på at fremlægge forslag til, hvordan erhvervslivet kan bidrage til at opfylde Folketingets klimamålsætning.

I marts 2020 lancerede Klimapartnerskabet for finanssektoren sine anbefalinger. Langt størstedelen er allerede i dag omsat til initiativer og konkret handling. Eksempelvis er det vedtaget at etablere en energiø i Nordsøen, hvilket har sat strøm til ambitionerne om en massiv udbygning af vedvarende energi. Flere af initiativerne øger PensionDanmarks muligheder for at bidrage til samfundsberende infrastruktur og vedvarende energi og samtidig fremtidssikre vores medlemmers opsparing.

Klimapartnerskaberne er en unik måde at indgå partnerskab på mellem Folketinget og erhvervslivet og gør Danmark til foregangsland for, hvordan partnerskaber kan bidrage til løsninger på globale udfordringer.

Torben Møger Pedersen, CEO for PensionDanmark, Kåre Groes Christiansen, CEO for Odense Maritime Technology og Jes Munk-Hansen, CEO for Terma.

Bedre sundhedsordning

PensionDanmark har i 2021 indledt et samarbejde med 3F og Kræftens Bekæmpelse om et arbejdsfastholdelsesprojekt for kræftfrømte medlemmer, da særligt kræftfrømte med hårdt fysisk arbejde er i risiko for at miste deres arbejde. I projektet vil medlemmer tilbydes en koordineret indsats og støtte fra en bred palette af tværfaglige kompetencer samt udarbejdelse af en helhedsorienteret, målrettet og individuel plan for fastholdelse og tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Målet er, at vores medlemmer skal kunne opnå et trygt og godt liv efter kræft med job og fortsat selvforsørgelse.

International forandring

PensionDanmark er stiftende medlem af den FN-etablerede Net-Zero Asset Owner Alliance. Alliancen, der består af investorer fra Europa, Nordamerika og Asien, har til hensigt at udbrede konkrete værktøjer til at opfylde Paris-aftalen. Med fokus på at sætte et positivt aftryk på verden, arbejder Alliancen på at styrke obligatoriske rapporteringsmetoder, udøve aktivt ejerskab og øge investering i den grønne omstilling.

Alliancen er på to år vokset fra 12 til 65 medlemmer med en samlet investeringsportefølje på 66.000 mia. kr. I årets løb har PensionDanmark bidraget til Alliancens arbejde, der blandt andet har resulteret i udgivelsen af Alliancens målsætningsprotokol, som angiver, hvordan der sættes videnskabsbaserede klimamål. Partnerskabet giver PensionDanmark mulighed for fortsat at være med til at hæve standarderne for rapportering og realisering af klimamålsætninger.

VORES MEDLEMMER

Digitalt løft fremtidssikrer medlemsoplevelsen

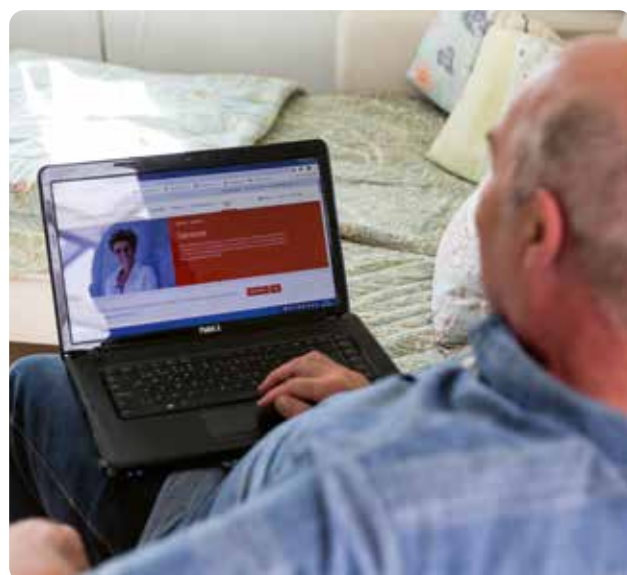
Med en helt ny it-plattform står PensionDanmark nu endnu stærkere i arbejdet med at sikre medlemmerne bedst mulig service til den lavest mulige pris.

Digitalisering og ny teknologi har gennem hele PensionDanmarks levetid været afgørende værktøjer til at skabe bedre produkter og service til medlemmerne. I 2021 opgraderede vi den digitale motor med en ny cloud-baseret it-plattform, som baner vejen for en fremtid med endnu flere muligheder.

Med den nye platform tager PensionDanmark et afgørende skridt ind i en fremtid, hvor den digitale innovation accelereres. Som en af de første i den europæiske pensionsbranche har vi nu en fuldt ud cloud-baseret-teknologi med nyudviklede applikationer målrettet cloud-drift.

For medlemmer og virksomheder betyder den nye platform en fremtidssikring af PensionDanmarks digitale univers. De eksisterende løsninger opgraderes, så de kan give et endnu bedre overblik, nye betjeningsmuligheder tilføjes og designet gentænkes, så det afspejler, at størstedelen af logins i dag kommer fra telefoner og tablets fremfor computere.

Bådfører Peter fra DanPilot er medlem af PensionDanmark

Den nye platform betyder, at PensionDanmark nemmere, hurtigere og billigere kan udvikle løsninger, som giver mulighed for at høste det fulde udbytte af fremtidens systemer og løsninger, der ligesom den nye platform vil være baseret på cloud-teknologi.

På den nye it-plattform er kernesystemet løsrevet fra de enkelte forretningssystemer og applikationer, som derfor nemt kan udskiftes, hvis de bliver forældede.

Med cloud-teknologien opbevares al data i en "sky", der drives af et netværk af eksterne servere. Det gør systemet dynamisk, så PensionDanmark kun betaler for den maskinkraft, der reelt benyttes, hvilket er en fordel når der opleves store udsving i kapacitetsbehovet. Eksempelvis skrues kapaciteten op, når der udsendes pensionsoversigter, da det får mange medlemmer til at logge på systemet. Tilsvarende kan der skrues ned i perioder med lav aktivitet – eksempelvis om natten. Det var ikke muligt med det gamle system, som kørte på lokale servere.

Bedste Digitale Kundeløsninger

PensionDanmarks digitale medlemstilbud blev i 2021 hædret med prisen for Bedste Digitale Kundeløsninger i pensionskategorien ved Digital Finans 2021, som afholdes af branchemediet FinansWatch og analysehuset Wilke. Prisen baserer sig på såvel eksperter som brugeres vurdering af pensionssekskabernes selvbetjening, hjemmeside, digitale kommunikation, sociale medier og innovation.

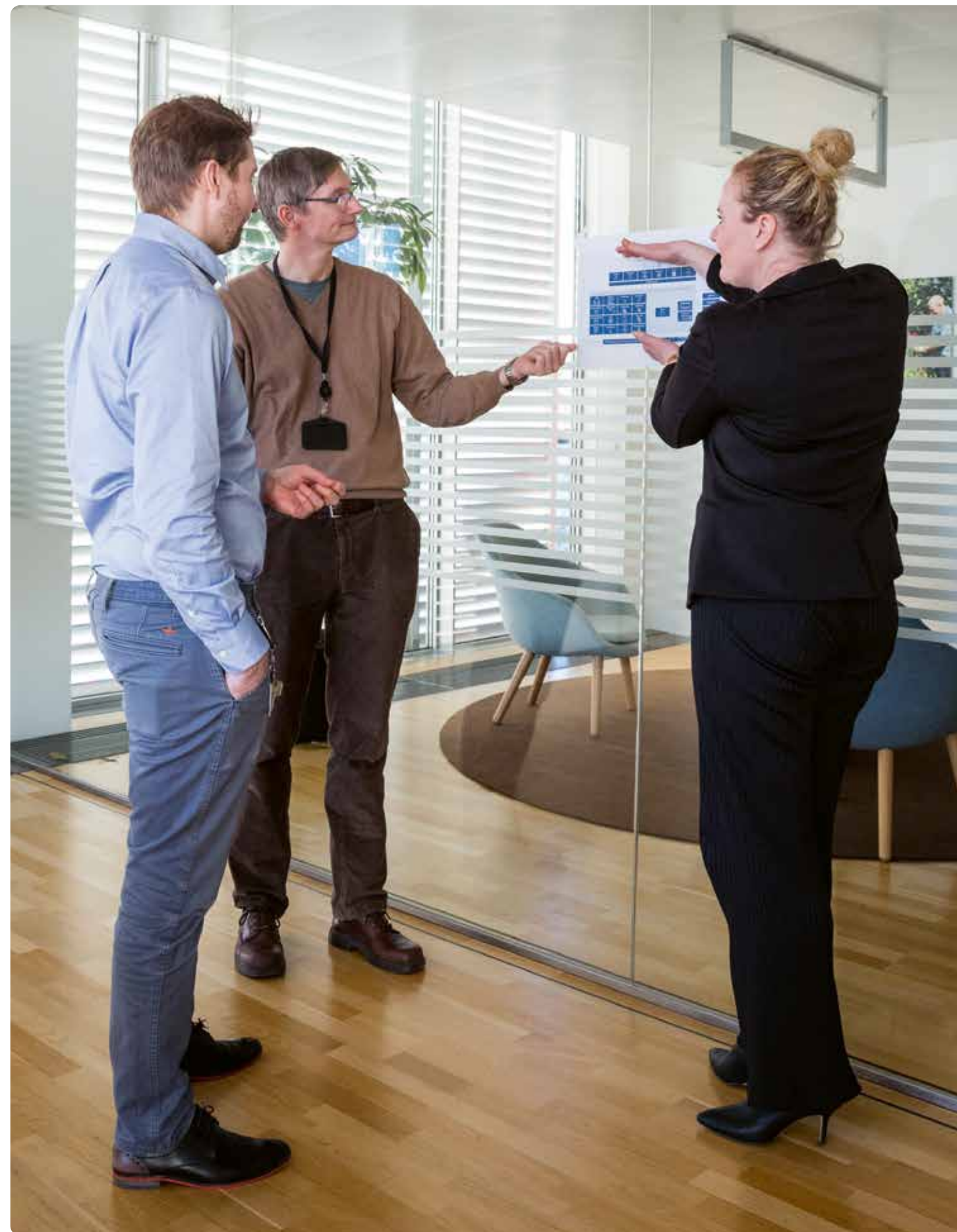
Delmål 8.10

Inden 2030 skal indenlandske finansielle institutioners kapacitet til at fremme og udvide adgang til finansielle tjenesteydelser for alle styrkes. Digitaliseringsmuligheder kan benyttes som løftestang til at indfri andre verdensmål, såsom kvalitet i uddannelse, samt ansvarlige og gennemsigtige institutioner.

Fra 2017 til 2021 er antallet af logins på medlemsportalen steget med over 200 pct., og på PensionDanmarks app er login-tallet i samme periode mere end seksdoblet. I dag sker 61 pct. af alle logins via app'en.

RESULTATER I 2021

- > 1,9 mio. logins på medlemsportalen pension.dk – en stigning på 21 pct. i forhold til 2020
- > Knap 1,2 mio. af medlemmernes logins skete via app'en, hvilket svarer til 61 pct. af alle logins

Joonas og Morten fra IT i møde med Mette fra Projektstyring om den nye it-plattform

Brian arbejder på PensionDanmarks byggeri Sirius på Islands Brygge og er medlem af PensionDanmark

Medlemmerne har et let tilgængeligt overblik over deres pensionsordning

Digitale løsninger øger tilgængelighed

Udvidelsen af PensionDanmarks digitale selvbetjening har skabt flere logins og tilfredse medlemmer.

PensionDanmark har et stort selvbetjeningsunivers, hvor medlemmerne kan regne på fremtidige pensionsudbetalinger, justere forsikringsdækninger og ændre investeringsprofil. Alt sammen via pension.dk eller i PensionDanmarks app. Det giver medlemmerne et lettilgængeligt overblik over deres pensionsordning, og benyttes flittigt. Fra 2017 til 2021 er antallet af logins på medlemsportalen steget med 200 pct., og på PensionDanmarks app er login-tallet i samme periode mere end seksdoblet. I dag sker 61 pct. af alle logins via app'en.

Udviklingen viser også en stigende interesse for at benytte PensionDanmarks sundhedsordning digitalt. Medlemmerne kan booke tid direkte hos en lokal fysioterapeut eller kiropraktor, teste deres sundhedstilstand og få forslag til øvelser eller rådgivning, ligesom det med kort varsel er muligt at få en videosamtale med en læge eller psykolog. Det er tiltag, der gør det enkelt at benytte de mange tilbud i ordningen, og som bidrager til, at medlemmerne får et godt og langt arbejdsliv.

Overblik over efteruddannelser

PensionDanmarks uddannelsessite kan på baggrund af det enkelte medlems kompetencer, erfaring og tidlige-

re uddannelse levere individuelle forslag til konkrete uddannelses- og opkvalificeringsforløb.

Dette værktøj samkører oplysninger fra PensionDanmark og offentlige registre og hjælper medlemmet med at finde relevant uddannelse og skabe overblik over mulighederne for opkvalificering. Medlemmet kan dele data fra hjemmesiden med arbejdsgiveren eller den lokale fagforening, som dermed har optimale forudsætninger for at understøtte medlemmets efteruddannelse.

Kvik sagsbehandling giver tilfredshed

Digital innovation skaber en fleksibel og personlig medlemsoplevelse, og det afspejler sig i en høj brugertilfredshed. 19 ud af 20 medlemmer og virksomheder erklærer sig tilfredse eller meget tilfredse med PensionDanmarks tilbud.

Samtidig holder det både sagsbehandlingstiderne og administrationsomkostningerne nede. Ved hjælp af softwarerobotter har PensionDanmark mindsket den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for sager om kritisk sygdom til gennemsnitligt 10 dage.

På den måde yder digitaliseringen også et væsentligt bidrag til at holde administrationsomkostningerne blandt de allerlaveste i branchen, så mest muligt af medlemmernes indbetalinger bliver sparet op til en økonomisk tryk alderdom.

Tryghed for alle

PensionDanmark forvalter og udvikler arbejdsmarkedsforankrede pensions- og forsikringsordninger, så det enkelte medlem får det optimale ud af de månedlige pensionsbidrag.

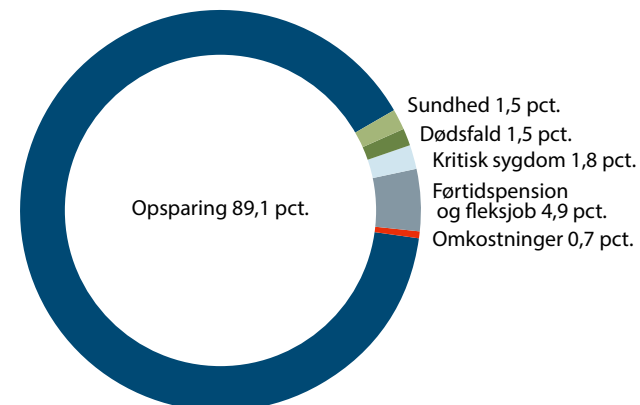
PensionDanmarks medlemmer har pensionsordning via deres overenskomst, og PensionDanmark er ejet af arbejdsmarkedets parter. Det enkelte medlem er derfor medejer. Der er ingen aktionærer, der skal tjene på medlemmernes pensionsordning.

Pensions- og forsikringsordningerne fungerer som et supplement til de offentlige ydelser og er tilpasset, så der ikke sker modregning. Forsikringerne sikrer medlemmerne økonomisk tryghed i arbejdslivet. PensionDanmark samarbejder med forskellige offentlige myndigheder for at sikre, at medlemmerne automatisk bliver informeret, hvis de har ret til en forsikringsydelse i pensionsordningen.

Forsikringerne er indrettede, så de matcher medlemmernes behov inden for de forskellige overenskomstmråder, hvor satserne er fastsat af de respektive branchebestyrelser. Medlemmerne har også mulighed for at tilpasse forsikringsbeløbene til deres individuelle behov. Det kan for eksempel være relevant at tilpasse forsikringerne i forbindelse med, at man bliver gift eller skilt, får børn, eller hvis man bliver boligejer.

Sådan fordeles indbetalingerne

Medlemmernes pensionsbidrag skal først og fremmest gå til opsparing. I 2021 betalte et medlem 297 kr. i administrationsomkostninger, og PensionDanmark er dermed blandt de billigste selskaber i Danmark.

Vi møder medlemmerne, hvor de er

Pension er traditionelt et lavinteresseområde, og ikke alle medlemmer kender indholdet i deres pensionsordning. Derfor kontaktes medlemmerne proaktivt med målrettet rådgivning via flere kanaler (mail, sms, e-Boks, pension.dk og telefon). Det sker løbende og automatiseret på baggrund af medlemsdata — eksempelvis alder, bopæl, job, beskæftigelsehistorik, forsikringsordninger og brug af sundhedsordningen.

Den proaktive tilgang skaber værdi hos medlemmerne. En tilfredshedsmåling viser således, at jo flere forskellige kanaler medlemmerne er i kontakt med PensionDanmark, desto mere tilfredse er de.

Ud over den digitale kontakt, har PensionDanmark også fokus på at møde medlemmerne ansigt til ansigt. Både via et hold af kundechefer, der besøger virksomheder og lokale fagforbund i hele landet og via PensionDanmarks rådgivningsbus. I rådgivningsbussen kan medlemmerne få pensions- og sundhedsrådgivning hos henholdsvis en pensionsrådgiver og en sygeplejerske i PensionDanmark.

Delmål 1.3

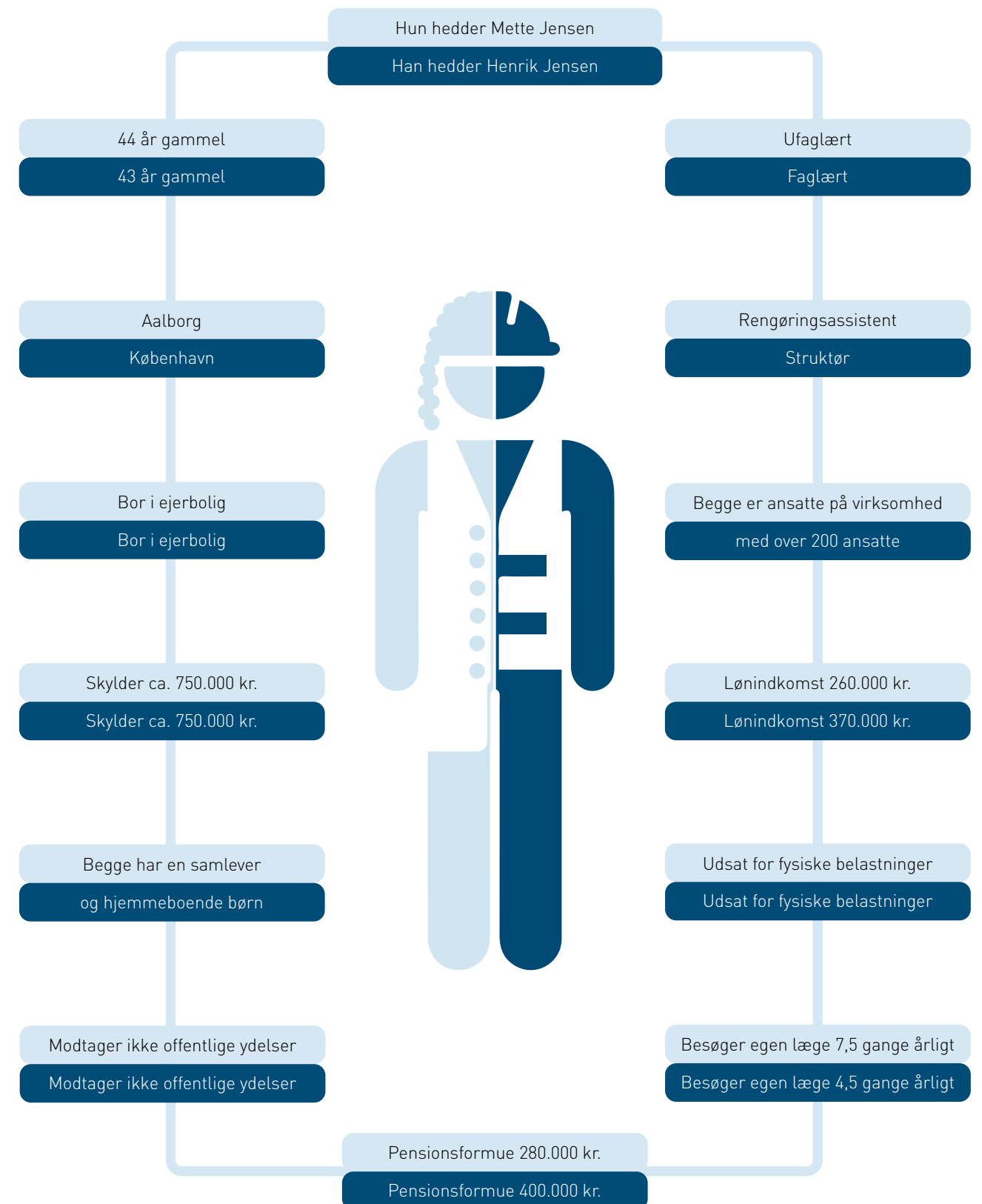
Der skal indføres nationalt passende sociale beskyttelsessystemer og indsatser for alle, heriblandt sociale sikkerhedsnet, og inden 2030 skal de fattige og udsatte have opnået betydelig dækning.

Medlemmernes opsparing hos PensionDanmark er et vigtigt supplement til offentlige pensionsydelser, og opsparingen bidrager til at skabe gode forudsætninger for et seniorliv med høj livskvalitet. Før arbejdsmarkedspensionernes indførelse var pensionerede LO-arbejderes kompensationsgrad typisk omkring 45 pct. af lønnen. Den er i 2021 steget til ca. 60 pct. I 2021 har PensionDanmark udbetalt 9,5 mia. kr. til vores medlemmer, heraf er 3,8 mia. kr. udbetalt til vores medlemmer, der er gået på pension.

RESULTATER I 2021

- > Et 45-årigt medlem fik et afkast på 16 pct., mens et 67-årigt medlem fik 10,3 pct.
- > 9,5 mia. kr. udbetalt til medlemmerne, heraf 3,8 mia. kr. til medlemmer, der er gået på pension

Det mest typiske PensionDanmark medlem

Fleksibilitet og rådgivning til den enkelte

Medlemmerne skal opleve, at pensionsordningen i PensionDanmark tager udgangspunkt i deres livssituation og hjælper dem med at få økonomisk tryghed – både i arbejdslivet og i alderdommen.

Der er stor forskel på medlemmernes behov, når de nærmer sig pensionsalderen, og derfor har PensionDanmark indrettet ordningen, så vi kan tage hånd om alle. Medlemmer, der er nedslidte, sikrer vi via sundhedsordningen og forskellige forsikringsydelser. Medlemmer, der ønsker at arbejde efter pensionsalderen, har mulighed for at få udbetalt dele af deres pension, så det passer ind i deres behov.

Pensionsordningen skal passe til medlemmerne. Ikke omvendt. Medlemsrådgivningen er klar til at vejlede det enkelte medlem, når de store beslutninger skal træffes, og der er mulighed for at få udbetalt pensionen, som det passer en – hvad enten man er gået på pension eller stadig arbejder.

Poul får pension, men fortsætter arbejdet

Der er gode muligheder for de medlemmer, der både har helbredet og lysten til at fortsætte arbejdslivet – også efter folkepensionsalderen. Det gælder for Poul Laursen på 70, der stadig arbejder som blikkenslager 24 timer om ugen hos Amstrup VVS i Skive.

Poul har gjort brug af, at pensionsudbetalingerne i PensionDanmark er fleksible, og at medlemmer kan få udbetalt deres pension, som det passer dem. Han har valgt en delpensionsmodel, hvor der kun bliver indbetalt 2 pct. til pensionsordningen i PensionDanmark fra arbejdsgiveren, og de resterende 10 pct. bliver udbetalt sammen med lønnen.

Delpension var nu ikke med Pouls gode vilje. Det var lægens ordre, at han skulle ned på 24 timer om ugen. For fire år siden fik Poul nemlig store smerter i skulderen, og den var så ødelagt, at der skulle en kunstig skulder til. Men da lægen hørte, at Poul (dengang 66 år) arbejdede 50 timer om ugen, fastslog han, at han kun ville operere, hvis Poul gik ned på 24 timer om ugen.

”Det var jeg nødt til at acceptere. Jeg elsker mit fag, og jeg elsker at arbejde. Jeg er altid i gang – også i sommerhuset, hvor der jo altid er noget, der skal ordnes,” fortæller Poul Laursen, der kalder sig selv ”problemknuser”, og som bliver sendt vidt omkring i landet, når der for eksempel er problemer med vand- og gasinstallationerne.

”Jeg har tidligere rejst rundt i verden for Carl Bro, hvor jeg blandt andet hjalp med at få varmesystemet til at køre igen i en boligblok i Nuuk i Grønland. I min alder kan jeg jo prale af en både lang og bred erfaring, så chefen er glad for mig og passer også på, at jeg ikke overbelaster skulderen. Det er en rigtig fin ordning, vi har,” siger Poul, der blev udlært blikkenslager i 1971.

Hugo får supplerende seniorpension

I 2019 fik Hugo Holmelin, 62, en blodprop i hjernen. Efter tre uger på Thisted Sygehus kom han i et kommunalt genoptræningsforløb og blev derefter tilknyttet det kommunale jobcenter. Men efterhånden blev det klart, at Hugos arbejdsevne permanent var meget begrænset. Hukommelsen er fin, men Hugo har konstant hovedpine og kraftnedsættelse i højre arm og venstre ben. Han blev derfor tilkendt offentlig seniorpension, og i den forbindelse blev han gjort opmærksom på, at han måske havde nogle forsikringer i pensionsordningen i PensionDanmark.

”Jeg fik en rigtig god behandling af en ung kvinde i medlemsrådgivningen. Hun fortalte, at jeg både havde ret til 100.000 kr., fordi jeg havde haft en kritisk sygdom, og jeg kunne også få en månedlig ydelse som et supplement til seniorpensionen,” fortæller Hugo, der tidligere arbejdede som anlægsstruktør hos H.C. Entreprenøren A/S og har været på arbejdsmarkedet siden han var 16.

Udbetalingen fra PensionDanmark svarer til beløbet, som udbetales ved førtidspension, og giver Hugo et beløb på knap 7.000 kr. hver måned før skat – oven i den offentlige seniorpension på godt 16.000 kr.

”Det lyder måske ikke af så meget, men når man går fra en almindelig løn til kun at have en seniorpension, så betyder de ekstra penge virkelig meget. Og det betyder, at min kone og jeg for eksempel stadig har råd til at have bil, og at vi kan købe en flaske vin og en bøf i ny og næ,” siger Hugo.

Tydelig rådgivning til medlemmerne

Tidlig pension (bedre kendt som ”Arne-pension”) blev indført fra 1. januar 2022. Ordningen giver borgere med mange år på arbejdsmarkedet ret til at gå på pension et, to eller tre år før folkepensionsalderen, hvis de opfylder en række betingelser. Godt 2.000 medlemmer af PensionDanmark får ret til tidlig pension fra 2022.

For medlemmerne er det et spørgsmål om, hvad der betaler sig bedst: Efterløn eller tidlig pension. Det kræver en individuel vurdering, som PensionDanmark kan bistå med ved hjælp af et nyt beregningsværktøj. Mange faktorer har betydning: Størrelsen af pensionsformuen, medlemmets planer om fortsat beskæftigelse og ikke mindst særregler i efterlønsordningen. Med værktøjet kan rådgiveren beregne størrelsen på den forventede indkomst som enten efterlønnen eller tidlig pensionist.

Murer Mogens Petersen er et af de medlemmer, der er blevet rådgivet af PensionDanmark. Han fylder snart 64 år og ville gerne vide, hvad der bedst kan betale sig for ham. Mogens bestilte et rådgivningsmøde via pension.dk og havde i den forbindelse uploadet sin Pensionsinfo-rapport. På den måde har medlemsrådgiveren det fulde overblik over medlemmets pensionsøkonomi.

”Jeg fik hurtigt svar på mine spørgsmål, og rådgiveren gav mig et fint overblik over, hvad der bedst kan betale sig for mig. Det afhænger blandt andet af, om jeg stopper helt med at arbejde eller vil fortsætte med at arbejde lidt ved siden. Så det var en god oplevelse,” siger Mogens.

Sundhed starter med forebyggelse

Forebyggelse, hurtig indsats og tilgængelighed er nøgleord i PensionDanmarks sundhedsordning, der siden etableringen i 2005 er udbygget med en bred palette af muligheder for medlemmerne.

PensionDanmarks medlemmer kan få behandlinger hos et netværk af over 3.100 fysioterapeuter eller kiropraktorer på 770 klinikker over hele landet. Når og hvor det passer dem bedst. På samme måde er det nu muligt at få en online-konsultation ved en læge eller psykolog via mobil, tablet eller pc.

Hjælp til selvhjælp

Medlemmerne har en travl hverdag, og mange glemmer mulighederne i deres sundhedsordning. Derfor opsøges medlemmerne proaktivt. For eksempel via personligt målrettede rådgivningsmails, når et medlem ikke har anvendt muligheden for fysiske behandlinger igennem længere tid. På den måde tager vi hånd om medlemmerne.

PensionDanmarks mål er at understøtte medlemmer, der ofte arbejder i fysisk krævende job, i at tage aktivt ansvar for deres egen sundhed. Medlemmerne skal forebygge nedslidning via forebyggende øvelser og råd til gode arbejdsstillinger fra fysioterapeuten. Det har de både et medansvar for og en klar interesse i. Øvelser kan være med til at mindske smerter i hverdagen samt hindre, at skader udvikler sig og i værste fald ender i en førtidspension.

Forebyggelsesindsatsen i sundhedsordningen er, som resten af PensionDanmarks virke, solidarisk og langsigtet i sin grundtanke. Sundhedsordningens mange tilbud bidrager til at sikre medlemmerne bedre livskvalitet og flere gode år på arbejdsmarkedet og dermed også det enkelte medlems økonomi – både i arbejdslivet og som pensionist.

Gennem sundhedsordningen kan medlemmerne tage en sundhedstest. Ud fra svarene får de et overblik over deres sundhed (både fysisk og mentalt), og de får et personligt træningsprogram med beskrivelser, illustrationer og video-

klip. Medlemmer kan også få tilbudt en telefonsamtale med en sygeplejerske i PensionDanmarks sundhedsteam.

Online psykolog

Efterspørgslen på psykologbehandling er steget de seneste år. Det er ikke kun antallet af sager, der er stigende, behandlingsforløbene er også længere og mere alvorlige end tidligere. Det øger presset på kapaciteten hos psykologerne, og der er derfor lang ventetid gennem det offentlige system.

I efteråret 2021 blev online psykolog en del af PensionDanmarks sundhedsordning. På den måde sikres medlemmerne nem adgang til psykologbehandling. Siden PensionDanmark åbnede op for ordningen, er den generelle tilbagemelding fra medlemmerne meget positiv.

Dilemma:

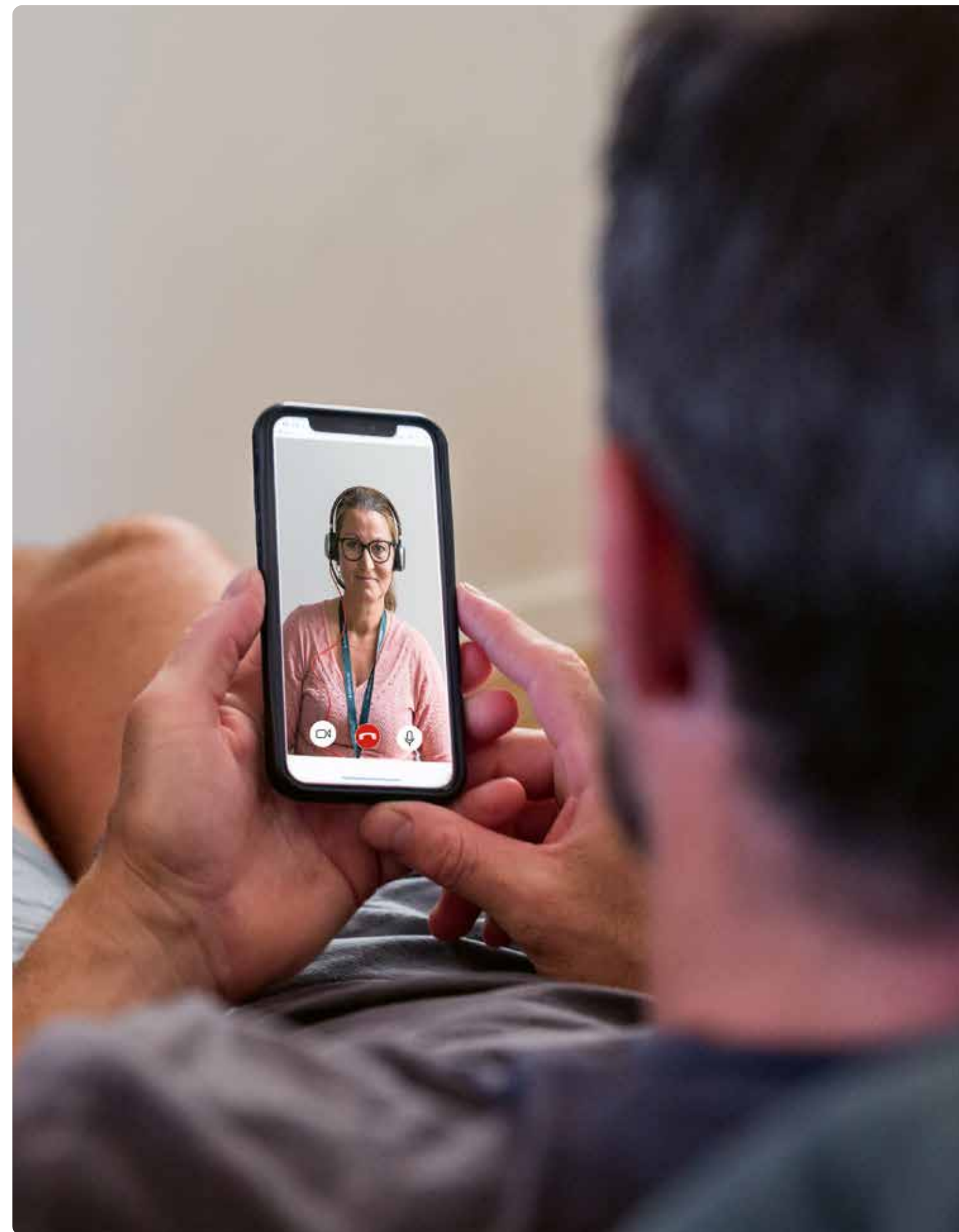
Medlemmernes sundhed – hvem har ansvaret?

Danmark er et af verdens mest velhavende og lige samfund. Alligevel er der social ulighed i sundhed og et øget pres på sundhedsvæsenet. Udgifterne til den offentlige sundhed er steget markant de seneste 20 år, primært drevet af den ældste del af befolkningen – en befolkningsgruppe som fortsat vil vokse de kommende år.

Jo mere presset sundhedsvæsenet bliver, desto mere vil samfundet have behov for, at de borgere, der kan, i højere grad tager vare på sig selv. Når det nære sundhedsvæsen med kerneopgaver som forebyggelse og tidlig opsporing af sygdomme forsømmes, kræver det, at andre aktører løfter ansvaret. Derfor er PensionDanmarks opgave med sundhedsordningen at tilbyde medlemmerne adgang og mulighed for forebyggende behandlinger og tidlig indsats, så medlemmerne støttes i at tage aktivt ansvar for deres sundhed, hvor det offentlige system ikke kan løfte opgaven. I PensionDanmark vil vi gerne løfte vigtige samfundsopgaver, der påvirker vores medlemmer.

RESULTATER I 2021

- > 422.000 forebyggende behandlinger fordelt på 51.200 medlemmer – en stigning på 32 pct. i antallet af behandlede medlemmer siden 2020
- > 12.500 oprettede Hurtig Diagnose-sager. Godt 8,5 pct. angiver, at de ville være sygemeldt, hvis de ikke havde fået hjælp med et Hurtig Diagnose-forløb. Den typiske udredningstid er 18 dage
- > 2.800 medlemmer gjorde brug af online læge, heriblandt 400 af medlemmernes børn

Thomas i en samtale med en af PensionDanmarks online psykologer

Morten har haft ondt i lænden og er blevet hjulpet af PensionDanmarks online læge

Morten fik hjælp hos online lægen

Morten Holmes Jensen, 35, er renovationsarbejder hos renovationsvirksomheden Urbaser. Han havde stor glæde af online læge, da han fik ondt i lænden. "Jeg havde ondt i lænden, og på et tidspunkt fik jeg også strålesmerter ned gennem benet. Til sidst var smerterne så ulidelige, at jeg blev nødt til at søge lægehjælp," fortæller Morten.

Der var rigtig lang ventetid hos Mortens praktiserende læge, så derfor gjorde han brug af online læge. "Jeg fik fat i en meget kompetent læge, der tog sig god tid. Han bad mig vise, hvor jeg havde ondt, og jeg skulle lave nogle øvelser, så han kunne vurdere, om det var en diskusprolaps. Det kunne han dog heldigvis udelukke, så jeg fik noget anti-inflammatorisk medicin, som havde en god effekt," siger Morten.

Han føler sig både godt hjulpet og synes også, at konceptet med en videokonsultation fungerer godt. "Det fungerede fuldstændig lige så godt, som hvis jeg havde været hos min egen læge. Vi sad ansigt til ansigt – blot over video. Det var en virkelig god oplevelse, og jeg fik den hjælp, jeg havde brug for. Jeg vil klart benytte det igen. Ofte er der lang ventetid hos min egen læge, så det er et rigtig godt supplement," siger Morten.

Tilfredse medlemmer

Tilfredshedsmålinger viser, at 94 pct. af de adspurgte medlemmer er enten tilfredse eller meget tilfredse med online læge. Blandt de, der har fået behandling hos en fysioterapeut eller kiropraktor, er 96 pct. enten tilfredse eller meget tilfredse.

Delmål 3.8

Vi skal opnå universel sundhedsdækning, herunder finansiel risikobeskyttelse og adgang til grundlæggende kvalitets-sundhedsydelser.

Alle mennesker skal også have adgang til medicin og vacciner af høj kvalitet, der er sikre, effektive og til en overkommelig pris.

PensionDanmarks medlemmer har adgang til sundhedsordningen, og i 2021 gennemførte sundhedspersonalet 422.000 forebyggende behandlinger fordelt på 51.200 medlemmer. Dette er en stigning på 32 pct. i antal behandlede medlemmer i forhold til 2020. Dertil er der blevet oprettet 12.500 Hurtig Diagnose-sager, som er en stigning på 22 pct. i forhold til 2020.

EFTERUDDANNELSE SIKRER GRØN OMSTILLING

Vores bidrag til kvalificeret arbejdskraft

Mangel på kvalificeret arbejdskraft kan bremse Danmarks rolle i den grønne omstilling. Efteruddannelse er derfor afgørende. PensionDanmark bidrager med at skabe overblik over mulighederne for både medlemmer og virksomheder.

For at nå de globale klimamål skal verdenssamfundet de næste 10 år investere 90.000 mia. kr. i den grønne omstilling. Den globale konkurrence vil øges i de kommende år, og hvis Danmark skal fastholde en global førerposition, kræver det, at vi udvikler, demonstrerer og implementerer de grønne løsninger, som verden har brug for.

Formår Danmark ikke at omstille beskæftigelses- og uddannelsessystemet til den grønne omstilling, kan det udfordre de traditionelle danske styrkepositioner og betyde, at vi i Danmark får sværere ved at bidrage med de løsninger, der er brug for, når den grønne omstilling skal skaleres. Det gælder både i Danmark og globalt i form af eksempelvis energi-øer, Power-to-X-anlæg og flydende havvindmøller.

Omstillingen vil kræve nye kompetencer. Det estimeres, at Danmark vil mangle op mod 100.000 medarbejdere til

at varetage grønne job i 2030. Uden en kvalificeret arbejdsstyrke får danske virksomheder svært ved at udvikle, producere, sælge og implementere deres produkter og services. Vi står altså over for en udfordring, hvor det bliver afgørende at udvikle medarbejdernes kompetencer til fremtidens grønne arbejdsmarked.

” Verdenssamfundet skal de næste 10 år investere **90.000** mia. kr. i den grønne omstilling

Kortlægning af fremtidens behov

Sammen med Novo Nordisk Fonden, Industriens Fond, CONCITO og MandagMorgen har PensionDanmark i et to-årigt projekt sat sig for at imødekomme den stigende efterspørgsel efter relevante grønne kompetencer ved at skabe bedre rammer for efteruddannelse. PensionDanmarks medlemmer spiller en vigtig rolle i realiseringen af de ambitiøse danske grønne målsætninger, og vi har derfor en nøgleposition i partnerskabet.

I PensionDanmark tager vi ansvar for at sikre, at omskoling, opkvalificering og efteruddannelse reflekterer

arbejdsmarkedets nuværende og fremtidige behov. Derfor er det afgørende at kortlægge, hvilke kompetencer der er behov for på fremtidens grønne arbejdsmarked. PensionDanmark kan, med hjælp fra de overenskomstaftalte kompetanceudviklingsfonde, som vi administrerer, sørge for at efteruddannelsesindsatsen målrettes de nye grønne jobmuligheder for medlemmerne og dermed fremtidssikre gode danske arbejdspladser.

Projektet vil analysere og komme med forslag til, hvordan staten, erhvervslivet, den offentlige sektor og uddannelsesinstitutionerne klædes på til den arbejdsmarkedsomstilling, den grønne fremtid kræver. Projektet startede i august 2021. Det første år af projektperioden bliver brugt til analysearbejde og det andet år til at skabe konkrete handlingsorienterede initiativer på basis af den nye viden.

Nytænkning af efteruddannelsesområde

Det er et kerneelement i den grønne omstilling, at der er tale om en "retfærdig omstilling", hvor man hjælper det enkelte menneske videre. Derfor er der behov for at tænke uddannelses- og arbejdsmarkedspolitik aktivt sammen med klimapolitik.

Hvis ikke medlemmerne får de rette kompetencer, vil der opstå flaskehalse, som i sidste ende gør omstillingen både dyrere og langsommere. Det kræver nytænkning på efteruddannelsesområdet, og det kræver, at flere får lyst til at vælge de fag, der er relateret til den grønne omstilling.

Flere af de udbudte AMU-kurser har bæredygtighed som et centralt element, og der samarbejdes med bestyrelserne for kompetenceudviklingsfondene og parternes efteruddannelsesudvalg om at synliggøre de bæredygtige AMU-kurser på PensionDanmarks efteruddannelsessite.

Danmark har tidligere arbejdet med en strategisk omstilling af arbejdsstyrken, og det er dermed ikke ukendt for det danske arbejdsmarked og erhvervsliv at gennemgå en

større omstilling af både arbejdsmarked og arbejdsstyrke. Tværtimod er det netop den danske flexicurity-model, der kan bidrage markant til, at arbejdsstyrken følger med, når vi frem mod 2030 skal accelerere den grønne omstilling til en 70 pct. reduktion af CO₂.

Flexicurity-model

Den danske model er kendetegnet ved en særlig kombination af fleksibilitet og sikkerhed. Det kaldes Flexicurity. Ordet er en sammenskrivning af de engelske ord for fleksibilitet: Flexibilitet (Flexi) og tryghed: Security (curity).

I forhold til de fleste andre lande er det nemt for en arbejdsgiver at hyre og fyre ansatte i Danmark. Til gengæld er der et sikkerhedsnet i form af a-kasser og en aktiv beskæftigelsespolitik. Dertil kommer, at det er muligt at uddanne sig hele livet. Det giver fleksibilitet på arbejdsmarkedet. De ansatte gror ikke fast i deres job, men søger nye udfordringer, og det giver plads til for eksempel nyuddannede. På samme måde kan arbejdsgiveren sikre, at arbejdskraften passer til udsving i virksomhedens produktion og behovet for nye kompetencer.

TEMA

EFTERUDDANNELSE SIKRER GRØN OMSTILLING

Lettere adgang til motiverede medarbejdere

Anlægsgartner- og klimaentreprenør-virksomheden OKNygaard A/S bruger efteruddannelse til at fastholde de rigtige medarbejdere, så de kan være frontløbere i den grønne omstilling.

OKNygaards over 500 medarbejdere går forrest i den grønne omstilling, når der skal anlægges store klimaprojekter i villakvarterer, biodiverse byrum eller bruges pesticidfri ukrudtsbekæmpelse. Og efteruddannelse spiller en helt afgørende rolle.

”Efteruddannelse er vigtigt, hvis vi vil fastholde og dygtiggøre vores medarbejdere, så vi kan klare konkurrencen om at være på forkant i markedet ved at tilbyde kunderne de nyeste og mest klimavenlige løsninger,” siger Jakob Arler, HR Partner i OKNygaard A/S.

Vejen til dygtigere medarbejderne går ikke kun gennem lovpligtige kurser til håndtering af de nyeste redskaber eller mere komplekse metoder til at nedbringe miljøbelastningen. Det handler også om at gøre medarbejderne klar til efteruddannelse. I OKNygaard er 20 pct. af de timelønnede medarbejdere ordblinde, og derfor er læse- og skrivekurser nødvendige for at åbne døren til anden efteruddannelse.

Jakob Arler oplever det som en gevinst for alle parter at dygtiggøre medarbejderne.

”Vi kan mærke, at det motiverer dem, at vi er klar til at sende dem på kursus for, at de kan blive dygtigere,” siger han.

OKNygaard har indledt et større efteruddannelsesprojekt for at imødekomme kundernes efterspørgsel efter grøn omstilling. I de kommende tre år vil OKNygaard hvert år uddanne 35 klimagartnere, mens samtlige medarbejdere inden sommeren 2022 skal deltage i workshops.

Men planlægning af efteruddannelse og ansøgninger om udbetaling af tilskud tager tid. Derfor er OKNygaard svært tilfreds med, at PensionDanmark via automatiserede og digitale løsninger har gjort det betydeligt lettere at få overblik over de relevante kurser og få udbetalt tilskud via Anlægsgartnerfagets Kompetencefond.

”Vi vil gerne kunne se, at vores investering i medarbejderens kompetencer også kommer tilbage til os igen. For os som virksomhed er det derfor vigtigt, at vi har overblik over mulighederne for den enkelte medarbejder, og at vi har en smidig udbetaling af tilskud,” siger Jakob Arler.

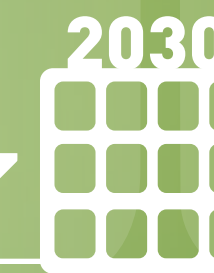

”

”Efteruddannelse er vigtigt, hvis vi vil fastholde og dygtiggøre vores medarbejdere, så vi kan klare konkurrencen om at være på forkant i markedet”

Jakob Arler, HR Partner i
OKNygaard A/S

TEMA

EFTERUDDANNELSE SIKRER GRØN OMSTILLING

Billet til en bedre fremtid

PensionDanmarks efteruddannelsessite giver medlemmerne overblik over deres efteruddannelsesmuligheder. Det er med til at sikre både medlemmernes tilknytning til arbejdsmarkedet og arbejdsmarkedets behov for flere faglærte i fremtiden.

Efteruddannelse og opkvalificering er vigtig for at bevare medlemmernes tilknytning til arbejdsmarkedet. Prognoser viser, at Danmark i 2025 vil mangle op mod 70.000 faglærte og 10.000 personer med en kort, videregående uddannelse. Vurderingen er, at manglen på faglærte og personer med en kort videregående uddannelse vil koste Danmark op imod 100 mia. kr. i tabt fortjeneste og vækst. PensionDanmark vil medvirke til at løfte denne samfundsopgave.

Som administrator af 20 overenskomstaftalte kompetenceudviklingsfonde arbejder PensionDanmark for at sikre medlemmerne gode rammer for efteruddannelse. Flere undersøgelser har dokumenteret, at deltagelse i voksen- og efteruddannelse er med til at give medarbejderne et lavere sygefravær, øget jobsikkerhed, bedre løn samt sikre mobilitet på arbejdsmarkedet.

” Prognoser viser, at Danmark i 2025 vil mangle op mod **70.000** faglærte til fremtidens arbejdsmarked

PensionDanmark er gået forrest ved at udvikle et efteruddannelsessite, der gør det lettere for de enkelte medlemmer og deres arbejdsgivere at få overblik over relevante kurser. Ved at samkøre data med samarbejdspartnere, har PensionDanmark skabt et 360-graders overblik over gennemført uddannelse, erhvervs erfaring og de mange muligheder for efteruddannelse. Via intelligente løsninger og brug af algoritmer bliver medlemmerne i sidste ende præsenteret for kurser, der er relevante for dem. Deling af oplysninger om fuldført uddannelse gør det nemt for virksomhederne og de lokale fagforeninger at planlægge efteruddannelse for medarbejderne. Samtidigt får virksomhederne hurtigt og nemt udbetalt tilskud via automatisk oprettede ansøgninger.

En sikker gevinst

Det er en udbredt erkendelse blandt danskere i den arbejdsdygtige alder, at de skal holde deres kvalifikationer ved lige med efteruddannelse, hvis de skal forblive i job, indtil de ønsker at gå på pension. Det viser en rundspørge, som Epinion har foretaget for PensionDanmark, hvor seks ud af ti danskere finder efteruddannelse vigtigt for at fastholde et job frem til pensionsalderen

Det er kun hver femte af de adspurgte, der har været på efteruddannelse inden for det seneste år. Det til trods for, at knapt 90 procent af de adspurgte kan pege på en eller flere konkrete gevinster, de selv ville kunne opnå gennem efteruddannelse, såsom bedre mulighed for jobskifte, forfremmelse, øget jobsikkerhed, større arbejdsglæde og højere løn.

Dilemma:

Ulighed i uddannelse skaber ulige chancer for uddannelse

På trods af årtiers politisk opmærksomhed og gode intentioner om at skabe lighed gennem uddannelse er der stadig en betydelig social ulighed i uddannelse. Den sociale mobilitet på uddannelserne er øget gennem de seneste årtier, men social baggrund spiller stadig en stor rolle i forhold til, hvem der får hvilke uddannelser.

Der skal sættes tidligere ind, hvis vores medlemmers børn skal opleve mere lighed i uddannelse. Vi gør vores for at skabe de bedst mulige rammer for efteruddannelse ved at øge tilgængeligheden og overblikket.

Delmål 4.4

Inden 2030 skal vi i betydelig grad forøge antallet af unge og voksne, der har relevante kvalifikationer på arbejdsmarkedet. Heriblandt de tekniske og håndværksmæssige evner, der gør det muligt at starte egne virksomheder og sikre anstændige arbejdspladser.

Dansk målepunkt 4.4.ii: Voksnes deltagelse i voksen- og efteruddannelse.

I 2021 loggede 9.700 medlemmer og 500 virksomheder ind på PensionDanmarks efteruddannelsessite, hvilket er færre end i 2020. Siden idriftsættelsen i maj 2019 har 30.600 unikke medlemmer og over 1.000 virksomheder logget ind på efteruddannelsessitet.

De samlede udbetalinger fra kompetencefondene, som PensionDanmark administrerer udbetalinger for, er faldet fra 71,7 mio. kr. i 2020 til 52,9 mio. kr. i 2021. Der er i 2021 udbetalt tilskud til 35.800 uddannelsesforløb mod 48.000 uddannelsesforløb i 2020 – et fald på 26 pct. Virksomhedernes efterspørgsel efter efteruddannelse falder i perioder med højkonjunktur, hvilket medfører et fald i udbetalingerne fra kompetenceudviklingsfondene.

TEMA

EFTERUDDANNELSE SIKRER GRØN OMSTILLING

Mona blev en mere attraktiv arbejdskraft

Efteruddannelse har fordele for både det enkelte medlem og for virksomhederne. Mona Møller oplevede, hvordan efteruddannelse gjorde hende bedre til sit arbejde og gav hende et solidt fundament at bygge videre på.

Mona Møller, der arbejder som industrioperatør på Nørager Mejeri, er et af de medlemmer i PensionDanmark, som har brugt mulighederne for efteruddannelse. Det har givet hende et bedre arbejdsliv og gør hende også til en mere attraktiv arbejdskraft.

”Jeg er oprindeligt uddannet social- og sundhedshjælper og arbejdede som ufaglært på Nørager Mejeri. I forbindelse med at jeg var på kursus (”Operatørvedligehold”) var der nogen, som fortalte mig om uddannelsen til Industrioperatør. Det lød som noget for mig, så jeg spurgte min chef om lov,” fortæller Mona.

Hun fik lov til at tage uddannelsen, og Nørager Mejeri fik tilskud fra Mejeribrugets Uddannelsesfond. På uddannelsen har Mona blandt andet fået en bred viden om mekanik, kemi og strøm i de maskiner, som de arbejder med på Nørager Mejeri. Udover at hun formelt er blevet faglært industrioperatør, så er Mona ikke i tvivl om, at efteruddannelsen har løftet hende på alle måder.

”Helt konkret kan jeg bedre løse mine arbejdsopgaver og for eksempel hjælpe med at fejlfinde, når vi har servicebesøg på maskinerne. Og personligt er det en stor tilfredsstillelse at blive bedre til det, man laver. Man bliver en mere attraktiv arbejdskraft, og så der jo noget at bygge videre på,” siger Mona.

”

”Personligt er det en stor tilfredsstillelse at blive bedre til det, man laver. Man bliver en mere attraktiv arbejdskraft”

Mona Møller
Industrioperatør på Nørager Mejeri

TEMA

2030

VORES OMVERDEN

Positive bidrag til Danmark

PensionDanmarks investeringer skaber solide afkast til medlemmerne og bidrager samtidig til udviklingen af det danske samfund og til at indfri Folketingets mål om 70 pct. CO₂-reduktion i 2030.

Investeringer i ejendomme skaber job i selskaber, der beskæftiger bygningsarbejdere, og resulterer i sunde moderne arbejdspladser og boliger. PensionDanmarks køb af obligationer er lån til danske virksomheder, husejere og boligelskaber, og investeringer i aktier og direkte udlån stiller kapital til rådighed for små og store virksomheder, som giver dem mulighed for at udvikle sig og skabe vækst og beskæftigelse. Mange af PensionDanmarks investeringer sætter store positive aftryk på det danske samfund.

De seneste år har PensionDanmark udvidet porteføljen af investeringer gennem partnerskaber, der kan løse de udfordringer, Danmark står overfor i fremtiden, mangel på grøn energi, stigende efterspørgsel på bæredygtige ejendomme og behovet for nye skibstyper til forsvaret og til ø-færger. Det giver mening for PensionDanmark, for vores medlemmer og for samfundet.

Delmål 8.5
Inden 2030 skal der opnås fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle.

PensionDanmarks investeringer i ejendomme estimeres til at give 1.000 job i byggebranchen for hver milliard krone investeret.

Beskæftigelse og grønne løsninger

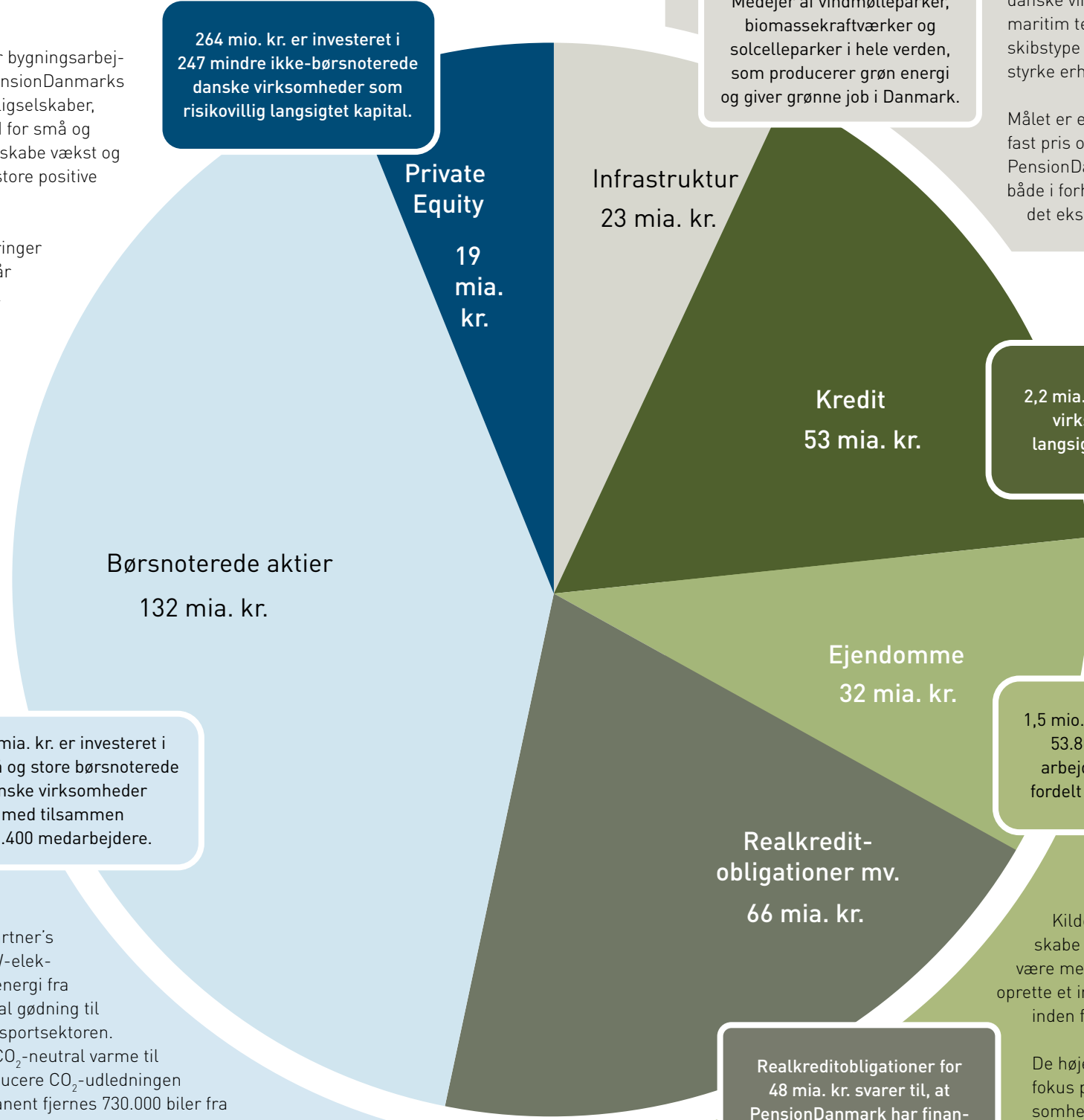
PensionDanmark investerer i danske virksomheder, der bidrager til danske arbejdspladser og grønne løsninger. Udover at investere i virksomhedernes aktier indgår PensionDanmark også i dialoger, eksempelvis igennem klimapartnerskabet, og i projekter, der bidrager til samfundsmæssige løsninger og gode afkast til medlemmerne.

PensionDanmark gav i 2021 tilsagn om investering i det danske Power-to-X-projekt Høst gennem Copenhagen Infrastructure Partner's nye fond, CI Energy Transition Fund I. Projekt Høst bliver et 1 GW-elektrolyseanlæg placeret på den jyske vestkyst, der transformerer energi fra havvindmøller til ammoniak, som både kan bruges til CO₂-neutral gødning til landbrugssektoren og som grønt brændstof til shipping- og transportsektoren. Den overskydende varme fra anlægget skal bruges til at levere CO₂-neutral varme til ca. 50.000 husstande i Esbjerg. Anlægget forventes at kunne reducere CO₂-udledningen med op mod 1,5 mio. ton om året, hvilket svarer til, at der permanent fjernes 730.000 biler fra vejene.

Både DSV og A.P. Møller Mærsk har meldt sig som aftagere af grønt brændstof, og det bidrager således til skabelsen af grønne jobs og opnåelse af Folketingets klimaambitioner.

16,1 mia. kr. er investeret i 54 små og store børsnoterede danske virksomheder med tilsammen 840.400 medarbejdere.

264 mio. kr. er investeret i 247 mindre ikke-børsnoterede danske virksomheder som risikovillig langsigtet kapital.

Patruljeskibe til det danske forsvar

Et konsortium bestående af Odense Maritime Technology, Terma og PensionDanmark forbereder sig på et kommende udbud af danske patruljeskibe. Forsvarsforligskredsen besluttede i 2021 at igangsætte et udviklingsprojekt, der skal resultere i fem nye fleksible patruljeskibe, som ud over militære opgaver også skal løse havmiljøopgaver. Der er et politisk ønske om at inddrage danske virksomheders viden og kompetencer inden for udvikling af skibe, maritim teknologi og klima- og miljøvenlige løsninger. Udviklingen af en ny skibstype er væsentlig for Danmarks sikkerhedsinteresser, men vil også styrke erhvervslivet og give et eksportpotentiale for danske virksomheder.

Målet er en "totalleverandørmodel", hvor konsortiet leverer skibene til en fast pris og med et design, der passer til forsvarrets ønsker. Således kan PensionDanmark være med til at sikre væsentlig jobskabelse i Danmark, både i forhold til de skibe som efterspørges af det danske forsvar, men også det eksportpotentiale der vil kunne realiseres i fremtiden.

Medejer af vindmølleparker, biomassekraftværker og solcelleparker i hele verden, som producerer grøn energi og giver grønne job i Danmark.

2,2 mia. kr. i lån til danske virksomheder som langsigtet vækstkapital.

Nye standarder for fremtidens by- og erhvervsudvikling

I de kommende år skal PensionDanmark sammen med Ballerup Kommune udvikle et nyt og visionært by- og erhvervsområde på grænsen mellem land og by med 10.000 arbejdspladser og 2.000 bæredygtige boliger. Området Kildedal består i dag fortrinsvis af marker omgivet af få, men velkendte, virksomheder som Novo Nordisk og Oticon.

Kildedal skal inspirere fremtidens byudvikling i ind- og udland ved at skabe nye rammer for, hvordan en bæredygtig livsstil kan integreres og være med til at skabe en høj grad af livskvalitet. Visionen for Kildedal er at oprette et innovationsdistrikt, der kan tiltrække nyskabende virksomheder inden for life science.

De høje ambitioner for bæredygtig og innovativ udvikling af Kildedal med fokus på social bæredygtighed, innovation og vækst i life science-virksomheder passer godt ind i PensionDanmarks strategi for udvikling af byområder og sikrer samtidig gode afkast til medlemmerne.

1,5 mio. m² ejendomme med 53.800 gode og sunde arbejdspladser i 40 byer fordelt over hele Danmark.

Realkreditobligationer for 48 mia. kr. svarer til, at PensionDanmark har finansieret 33.500 danske boliger.

Søren er aktiechef i PensionDanmark

Afkast skal være ansvarlige

PensionDanmark vil sikre medlemmerne højest mulige afkast og samtidig være en ansvarlig investor. Derfor er selskabernes forretningsførelse og påvirkning af miljø og sociale forhold vigtige elementer i investeringsbeslutningerne.

PensionDanmarks opgave er at levere et godt afkast til medlemmerne. Derfor søger PensionDanmark investeringer, der fremmer samfundsmæssige målsætninger, da vores vurdering er, at det sikrer det bedste langsigtede afkast.

For at kunne investere ansvarligt har PensionDanmark brug for viden om virksomheders forretningsførelse og påvirkning på samfund og miljø. Dette går under betegnelsen ESG (Environmental, Social and Governance) og bidrager til at vurdere måden, hvorpå virksomheder driver deres forretning i relation til miljømæssige, sociale og ledelsesmæssige aspekter og er en integreret del af investeringsbeslutningerne i PensionDanmark.

PensionDanmarks tilgang til ansvarlige investeringer bygger på internationale konventioner og aftaler som FN's 17 verdensmål, "Principles for Responsible Investment" (PRI), principperne i "OECD's Responsible Business Conduct for Institutional Investors" samt Paris-aftalen om klima og en række internationale konventioner, normer og anbefalinger fra UN Global Compact.

Eksklusion er en balance

PensionDanmark udelukker som udgangspunkt ikke selskaber af produktrelaterede årsager. PensionDanmark understøtter de internationale politiske aftaler, som den danske stat har tiltrådt og investerer ikke i selskaber, som er involveret i produktion af klynge våben, kemiske våben og landminer. Derudover investerer PensionDanmark ikke i tobaksproduktion, ligesom en række selskaber med betydelig involvering i termisk kulproduktion og olieselskaber med betydelig omsætning fra tjæresand, er fravalgt, da disse sektorer vurderes at være under afvikling som følge af særlig forurenende og klimaskadelige produktionsmetoder.

PensionDanmark har ikke ekskluderet fossile brændsler fra investeringsuniverset. PensionDanmark investerer, som udgangspunkt, i fremsynede og progressive virksomheder,

der arbejder for grøn omstilling. Det gør sig også gældende inden for den fossile industri. PensionDanmark har i 12 år investeret i vedvarende energi, der adskiller sig fra fossile brændsler ved at være CO₂-neutral. Investering i vedvarende energikilder bidrager til reduktion af CO₂-udledning og til at gøre verden uafhængig af fossil energi.

7 BÆREDYGTIG ENERGI

Delmål 7.2

Der skal være betydeligt mere bæredygtig energi i den globale energiforsyning inden 2030.

Dansk målepunkt 7.2.ii: Andel af det samlede energiforbrug, der udgøres af vedvarende energi opdelt efter formål.

PensionDanmark havde i 2021 ejerskab for 12,1 mia. kr. i grøn energiproduktion baseret på vind, biomasse og solceller. Investeringer i vedvarende energi er et vigtigt bidrag til at løse klimaudfordringerne, da en større andel vedvarende energi er med til at erstatte andre energikilder såsom kul og gas i det globale energimiks. De afledte CO₂-besparelser er i år opgjort til 1,5 mio. ton mod 1,9 mio. ton i 2020. Faldet skyldes til dels mindre vind i 2021, men også at der er solgt ejerandele i vindmølleparker fra til andre investorer, mens flere store projekter fortsat er under udvikling.

Dilemma:

Klimahensyn eller investeringsafkast?

Ifølge det såkaldte Prudent-Person-Princip (PPP) skal pensionselskaber investere deres aktiver således, at medlemmernes interesser varetages bedst muligt – det vil sige sikre medlemmernes afkast. Samtidig bør pensionselskaber udvise samfundsansvar og foretage investeringer, der fremmer den grønne transition. Disse to hensyn kan virke modstridende, og nogen vil mene, at PPP står i vejen for, at danske pensionselskaber tager klimaansvar og afhænder aktiver i fossile energiselskaber. PensionDanmark mener, at en investering kan være både grøn og profitabel – vi kalder det "do good and do well".

RESULTATER I 2021

- > PensionDanmark har investeringer for 12,1 mia. kr. i grøn energiproduktion og har givet tilsagn om yderligere 11,3 mia. kr.
- > PensionDanmark har afsat 1,8 mia. kr. til investeringer i udvikling af næste generation af grønne teknologier

Næste generation af grønne investeringer

PensionDanmarks første investering i vedvarende energi var Nysted Havvindmøllepark, som ved opførelsen var verdens største offshore vindmøllepark. Siden er flere investeringer kommet til og de seneste år med fokus på nye grønne teknologier.

PensionDanmark har de sidste 12 år investeret massivt i vedvarende energi og grøn infrastruktur, særligt gennem den verdensledende globale investor i vedvarende energiinfrastruktur, Copenhagen Infrastructure Partners (CIP), som PensionDanmark var med til at etablere i 2012. Det har vist sig at være en god forretning med robuste afkast til medlemmerne. De seneste år er fokus i stigende grad rettet mod den næste generation af grønne teknologier, som skal bidrage med nye løsninger på den globale klimakrise.

Delmål 7.a

Inden 2030 skal det internationale samarbejde styrkes for at lette adgang til forskning i ren energi og teknologi, herunder vedvarende energi, energieffektivitet og avanceret og renere teknologi inden for fossile brændstoffer, og for at fremme investeringer i energiinfrastruktur og ren energiteknologi.

Dansk målepunkt 7a.i: Private midler anvendt til klima- og energiforskning

Når PensionDanmark investerer i fonde og virksomheder, der fokuserer på den næste generation af grønne investeringer, fremmer det udviklingen af nye grønne teknologier og letter adgangen for forskning på området. I 2021 har PensionDanmark afsat 1,8 mia. kr. til investeringer i udvikling af næste generation af grønne teknologier, heriblandt 1,5 mia. kr. i CIP's nye fond, CI Energy Transition Fund I.

Ny grøn investeringsfond

I 2021 afgav PensionDanmark tilsagn om investeringer for i alt 1,5 mia. kr. i CIP's nye fond, CI Energy Transition Fund I (CI ETF I), som investerer i projekter, der udvikler CO₂-neutrale grønne brændstoffer og råmaterialer til industrier, der er svære at omstille. Projekterne er placeret i Danmark, Norge, Sverige, Spanien, Japan og Sydkorea. Med investeringen i CI ETF I deltager PensionDanmark direkte i den næste fase af den grønne omstilling og bidrager med kapital til at hjælpe industrivirksomheder og lande med at nå deres mål for CO₂-neutralitet. Det er et naturligt næste skridt for PensionDanmark.

Fremtidens standardiserede ø-færger

Danmark består af mange øer med forskellige størrelser, befolkningsantal og geografi. Mangfoldigheden er ikke kun forbeholdt øerne, men i ligeså høj grad deres færger, der har stor betydning for ø-samfundene.

PensionDanmark har dannet et partnerskab med Odense Maritime Technology, som sammen med Færgesekretariatet har udviklet en ny standardiseret færgeløsning til de danske småøer og mindre overfarter. Dermed kan færgedriften optimeres og tilpasses passagerens behov. Samarbejdet giver større fleksibilitet og sikkerhed mod potentielle driftsrisici og ikke mindst en fremtidssikret og bæredygtig færgeløsning, da færgerne er eldrevne og derved en mere klimavenlig løsning end de nuværende færger, der sejler på diesel.

De danske ø-kommuner er således med til at nedbringe CO₂-udledningen. Ved udgangen af 2021 har ni danske kommuner underskrevet aftale om en ny standardfærge.

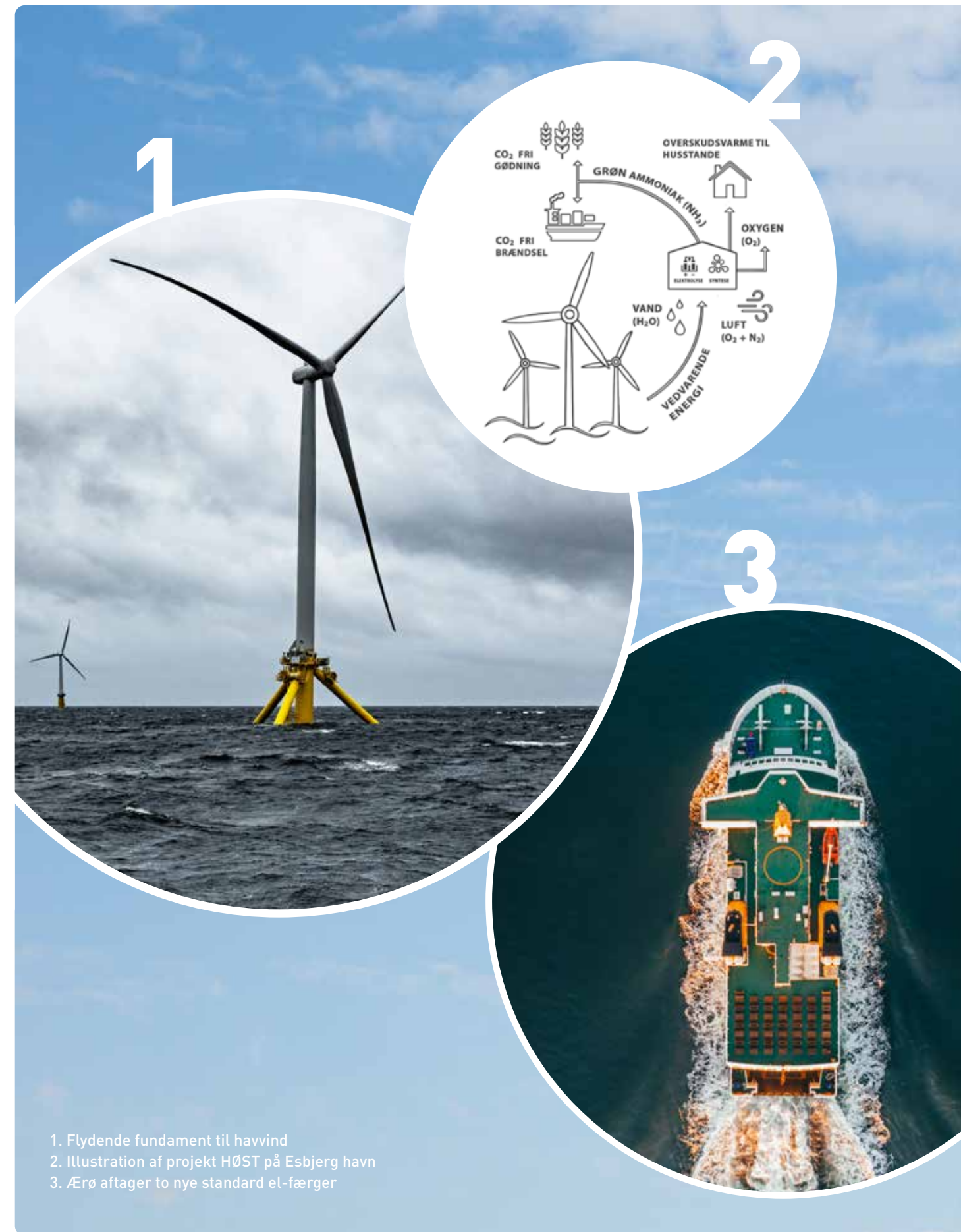
Claus Jensen, forbundsformand i Dansk Metal: "Standardiserede ø-færger er en gylden mulighed for at skabe et koncept, der sikrer innovation, fleksibilitet, arbejdspladser og på sigt også rigtig gode eksportmuligheder for Danmark."

Innovative grønne løsninger

I 2021 investerede PensionDanmark i 20 pct. af den danske cleantech-virksomhed Stiesdal, der arbejder med udviklingen af fire forskellige teknologier på klimaområdet: Flydende fundamenter til havvind, teknologi til energilagring, Power-to-X-teknologi og pyrolyseanlæg til både fangst og lagring af CO₂ fra atmosfæren og produktion af grønne brændstoffer til flyindustrien.

PensionDanmarks investering i Stiesdal har et betydeligt afkastpotentiale, samtidig med at virksomhedens fire teknologier alle har potentiale til at bidrage til opnåelsen af de globale klimamål og samtidig skabe nye grønne job i Danmark. Virksomhedens flydende fundamenter vil gøre det muligt at installere havvindmøller uanset havdybden, og det kan mange gange det i forvejen meget store potentiale i havvind på verdensplan.

1. Flydende fundament til havvind
2. Illustration af projekt HØST på Esbjerg havn
3. Ærø aftager to nye standard el-færger

Investeringer i verdens fattigste lande

Befolkninger i udsatte udviklingslande betaler en høj pris for klimaforandringer, og corona-pandemien truer mange års fremskridt. PensionDanmark investerer i det lange seje træk og i fonde med fokus på bæredygtig vækst og beskæftigelse i udviklingslande.

Investeringer i udviklingslande er en langsigtet forpligtelse, der kræver stor tålmodighed og risikovillighed at udvikle, afprøve og skalere. Siden 2014 har PensionDanmark gennem investeringer i tre fonde administreret af Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) – Danish Climate Investment Fund (DCIF), Danish Agribusiness Fund (DAF) og Danish SDG Investment fund (SDG-fonden) – været med til at mobilisere privat kapital til direkte investeringer i udviklingslande.

Fondene er eksempler på "blended finance", hvor offentlig og privat kapital arbejder sammen.

I 2017 var PensionDanmark med til at etablere fonden Africa Infrastructure Fund I (AIF I), som forvaltes af A.P. Møller Capital, som har til formål at investere i infrastruktur inden for transport og energi i Afrika, der fremmer bæredygtig økonomisk vækst og beskæftigelse.

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

Delmål 17.3

Der skal mobiliseres yderligere finansielle ressourcer til udviklingslande fra forskellige kilder.

Dansk målepunkt 17.3.i: Direkte private investeringer i udviklingslande og de mindst udviklede lande.

Siden 2014 har PensionDanmark investeret 1,7 mia. kr. i fonde med fokus på udviklingslande. PensionDanmark har givet tilsagn på knap 1 mia. kr. til AIF I og samlet investeret 712 mio. kr. i IFU's tre fonde. Senest har PensionDanmark givet tilsagn om at investere 400 mio. kr. i SDG-fonden.

Anstændige job i Kenya og Malawi

Gennem SDG-fonden har PensionDanmark investeret i virksomheden Global Tea, som er en te-, kaffe- og macadamia-virksomhed, der skaber beskæftigelse til et stort antal kvinder i Kenya og Malawi og understøtter tilværelsen for titusindvis af småfarmere i hele Østafrika. Global Teas produkter er certificeret under Fairtrade og Rainforest Alliance, og virksomheden er den foretrukne leverandør for flere multinationale virksomheder.

Med investeringen vil Global Tea nu kunne bygge en ny pakkefabrik for te i Mombasa samt understøtte virksomhedens ekspansionsplaner i Afrika. Udvidelsen vil blandt andet skabe nye anstændige job og understøtte flere småfarmere, hvilket vil have en helt konkret indvirkning på mange menneskers liv. Derudover er investeringen med til at fremme bæredygtige virksomheder i den afrikanske fødevareresektor.

Havneinfrastruktur i Gabon med positive afledte effekter

Gennem AIF har PensionDanmark investeret i virksomheden Arise, som udvikler havneinfrastruktur i Gabon, der sigter mod at muliggøre handel ved at reducere transportomkostninger og skabe effektive transportterminaler. De forbedrede transportterminaler skaber job og gavner både national og regional økonomisk udvikling, fordi eksport af afgrøder og mineraler til verdensmarkedet gøres lettere.

Investeringen har store positive afledte effekter. Ud over de direkte job, som udviklingen af havneinfrastruktur skaber, estimeres det, at investeringen bidrager med omkring 72.000 afledte job. Havneindustrien er traditionelt en mandsdomineret industri, hvorfor Arise har haft fokus på træningsprogrammer for kvinder. Formålet er at nedbryde barrierer for kvinder ved at tilbyde adgang til kvalificeret træning, introducere kvalificeret kvindelig arbejdskraft samt ændre industrien ved at nedbryde kønsstereotyper.

Global Teas kaffeplantage i Malawi, som PensionDanmark har investeret i gennem SDG-fonden

Dialysebehandling i Indien

Mere end en million mennesker i Indien lider af alvorlige nyresygdomme, som kræver dialysebehandling, og antallet er stigende. For at øge adgangen til dialyse har den indiske regering lanceret et nationalt dialyseprogram, som skal etablere dialyseklinikker på tværs af Indien i samarbejde med private udbydere. Med PensionDanmarks investering gennem SDG-fonden til DCD Kidney Care, som er en førende udbyder af dialysebehandlinger i Indien, kan økonomisk dårligt stillede mennesker med livstruende sygdom modtage livsvigtig behandling.

DCD Kidney Care driver mere end 100 dialyseklinikker på tværs af Indien, og investeringen bidrager til, at selskabet kan fordoble antallet af klinikker inden 2025. Dermed forbedres adgang til dialysebehandlinger til en økonomisk overkommelig pris tæt på patienternes hjem.

Aktivt ejerskab er et vigtigt instrument

Gennem konstruktiv dialog om udfordringer og kritisable forhold kan PensionDanmark som aktiv ejer opnå positiv forandring, også når det er svært.

Det aktive ejerskab er et vigtigt instrument for PensionDanmark. Herigennem arbejdes for, at de over 1.000 børsnoterede selskaber, som PensionDanmark har investeret i, udviser ansvarlig adfærd og bevæger sig i en positiv retning. Det skaber de bedste forudsætninger for gode langsigtede afkast til medlemmerne.

Det aktive ejerskab indbefatter dialog med selskabernes ledelse og afstemning på selskabernes generalforsamlinger. Der har i år særligt været fokus på god selskabsledelse, arbejdstagerrettigheder, diversitet samt selskabernes indvirkning på miljø, klima og samfund. Desuden har PensionDanmark i år valgt at implementere et yderligere skridt i forhold til dialogen med danske selskaber, så der forud for generalforsamlingerne sendes et orienteringsbrev til selskabernes ledelse om PensionDanmarks fokusområder og positioner.

PensionDanmark anvender sin egen stemmepolitik, der afspejler de normer og erklæringer, som PensionDanmark har tilsluttet sig. Her lægges vægt på, at virksomhederne skal drives med aktionærernes, men også samfundets interesse for øje.

Aktivt ejerskab i udenlandske selskaber

PensionDanmark varetager selv den direkte kontakt til de danske virksomheder, mens der internationalt ofte samarbejdes med en række andre ansvarlige investorer. Vores internationale rådgiver, Federated Hermes, faciliterer dialog med virksomhederne og indsamler input fra os og andre investorer, der præger dialogernes fokus. Forud for

en afstemning ved en generalforsamling udarbejder Federated Hermes et samlet standpunkt, som giver en vægtigere stemme i de enkelte selskaber, og bistår PensionDanmark med at afgive stemmeinstrukser på udenlandske selskabers generalforsamlinger i overensstemmelse med politikken. Vi har dog altid mulighed for at afvige herfra.

På PensionDanmarks hjemmeside offentliggøres, hvordan der er stemt til alle generalforsamlinger. Det skal sikre øget transparens omkring det aktive ejerskab.

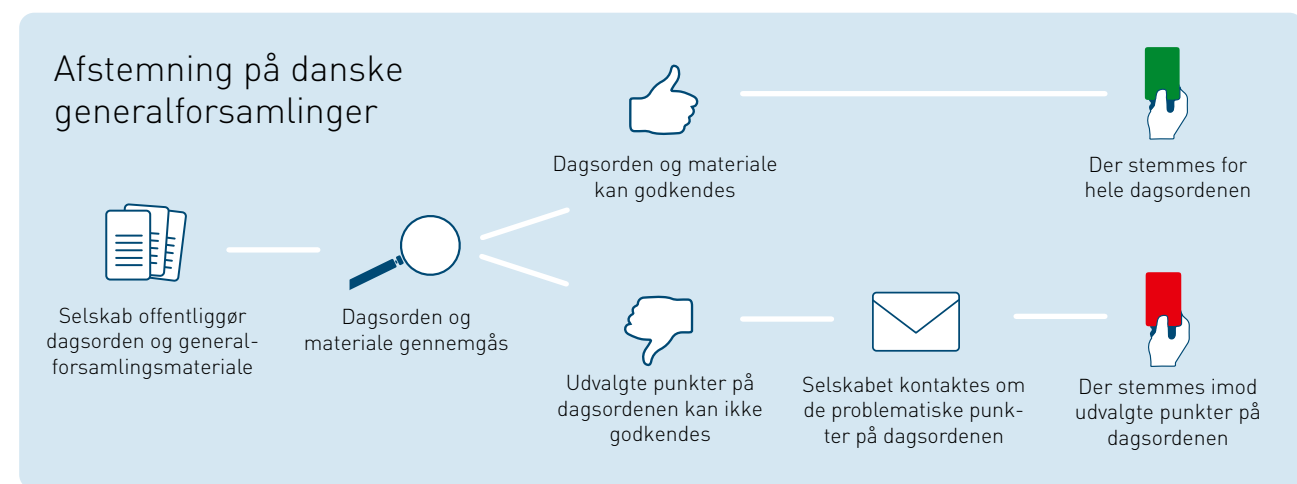
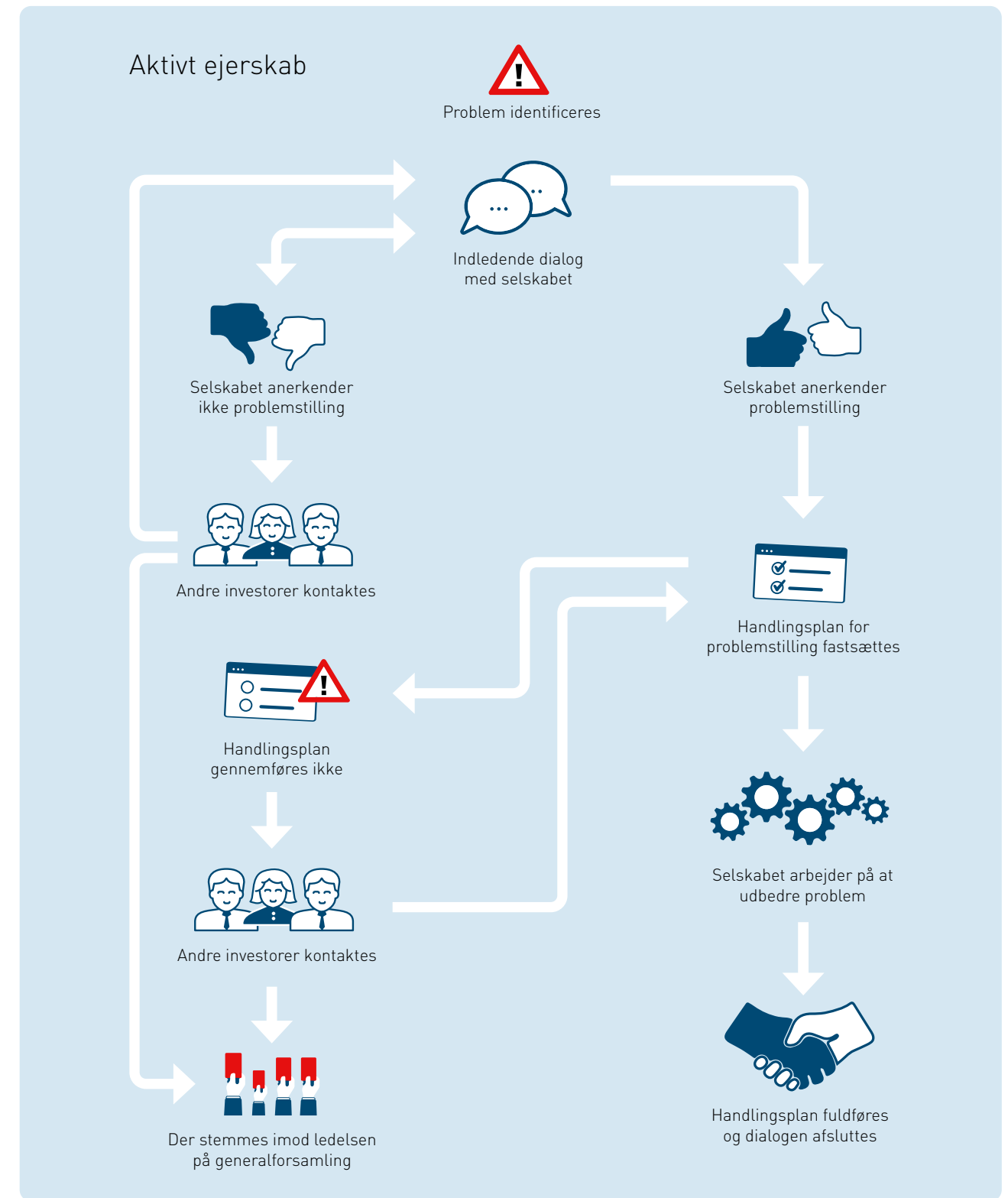
Måling af dialogernes effekt

PensionDanmark er hvert år involveret i flere hundrede dialoger med virksomheder. Oftest sker det gennem Federated Hermes, hvor vi sammen med andre ligesindede investorer arbejder for at skabe positive forandringer i de virksomheder, vi investerer i.

Formålet med dialogerne er at sikre afkast til aktionærerne ved at italesætte og udbedre kritisable forhold, men også at opnå større indsigt i virksomhedernes forretningsmodel, og hvordan de bidrager positivt til kunder og samfund. Det er i sidste ende det, der afgør, om en investering er attraktiv for PensionDanmark og vores medlemmer.

For at gøre arbejdet målbart fastsættes konkrete milepæle for dialogerne med virksomhederne. Det kan eksempelvis være en milepæl om øget transparens i form af rapportering af klimarisici eller om fastsættelse af mål for bedre arbejdstagerforhold.

Oftest er det komplekse emner, der adresseres i dialogerne. Derfor kan tidshorizonten være lang, før et selskab ændrer adfærd og en milepæl nås. PensionDanmark udøver derfor det aktive ejerskab med lige dele tålmodighed og vedholdenhed i forhold til ønsket om positiv forandring mod en mere bæredygtig verden.

RESULTATER I 2021

- > Gennem PensionDanmarks aktive ejerskab var der i 2021 fremgang i 340 milepæle sammenlignet med 307 i 2020
- > PensionDanmarks har i 2021 haft 686 dialoger med 560 virksomheder
- > Læs nærmere om PensionDanmarks stemmeforhold og milepæle på s. 79

Videreudvikling af det aktive ejerskab

I 2021 har PensionDanmark videreudviklet modellen for det aktive ejerskab og haft fokus på at gøre den mere struktureret. Klimatilpasning, grøn omstilling, diversitet og biodiversitet er prioritetsområder i dialogen med selskaberne.

Gennem PensionDanmarks medlemskab af Net-Zero Asset Owner Alliance arbejder vi med andre investorer for styrkelse af aktivt ejerskab samt for et styrket engagement i offentlig politik og klimaregulering. I 2021 har PensionDanmark forbedret arbejdsgangen i forhold til vores aktive ejerskab. Den nye fremgangsmåde anvender værktøjer og initiativer, der kan bidrage med en systematisk og struktureret tilgang til dialog og stemmeafgivelse. Således har vi i år påtaget os en mere aktiv rolle i vores ejerskab.

Påvirkning af de CO₂-tungeste virksomheder

Climate Action 100+ (CA100+) er et investordrevet initiativ bestående af 615 investorer med ansvar for mere end 400.000 mia. kr. Initiativet har til formål at påvirke 167 store virksomheder, som udleder flest drivhusgasser i verden, til at tage de fornødne skridt til at afbøde klimaforandringerne.

PensionDanmark har som politik at stemme for aktionærforslag, som CA100+ flager. Derfor stemte PensionDanmark i 2021 blandt andet for, at Delta Air Lines skal rapportere på deres klimalobbyarbejde, og at klimamålsætninger skal indgå som et element i aflønningen af General Motors ledelse. Initiativet har udarbejdet et net-zero benchmark, der kan bistå investorer med at evaluere selskabernes ambitioner og handlinger i forhold til håndtering af klimaforandringer.

Værktøjet er et vigtigt hjælpemiddel i dialogerne med selskaberne, eftersom benchmarket tydeligt identificerer områder, hvor selskaberne kan forbedre deres klimaperformance.

Øget indsats for diversitet

Den finansielle sektor spiller en afgørende rolle i at forme fremtiden for inklusion og diversitet. Mangfoldighed er en ressource, som kan bidrage til virksomheders udvikling, succes og vækst. Det handler om at udfolde og drage nytte af forskellige kompetencer til gavn for forretningen og for den enkelte medarbejder. PensionDanmark forventer, at virksomhederne arbejder mod at kunne afspejle samme diversitet, som deres interessenter. Det tjener virksomhederne og deres aktionærer bedst.

I 2021 intensiverede PensionDanmark indsatsen for diversitet i de virksomheder, vi investerer i. PensionDanmark har i første omgang sat fokus på kønsfordelingen. Fra undersøgelser fremgår det, at det underrepræsenterede køn skal udgøre mindst 30 pct. for at kunne øve effektiv indflydelse i bestyrelseslokalet. Gennem vores partner Federated Hermes støtter vi initiativer, der fremmer ligelig kønsfordeling i bestyrelser.

Fokus på virksomhedernes grønne omstilling

Transition Pathway Initiative (TPI) blev lanceret i 2017 og er et globalt initiativ ledet af en gruppe institutionelle investorer. Det er et anerkendt værktøj til at vurdere virksomheders grønne omstilling og indsats for at imødekomme Paris-aftalen. Ved hjælp af offentliggjorte oplysninger sammenlignes virksomheders planlagte eller forventede CO₂-udledninger med internationale mål og nationale løfter. Der er således tale om en fremadskuende indikator. Som udgangspunkt fokuseres på virksomheder i sektorer med traditionelt høje emissioner, for eksempel forsynings-selskaber, olie- og gasselskaber samt cement- og stålproducenter.

PensionDanmark bruger værktøjet i interne analyser af porteføljeselskaber og til vurdering af, om virksomhederne har beredskab til overgangen til lavemissionsøkonomi, og om de bevæger sig i en positiv retning. Senest har TPI været anvendt i vurderingen af en række olie- og gasselskaber. Derudover har PensionDanmark konkret anvendt TPI-værktøjet i investordialogen med den amerikanske elforsyningsvirksomhed Nextera, som vi opfordrede til større transparens og dataindberetning til TPI.

Det er PensionDanmarks ønske at fortsætte brugen af værktøjet, da det bidrager til sammenlignelig og standardiseret analyse af dels selskaber, hvor PensionDanmark er aktionær, men også af selskaber, som PensionDanmark måtte finde attraktive for investering grundet deres arbejde med den grønne omstilling.

Rikke fra PensionDanmarks investeringsteam

Biodiversitet skal prioriteres

Beregninger viser, at ca. 1 mio. af verdens otte millioner dyrearter er i fare for udryddelse inden for få årtier, medmindre der implementeres seriøse foranstaltninger for at stoppe den negative udvikling. Særligt udviklingen i landbrug og byernes voldsomme vækst har igennem mange år sat økosystemer og den biologiske mangfoldighed under pres. Tab af biodiversitet gør, at naturens dyr kommer tættere på husdyr og mennesker, hvilket øger risikoen for transmission af vira fra dyr til mennesker og dermed også risikoen for fremtidige epidemier.

PensionDanmark underskrev i 2021 Finance for Biodiversity Pledge, som forpligter institutionelle investorer til at beskytte og gendanne biodiversitet gennem finansieringsaktiviteter og investeringer inden 2024. Medunderskriverne skal helt konkret samarbejde og videndele vurderingsmetoder, målsætninger og finansieringstilgange for positiv indvirkning på biodiversitet samt indarbejde biodiversitetskriterier i ESG-politikker. Derudover skal medunderskriverne vurdere og måle finansieringsaktiviteter og investeringers potentielle positive og negative indvirkning på biodiversitet samt identificere primære årsager til tab af biodiversitet og opstille målsætninger baseret på den bedst tilgængelige videnskab. Endeligt skal medunderskriverne årligt rapportere på målsætningerne samt investeringsporteføljens betydelige positive og negative bidrag til de globale biodiversitetsmål.

PensionDanmarks bæredygtigheds certificerede ejendom Skibet i bydelen Køge Kyst

Byggeri med bæredygtige stabile afkast

Ejendomsinvesteringer leverer stabile afkast til PensionDanmarks medlemmer og viser nye veje for fremtidens bæredygtige boliger og arbejdspladser.

PensionDanmark investerer i ejendomme for at opnå et stabilt og mindre konjunkturfølsomt afkast af medlemmernes pensionsopsparing. Ejendomsporteføljen på 32 mia. kr. ved udgangen af 2021, svarer til 10,5 pct. af den samlede investeringsportefølje.

Bygge- og anlægssektoren står for ca. 35 pct. af det producerede affald i Danmark, og danske bygninger står for cirka 40 pct. af energiforbruget. Der er derfor behov for at rette opmærksomhed mod kommende og eksisterende bygninger for at indfri Danmarks reduktionsmål inden 2030.

Bæredygtighedscertificeringer

Bæredygtigt byggeri fører, ud over de gunstige investeringsafkast, til langsigtede energi- og driftsbesparelser, reduktion af CO₂-udledning og har desuden et bedre indeklima og arbejdsmiljø, hvilket øger sundhed, trivsel og produktivitet. Derfor har PensionDanmark et krav om, at nybyggeri skal bæredygtighedscertificeres. PensionDanmark benytter certificeringsordningen DGNB, hvor alle elementer i byggeprocessen måles både før, under og efter opførelse. Her er PensionDanmarks minimumskrav for nybyggeri en DGNB guld-certificering.

Det er ambitionen, at størstedelen af PensionDanmarks ejendomme skal klassificeres som grønne i henhold til kravene fra EU's taksonomi. Derfor energireoverer PensionDanmark også løbende eksisterende ejendomme og opfører kun nye ejendomme med et lavt energiforbrug.

Langsigtede offentlige samarbejder

Som en af Danmarks største bygherrer har PensionDanmark et strategisk fokus på samarbejder med det offentlige – både stat, regioner og kommuner. I offentlige-private partnerskaber (OPP) tilbyder vi det offentlige at designe, bygge, drive og finansiere et projekt over en længere årrække. Det åbner gode muligheder for ejendomsinvesteringer i stor skala, som på langt sigt giver solide afkast til medlemmerne.

OPP er også en fordel for de offentlige myndigheder, da PensionDanmark som privat bygherre har en økonomisk motivation til at levere til den aftalte tid og pris og tænke i effektive langtidsløsninger, der er rentable at drive og vedligeholde i mange år frem. På den måde giver OPP-projekter bedre kvalitet og totaløkonomi på den lange bane, hvor anlæg og drift hænger sammen.

Priser til PensionDanmark

PensionDanmark modtog i september international anerkendelse ved IPE Real Estate Global Awards for de gode resultater i forbindelse med integration af bæredygtighed i vores erhvervslejemål og studieboliger. PensionDanmark modtog priserne Nordic Investor of the Year samt bedste Value-added strategy.

I november ved Building Awards 2021, som uddeles af Licitationen – Byggeriets Dagblad, modtog PensionDanmark og Boligfonden DTU Projektudviklingsprisen for PensionDanmarks bæredygtige studieboliger i Lundtofte og Ballerup.

Delmål 11.3

Inden 2030 skal vi gøre byernes vækst mere inkluderende og bæredygtig, med bedre muligheder for at alle verdens lande kan planlægge byer og bosættelser på en mere integreret, bæredygtig og inddragende måde.

Dansk målepunkt 11.3.i: Antal byggerier og byområder med bæredygtighedscertificering

38,6 pct. af PensionDanmarks ejendomme lever op til kravene til en grøn ejendom ifølge EU's taksonomi for bæredygtig finansiering. Endvidere har PensionDanmark i 2021 fået bæredygtighedscertificeret yderligere 7.850 m² i forhold til 2020. Det svarer til en stigning på 2,4 pct.

RESULTATER I 2021

- > PensionDanmark ejer eller er medejer af 157 ejendomme svarende til 1,5 mio. m² i Danmark
- > 30 pct. af PensionDanmarks ejendomsportefølje er bæredygtighedscertificeret eller præcertificeret i 2021. Det svarer til en stigning på 5 pct. sammenlignet med 2020
- > I 2021 har vores ejendomme i Danmark reduceret den samlede CO₂-udledning pr. m² fra 11,6 kg i 2020 til 8,9 kg

1. Trælasten i Aarhus
2. Studieboligkonceptet Studio[Home] i Lundtofte
3. Elektriker Henrik fra Høyrup & Clemmensen

Nytænkning skaber fremtidens ejendomme

Når PensionDanmark opfører nye bygninger er ambitionen at efterlade et minimalt negativt klimaaftryk. Det kræver nye løsninger i forhold til brug af materialer til både opførelse og inventar. Derudover er der behov for at minimere bygningernes energiforbrug, hvis det skal lykkes at reducere Danmarks klimabelastning.

Som ejendomsudvikler har PensionDanmark indflydelse på samtlige faser af en ejendoms tilblivelse og derfor også mulighed for at tænke bæredygtighed ind fra start til slut. Fra genanvendte materialer og bygningsdele, der skåner miljøet, til brug af næsten færdige byggemoduler, der reducerer arbejdstiden på byggepladsen og dermed også generne for naboerne. Nytænkningen stopper ikke, når en ejendom er færdiggjort, men tænkes også ind i effektivisering af ejendommens drift gennem nye digitale løsninger.

Det anslås, at elforbruget i Danmark skal fordobles frem mod 2030 for at indfri Folketingets mål om en CO₂-reduktion på 70 pct. Hvis det skal lykkes at omstille det danske energisystem, kræver det, at danskerne ikke forbruger mere energi, end der produceres. Derfor må de boliger og ejendomme, danskerne bor og arbejder i, ikke forbruge for meget energi. Energirenovering af eksisterende ejendomme er derfor også en væsentlig del af PensionDanmarks bæredygtighedstilgang til ejendomsinvesteringer.

Genbrug frem for nedrivning

Nytænkningen kommer til udtryk i samtlige faser af en ejendoms tilblivelse og tilværelse. I Aarhus, hvor PensionDanmark er ved at opføre det nye byområde Trælasten, er den vanlige tilgang om, at eksisterende bygninger skal nedrives og fjernes, før man kan bygge nyt med nye materialer, blevet kasseret. I stedet arbejder PensionDanmark ud fra den tilgang, at de mest bæredygtige løsninger er dem, der kan skabes med de materialer, der allerede er produceret, så miljøet spares for den belastning, der havde været ved at producere nye. Derfor genanvendes alt fra mursten og tegl til hele bygningsdele fra de tidligere byggerier på grunden.

CO₂-besparelser gennem genbrug af materialer og anvendelse af trækonstruktioner har været med til at sikre Trælasten en DGNB byområde præ-certificering til platin-niveau. Trælasten er et foregangseksempel for udvikling af fremtidens bæredygtige byområder.

Modulbyggeri med faste møbler

I selve byggefasen søger PensionDanmark at arbejde så effektivt og skånsomt som muligt, hvilket kan ses i konceptet Studio[Home], som er udviklet sammen med Boligfonden DTU. Studiebolerne opbygges af værelsesmoduler, der produceres på ScandiBygs fabrik i Løgstør og leveres 80 procent færdiggjort til byggepladsen, hvorved arbejdstiden og dermed generne for naboerne reduceres.

Konceptet er foreløbig omsat til omkring 800 studieboliger i Lundtofte og Ballerup, hvor de studerende også har fået glæde af en innovativ løsning ved indflytningen. Hvor man traditionelt selv har skulle sørge for at medbringe eller anskaffe nødvendige møbler som seng, spisebord og opbevaring, er studieboligerne allerede udstyret med faste møbler fra den danske design- og teknologivirksomhed Stykka. Møblerne er opbygget i enkeltdele, som nemt kan adskilles. Konceptet er, at hver enkelt del i et møbel er født med en digital tvilling, der gør det nemt at 3D-printe forskellige dele og dermed forlænge produkternes levetid. Og samtidigt kan man genanvende de skadede dele til at producere nye. Er uheldet ude kan reservedele bestilles ved at scanne møblet med en app. Det giver en betydelig CO₂-besparelse, men også mindre affald og slitage ved ind- og udflytning. Møblerne er udført i krydsfiner med lang holdbarhed og rummer så meget opbevaringsplads, at der ikke skal bruges kvadratmeter på depotfaciliteter. Det løfter arealudnyttelsen i en grad, så det er muligt at opføre boligerne i høj kvalitet, samtidig med at huslejen kan betales med en SU.

Digitale løsninger sikrer effektiv drift

Nytænkningen stopper ikke, når en ejendom er færdiggjort, og lejerne er flyttet ind. PensionDanmark har et vedvarende fokus på smart og effektiv drift af ejendommene, som både mindsker den løbende klimabelastning og vedligeholdelsesudgifterne.

Her arbejdes blandt andet med IoT-løsninger, hvor digitale "sladrehanke" monteres i ejendommenes skjulte installationer, hvorfra de sender underretninger om fejl og afvigelser, som herefter kan undersøges og udbedres målrettet, inden de risikerer at udvikle sig til større skader.

Gennem sådanne digitale løsninger opnås bedre muligheder for effektiv drift og overvågning af indeklima og energiforbrug i bygninger.

Plantegning af Fælledby, København

Fælledby og den politiske proces

En bred kreds af partierne på Rådhuset i København besluttede i 90'erne at imødekomme den stigende efterspørgsel på boliger i København og samtidig nedbetale byens metrogæld via grundsalg. I den forbindelse blev loven om Ørestads udvikling vedtaget, og metrobyggeriet igangsat. Det lagde fundamentet for Ørestads nu fire selvstændige bydele langs metrolinjen på Amager Vest, som i dag huser 20.000 mennesker og ligeså mange arbejdspladser. Fælledby er den femte og sidste bydel i denne række.

Placeringen af Fælledby på Amager Fælled på den gamle lodsejers repræsenterer et dilemma, som kræver en helt særlig omhyggelighed. Her skal tages ekstraor-

dinære hensyn til den omkringliggende natur, samtidig med at boligerne skal være af høj kvalitet, og velfærdstilbud som fx skole, plejehjem og almene boliger skal matche det politiske ønske. Det hænger godt sammen med PensionDanmarks tilgang til bæredygtigt byggeri og udvikling af hele byområder.

Fælledbys placering på en del af det københavnske naturområde Amager Fælled trak overskrifter i pressen i 2021, særligt efter at to klagenævne satte en midlertidig stopper for det forberedende arbejde på grunden, indtil fagfolk i nævnene i december gav grønt lys til byggeriet efter en omfattende vurdering af projektets naturbeskyttelse og kommunens indledende planlægning som fuldt tilfredsstillende.

Visualisering af Fælledby i København

Fælledby – Danmarks første bydel i træ

Fælledby er Danmarks første byområde, hvor alle bygninger opføres med træ som det gennemgående materiale. Træbyggeri som teknologi er kommet langt de senere år og kan i dag levere byggeri i høj kvalitet med væsentligt lavere CO₂-aftryk sammenlignet med betonbyggeri. Bæredygtighed er således en kerneværdi i projektets anlægsfase, hvor ressourceforbruget løbende forsøges minimeret. Det skal også præge bydelens kommende hverdagsliv i form af byttecentraler, solceller på tagene, cykelruter lige til døren og nærhed til offentlig transport.

Visionen er, at Fælledby bliver en mangfoldig bydel, hvor bæredygtige løsninger er nemme at tilvælge. Ambitionen er at levere et byområde med betalelige boliger til familier, enlige, ældre og studerende. Nærheden til naturen skal præge de lokale fællesskaber, som skaber byens sociale sammenhængskraft. En tredjedel af området bliver etableret som vild, bynær natur. Flora og fauna får fri passage fra den omkringliggende fælled ind i Fælledbys naturområder og ud på den anden side. Samspelet mellem byggeri og bynær natur er et centralt omdrejningspunkt i projektudviklingen. Arkitekter, byudviklere, biologer og ingeniører har derfor til opgave at placere de 2.000 boliger på området og samtidig sikre de omfangsrige naturhensyn.

Fælledby udgør et etageareal på 219.000 m² fordelt på 2.000 boliger, hvoraf 500 bliver almene boliger. Dertil kommer en fem-sporet skole til omkring 750 elever, to daginstitutioner, et plejecenter, boligtilbud til socialt sårbare personer og et lokalt butiksliv. Målsætningen

om et levende byliv understøttes af fælleslokaler med dobbelt anvendelse til eksempelvis kontorfællesskab om dagen og yogastudie om aftenen.

Fælledby er placeret på den sydlige del af Amager Fælled, hvor projektområdet udgør 18 hektar ud af fælledens samlede 223 hektar (én hektar svarer rundt regnet til én fodboldbane). Ud af de 18 hektar skal ni hektar være bygninger og veje, seks hektar skal være bynær natur, og tre hektar skal være gårdrum og bytorv. De eksisterende bygninger på området skal nedtages og i videst muligt omfang genanvendes.

Projektet er et samarbejde mellem PensionDanmark, som vil eje størstedelen af boliger og detailerhverv, Københavns Kommune, som står for skole- og pasningstilbud, og de almenyttige boligorganisationer, som skal bygge og drive almene boliger. Projektselskabet er ejet ligeligt af PensionDanmark og By & Havn.

Delmål 11.7

Inden 2030 skal der gives universel adgang til sikre, inkluderende og tilgængelige, grønne og offentlige rum.

Halvdelen af Fælledbys arealer skal være bynær natur samt gårdrum og bytorv til gavn for både Fælledbys beboere, skolens elever og plejecentrets ældre. Samspelet mellem grønne og offentlige rum samt gode færdselsforhold skal øge graden af sikkerhed for alle.

Visualisering af fremtidens plejecenter i Herlev

Herlev giver de ældre nye muligheder

Herlev bliver den første kommune til at bygge et moderne og nyskabende byområde, hvor ældrepleje, boliger, offentlig service og butiksliv forenes efter PensionDanmarks nye plejeboligkoncept.

Kommunalbestyrelsen i Herlev besluttede i august 2021 at opføre 192 plejeboliger og 32 midlertidige boliger til kommunens ældre i samarbejde med PensionDanmark. Udover plejeboliger vil der blive opført 10.000 m² livsstilsboliger, som fordeles på 100 lejligheder målrettet familier og bofællesskaber for personer over 50, samt et mindre butiksområde.

I det nye byområde opføres et udvidet plejecenter, som samler en række offentlige faciliteter som sygeplejeklinik, genoptræning og rådhusfunktioner i et nyt multihus. Her vil Herlev Kommune leje sig ind, mens plejeboligerne vil blive udlejet til kommunens ældre via en anvisningsaftale mellem kommunen og PensionDanmark.

Fremtidens plejecenter og de private boliger i Herlev er udviklet i et unikt offentlig-privat samarbejde mellem Herlev Kommune og PensionDanmark, hvor kommunens medarbejdere med stor viden på plejeområdet har

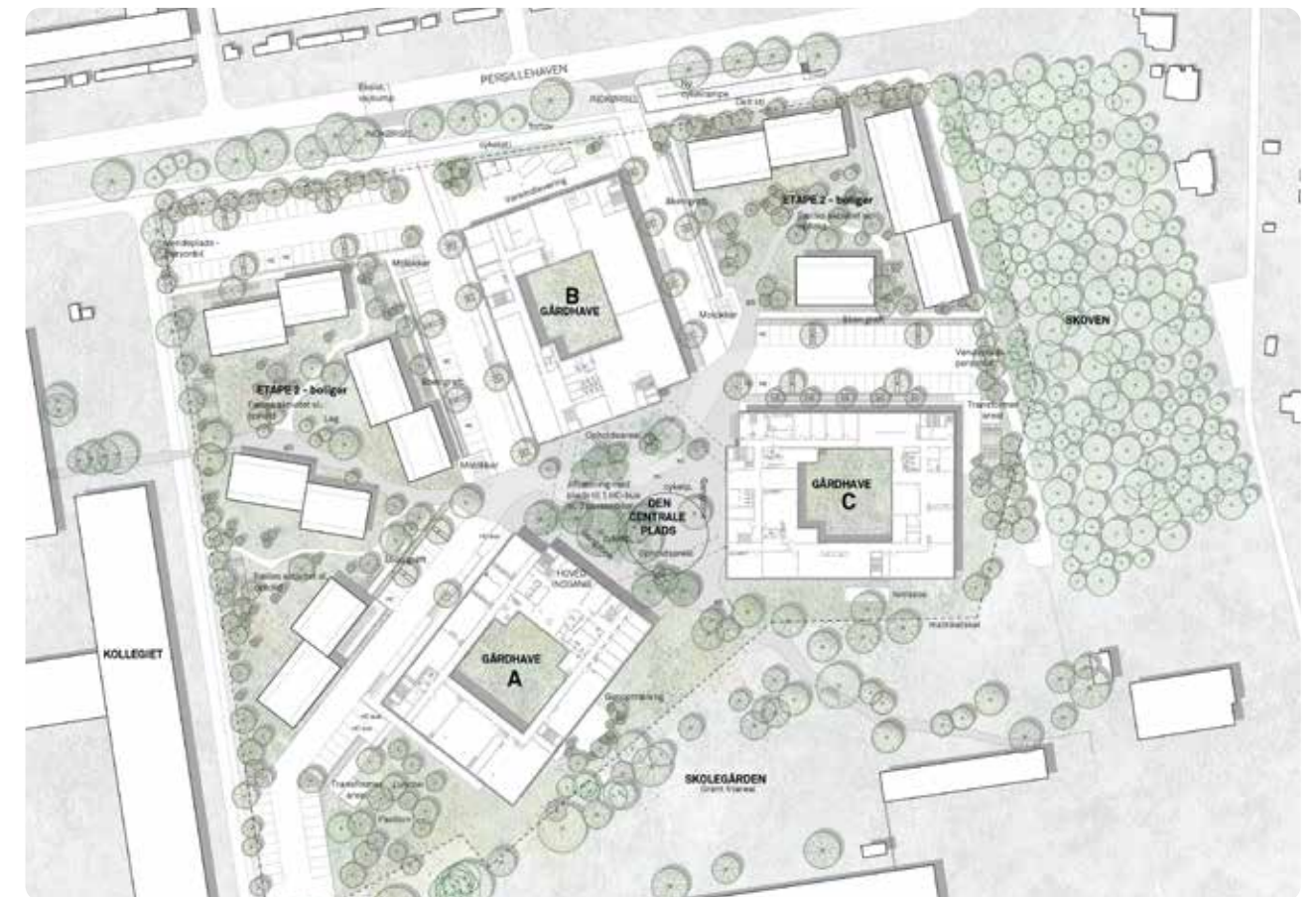
samarbejdet med de bedste private kompetencer inden for sundhedsområdet.

For at sikre det bedst mulige indhold i plejecenteret er både personale, beboerrepræsentanter, pårørende, naboer, et professionelt projektteam og en styregruppe involveret i udviklingen. Der vil også blive arbejdet med atmosfære og stemninger i uderum for at skabe interaktion mellem plejecenter, skole, kollegie og boliger i området.

Byggeriet forventes at stå færdigt i 2025 og vil blive udført, så det opfylder kriterierne til den internationale bæredygtigheds-certificering DGNB Guld.

”Det nye byområde i Hjortespring kommer til at højne livskvaliteten for Herlevs ældre. Samtidig skaber det nye og attraktive muligheder for borgerne i lokalområdet.

For at sikre det bedst mulige resultat vil vi undervejs inddrage borgere og medarbejdere i udformningen af projektet” siger Herlevs borgmester, Thomas Gyldal Petersen.

Plantegning af Sundhedshusene Hammergården Herlev

Nyt koncept inden for plejeboliger

Når PensionDanmark er bygherre, er bæredygtighed og tydelige koncepter nøglen til en god investering. PensionDanmark har i flere år arbejdet efter et bæredygtighedsprogram, der omfatter certificering af bygninger, byrum og rekreative områder samt stiller en række krav til ejendomsprojekterne.

I 2021 har PensionDanmark lanceret et nyt koncept for Livstilsbolig Pleje. Der er et markant voksende antal ældre, og kommunerne står derfor over for den udfordring at skulle etablere op mod 20.000 nye plejeboliger frem mod 2030.

PensionDanmarks plejeboligkoncept sætter rammen for, hvordan der bygges attraktive boliger med fokus på fællesskaber og samtidig sikrer, at der bygges plejecentre af høj kvalitet. På den måde skabes mest værdi for beboere og ansatte ved gode arkitektoniske kvaliteter, spændende nærmiljø og fællesskaber med praktisk og socialt indhold.

PensionDanmark har en grundlæggende mission om at bidrage til en sund og tryk alderdom for medlemmerne og forventer, at konceptet skaleres og udbredes til kommuner over hele landet. Etablering af plejeboliger

er en kompleks proces med flere lovgivninger og mange samarbejdspartner, og PensionDanmarks koncept er derfor indrettet med en høj grad af fleksibilitet, så det tilpasses dialogen med kommuner, private operatører og rådgivere.

PensionDanmark går ind i alle projekter med høje ambitioner for bæredygtighed, og derfor vil alle Livstilsbolig Pleje-bebyggelser blive certificeret til DGNB Guld.

Delmål 11.1

Inden 2030 skal alle sikres adgang til egnede og sikre boliger til en overkommelige pris.

PensionDanmarks koncept for Livstilsbolig Pleje skal sikre at der bygges plejecentre af høj kvalitet, der kan imødegå udfordringen med manglende plejeboliger i fremtiden. Første spadestik er taget i Herlev, hvor PensionDanmark bygger 190 plejeboliger, som forventes at stå færdige i 2025. Derudover færdigbyggede PensionDanmark i 2021 780 studieboliger i Lundtofte og i Ballerup. Inden 2026 bygges der over 300 studieboliger i Fælledby og det nye kvarter for Hotel- og Restaurantskolen i Valby.

VORES MEDARBEJDERE

HR-chef Mia og Finance Business Partner Julius i dialog om den interne ESG-rapport

11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Delmål 11.6

Inden 2030 skal den negative miljøbelastning per indbygger reduceres, herunder ved at lægge særlig vægt på luftkvalitet og på husholdnings- og anden affaldsforvaltning.

I 2021 har PensionDanmark medtaget medarbejdernes pendling i CO₂-regnskabet. Medarbejderpendling er estimeret ud fra fremmødet på vores domicil på Langelinie Allé og udgør 85 ton ultimo 2021. Det svarer til en stigning på 7 ton sammenlignet med 2020. Stigningen skyldes primært tilvækst i antal ansatte.

12 ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Delmål 12.5

Inden 2030 skal affaldsgenereringen væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

Dansk målepunkt 12.5i: Mængden af produceret affald.

I 2021 er PensionDanmarks samlede affaldsmængde 55 ton, hvilket er en stigning på 10,6 pct. sammenlignet med 2020. Andelen af genbrug er steget med 24 pct., således at 32 pct. af alt affald genanvendes.

Eget ansvar skal også dokumenteres

Som medlemsejet, overenskomstbaseret arbejdsmarkedspensionselskab stiller vi store krav til os selv – både når vi investerer medlemmernes pensionsopsparing og i forhold til vores leverandører generelt.

PensionDanmark stiller tydelige krav til alle vores leverandører, og vores interne politikker og krav er forankret i Global Compacts 10 principper. Vurderes det, at en leverandør ikke lever op til kravene, bliver der indledt en dialog med leverandøren. Fører dialogen ikke til forbedringer, bliver leverandøren fravalgt.

Det er vigtigt for PensionDanmark, at medarbejderne hos leverandører har ret til at organisere sig, og at lønningerne lever op til de gældende overenskomster. Det er også et krav, at leverandørerne opfylder lovgivningen for diskriminering mod køn, etnicitet, seksualitet, alder, og at de lever op til krav om miljø- og klimapåvirkning.

Viden basis for bæredygtige forandringer

PensionDanmarks medarbejdere er en del af en virksomhedskultur, der gør dem til personlige ambassadører for en bæredygtig klimastrategi. Det betyder for eksempel, at medarbejdere med firmabil kun har mulighed for at vælge en el-bil.

Langt størstedelen af den CO₂-udledning, PensionDanmark er ansvarlig for, sker via vores investeringer, men vi er også bevidste om, at CO₂-udledningen påvirkes af vores leve-

randører og af medarbejdernes opførsel – eksempelvis i forhold til, om de kører i bil på arbejdet, pendler eller tager cyklen.

Første skridt på vejen er, at vi måler på CO₂-udledningen. Og det gør vi. I 2021 har vi målt CO₂-udledningen i forbindelse med pendling, hjemmearbejde og husets indkøb hos leverandører. Den viden er udgangspunkt for, at vi kan påvirke vores CO₂-aftryk i en mere positiv retning.

Eksempelvis giver den estimerede CO₂-udledning fra indkøb en viden om, hvor det giver mening at prioritere indsatsen og agere ud fra det. Det kan være ved at vælge de rigtige samarbejdspartnere eller ved at skubbe leverandørerne i en mere bæredygtig retning. Vores viden er både med til at engagere medarbejderne i huset samt vores leverandører i en gensidigt værdiskabende samtale om bæredygtighed.

Medarbejderne tager ansvar

Nedlukninger i forbindelse med corona-pandemien har også i 2021 præget en del af året. Her har PensionDanmark haft glæde af en stærk kultur blandt medarbejderne, der tager ansvar for it-sikkerhed og GDPR-lovgivning. Når arbejdet varetages fra hjemmekontoret, er det særlig vigtigt, at medarbejderne har den fornødne respekt for og evner til at beskytte medlemmernes personfølsomme oplysninger. Derfor ser PensionDanmark også meget positivt på det nye lovkrav om, at vi som virksomhed fra 2021 redegør for politik for dataetik i årsrapporten.

Corona håndtering i PensionDanmark

Corona-krisen har også sat et uundgåeligt præg på 2021. PensionDanmark har generelt valgt at følge myndighedernes anbefalinger og har periodisk, hvor det forretningsmæssigt har været muligt, haft en større andel af hjemmearbejde.

PensionDanmark har i hele 2021 testet medarbejderne to gange ugentligt for corona, ligesom medarbejderne og deres familier også er tilbudt vaccine i PensionDanmarks domicil på Langelinie Alle.

8 ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST

Delmål 8.8

Vi skal beskytte arbejdstagerrettigheder og fremme sikre og stabile arbejdsmiljøer for alle arbejdere. Heriblandt migrantarbejdere, især kvinder, samt ansatte med løs tilknytning til arbejdsmarkedet.

At retten til kollektive overenskomstforhandlinger og foreningsfrihed overholdes i de leverandører, som vi benytter, er vigtigt for PensionDanmark.

RESULTATER I 2021

- > I forhold til 2020 er genanvendelseskvotienten af affald steget 6 procentpoint, således at 32 pct. genanvendes
- > Papirforbruget er faldet med 0,8 ton svarende til 9,7 pct. siden 2020
- > Forskellen på medianlønnen mellem kønnene er faldet med 2 procentpoint. Medianlønnen for mænd er 30 pct. højere end for kvinder

Flad organisation med højt til loftet

PensionDanmark er en moderne, sund og miljøbevidst arbejdsplads, der har ambition om at gå forrest, hvad angår diversitet, sundhed og arbejdsforhold. Det skal være et spændende og udviklende sted at være ansat.

Organisationsstrukturen er flad og fokuseret, og der er højt til loftet. Alle PensionDanmarks medarbejdere har et højt fagligt niveau og et stort personligt engagement. Medarbejderne er tætte på deres nærmeste leder. Det sikrer et højt informationsniveau og en god dialog i det daglige – og ikke mindst korte beslutningsveje med fokus på eksekvering af både daglige opgaver og større projekter.

Den flade struktur betyder, at den enkelte medarbejder har et stort ansvar og stor indflydelse på opgaveløsningen. På den måde når vi i mål med store og små projekter til gavn for medlemmerne.

Delmål 4.3

Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse.

PensionDanmark betragter kompetenceudvikling som en helt naturlig del af PensionDanmarks personalepolitik. Alle medarbejdere skal have og løbende tilføres de nødvendige kompetencer til at klare dagligdagens såvel som fremtidens opgaver og udfordringer. Derfor er det anført i medarbejdernes kontrakter, at de har ret og pligt til at deltage i efteruddannelse.

Morten flytter barren for bæredygtighed

Morten Kristensen er ejendomsinvesteringsschef i PensionDanmark Ejendomme. Han er en del af det 25 mand store team, der med samlede investeringer på 32 mia. i ejendomme i 2021 gør PensionDanmark til en af Danmarks største bygherrer. Som ejendomsinvesteringsschef arbejder Morten med at finde og købe erhvervs- og boligprojekter, og han har brede rammer.

”Jeg har stor frihed til at finde de gode investeringer, der kan bidrage til at sikre vores medlemmer et godt langsigtet afkast. Ambitionen lige nu er at investere for 3-4 mia. kr. årligt. En stor del af de penge går til vores byudviklingsprojekter, men vi jagter også andre store investeringsprojekter – blot de ligger på over 250 mio. kr. Det er et stort ansvar, men også super spændende,” fortæller Morten.

Med projekter i den størrelsesorden kan PensionDanmark gøre en forskel i forhold til den grønne omstilling, og det har stor betydning for afdelingens samarbejdspartnere.

”De sætter virkelig stor pris på, at vi rykker barren og tænker i nye måder at bygge bæredygtigt på. Det skal vi. Hvis vi ikke tænker bæredygtigt, har det betydning for ejendommens værdi på langt sigt. Vi har ganske enkelt ikke råd til at lade være.”

Mettes Storebæltsbro

Efter to år i projekt-tilstand søsatte PensionDanmark i efteråret 2021 sin nye cloud-baserede it-plattform, som skal være med til at sikre, at vi også fremover forvalter medlemmernes pensionsordning bedst muligt. Projektchef Mette Lund Madsen var programleder på platformsløftet (i PensionDanmark-lingo: PFL), og det har både været en stor opgave og en stor arbejdsoplevelse.

”PFL har været det største it-projekt i PensionDanmarks historie, og det er uden tvivl det største projekt, jeg kommer til at være med til. Så det er en særlig følelse at vide, at jeg har været med helt fra den indledende ide til, at vi nu er gået i luften. Det her er ”min Storebæltsbro,” fortæller Mette.

Med en cloud-baseret it-plattform er vi ifølge Mette ikke længere begrænset af en fysisk mainframe, der står og brummer. ”Alt ligger i ”skyen”, og det betyder, at vi kan skalere systemet alt afhængig af, hvor meget ”maskinkraft”, vi skal bruge. Derudover har vi også etableret et mere simpelt kernesystem med en arkitektur, hvor vi nemt kan udskifte de forskellige omkringliggende delsystemer i takt med nyudviklinger i markedet,” siger Mette.

Skalerbarhed er et vigtigt element, fordi PensionDanmarks medlemmer har adgang til fuld selvbetjening på alle dele af deres pensionsordning 24-7.

”Med cloud-løsningen, kan vi løbende tilpasse kapaciteten i forhold til belastningen på systemet og dermed undgå nedetid eller dårlige svartider, når medlemmerne skal betjenes. Dermed kan vi fortsætte den digitale kunderejse med fokus på høj kundeservice og lave omkostninger.”

PensionDanmarks domicil på Langelinie Allé

Brian sætter strøm til strategien

PensionDanmarks strategiproces frem mod 2025 tager afsæt i, at vores produkter skal understøttes digitalt, så medlemmerne via konkrete indsatser får mest muligt ud af deres pensionsordning.

Brian Krogh Larsen, Digitalchef i PensionDanmark, har arbejdet med brugen af teknologi i strategiprocesen, og ser gode muligheder for, at medlemmerne kan få større værdi af deres pensionsordning. ”Det er en spændende proces at være med til, og de projekter, vi arbejder med, er gode eksempler på, at vi altid tænker medlemmerne først,” fortæller Brian.

Et af de konkrete initiativer handler om, hvordan man kan få flere medlemmer til at lave øvelser, som de får med sig hjem fra fysioterapeuten i sundhedsordningen. ”En del af vores medlemmer er ikke så flittige til at lave øvelser, og vi ved, at øvelserne har afgørende betydning for effekten af et behandlingsforløb. Disse medlemmer kan vi hjælpe via et digitalt træningsunivers, hvor et forløb hos en fysioterapeut kombineres med et videounderstøttet træningsprogram, som tager udgangspunkt i det enkelte medlems smerter, og som følger op på, om medlemmet får lavet sine øvelser,” siger Brian.

Ifølge Brian har data været et omdrejningspunkt i strategiprocesen. PensionDanmark ved meget om medlemmerne, både via egne data og via Danmarks Statistik. Det giver os et godt udgangspunkt for at give medlemmerne en endnu bedre proaktiv service.

Vores arbejde og fokus i 2022

For PensionDanmark var 2021 et år med fremragende afkast og nye partnerskaber, som rækker langt ind i 2022. Det kommende år vil vi have fokus på bæredygtige investeringer, der kan sikre høje afkast og på nye produkter, der tager afsæt i medlemmernes udfordringer og behov.

For at sikre vores fremtidige afkast til medlemmerne har PensionDanmark en bred sammensat investeringsportefølje. I 2021 har vi i stigende grad rettet fokus mod den næste generation af grønne teknologier, som skal bidrage med nye løsninger til den globale klimakrise – et fokus, der fortsat vil præge vores arbejde i mange år frem. Vi mener, at en investering sagtens kan være både grøn og profitabel på samme tid – vi kalder det "do good and do well".

PensionDanmarks arbejde i 2021 har været præget af nye samarbejder, da stærke partnerskaber gør os bedre og sikrer de bedste løsninger og produkter til gavn for både medlemmer og samfund. Vores partnerskaber med kompetente partnere om nye færgetyper til de danske ø-samfund, danske patruljeskibe, by- og erhvervsudvikling samt ungdoms- og ældreboliger vil fortsætte i 2022 og bidrage positivt til den danske beskæftigelse og målsætningen om en reduktion af CO₂-udledningerne med 70 pct. i 2030.

Vi vil også i det kommende år have blik for samarbejder med nye partnere på tværs af brancher.

PensionDanmark indledte sidste år en strategiproces for udvikling af produkter, eksisterende og nye, med afsæt i de udfordringer, medlemmerne står med. Udviklingen af produkter og services samt investeringer skal bidrage til, at

medlemmerne er godt klædt på til at møde udfordringerne. Derfor skal vores produkter i fremtiden understøttes digitalt gennem vores nyudviklede cloud-baserede it-plattform, så medlemmerne får mest muligt ud af mulighederne i deres pensionsordning.

Der er i år sat et højt ambitionsniveau for de næste skridt, der skal tages i en verden, hvor den globale, europæiske og nationale dagsorden, PensionDanmark har bygget vores forretningsmodel på, er under forandring. Den globale corona-krise har været en dramatisk understregning heraf og vil forstærke flere af forandringsprocesserne. Derfor vil også partnerskaber for sundhed og ældreservice i høj grad præge det kommende år. Fokus vil være på at løfte sundheden og velværen både for vores medlemmer og deres familier.

"You get what you measure" var temaet for PensionDanmarks rapport om samfundsansvar for 2020. Det arbejde har vi fortsat med høj hastighed i 2021 og viderefører i 2022.

EU taksonomien og disclosure-forordningen skaber rammen for et fælles ESG-sprog og giver omverdenen et bedre indblik for finansielle aktørers bæredygtighedsindvirkninger. PensionDanmark vil i det kommende år arbejde for at blive klar til at rapportere på alle 18 obligatoriske og to frivillige indikatorer for negative bæredygtighedsindvirkninger fra disclosure-forordningen for så stor en del af vores investeringsportefølje som muligt. Ydermere vil vi i det kommende år også formulere 2030-mål for vores investeringsporteføljes klimaaftryk.

Endelig vil vi fortsætte arbejdet med at måle effekten af vores kerneforretning. Det er vores mission at alle vores produkter vil være målbare i 2025.

Til højre ses ejendommene Polaris og Castor på Islands Brygge, som PensionDanmark har opført

Monika er supervisor på et af Elis' vaskerier og medlem af PensionDanmark

APPENDIKS

Appendiks

Hoved- og nøgletal

	2021	2020	2019	2018	2017
Indbetalinger, mia. kr. ¹	14,7	14,0	13,5	13,0	13,6
Udbetalinger, mia. kr.	9,5	7,2	7,5	8,2	7,8
Afkast af investeringsaktiver før skat, mia. kr.	36,5	16,1	28,8	-3,2	16,6
Balance, mia. kr.	326,8	289,7	271,1	235,9	233,2
Egenkapital, mia. kr.	5,0	4,8	4,6	4,3	4,2
Administrationsomkostning pr. medlem, kr.	297	297	297	297	297
Antal medlemmer	799.200	765.300	752.500	732.000	713.000

¹ Inkl. indbetalinger vedrørende syge- og ulykkesforsikring

Relevante sammenligningstal for rapportens resultater

	Enhed	2021	2020	2019	2018	2017
VORES MEDLEMMER						
Pensionsordning						
Logins på pension.dk	Antal	1.938.805	1.461.348	1.154.140	807.747	634.048
Logins på pension.dk via app	Antal	1.186.868	962.592	679.820	321.209	156.554
Afkast for et 45-årigt medlem ¹	Pct.	16,0	7,6	16,1	-2,6	9,9
Udbetalinger til medlemmer	Mio. kr.	9.474	7.159	7.540	8.248	7.845
Udbetalinger til pensionerede medlemmer	Mio. kr.	3.789	3.672	3.447	3.130	2.828
Sundhedsordning						
Forebyggende behandlinger	Antal	422.134	265.657	369.763	340.088	288.946
Oprettede Hurtig Diagnose-sager	Antal	12.459	10.192 ²	6.471	4.992	4.083
Online læge-konsultationer ³	Antal	2.839	515	-	-	-
Efteruddannelse						
Udbetalt tilskud fra efteruddannelsesfondene	Kr.	52.944.758	71.723.531	58.908.779	56.643.852	64.586.722
Efteruddannelsesforløb	Antal	35.765	47.906	45.102	44.256	48.226
VORES OMVERDEN						
Investeringer						
Investeringer i grøn infrastruktur	Mio. kr.	12.139	15.303	13.664	14.853	12.541
Investeringer i nye grønne løsninger	Mio. kr.	1.793	0	0	0	0
PensionDanmarks samlede CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	7,9	7,7	8,8	12,6	11,4
Aktivt ejerskab						
Dialoger som del af vores aktive ejerskab	Antal	686	632	488	436	556
Fremskud på milepæle i virksomheder, som PensionDanmark har investeret i	Antal	340	307	253	197	213
Ejendomme						
m ² ejet eller delvist ejet af PensionDanmark	m ²	1.476.285	1.443.602	1.308.569	1.185.916	924.296
Bæredygtigheds certificerede m ² i løbet af året	m ²	7.841	31.420	68.513	84.637	8.138
Ejendomsporteføljens CO ₂ -intensitet	kg/m ²	8,9	11,6	11,8	-	-
Ejendomme der lever op til EU's bæredygtighedskriterier ⁴	Pct.	38,6	-	-	-	-

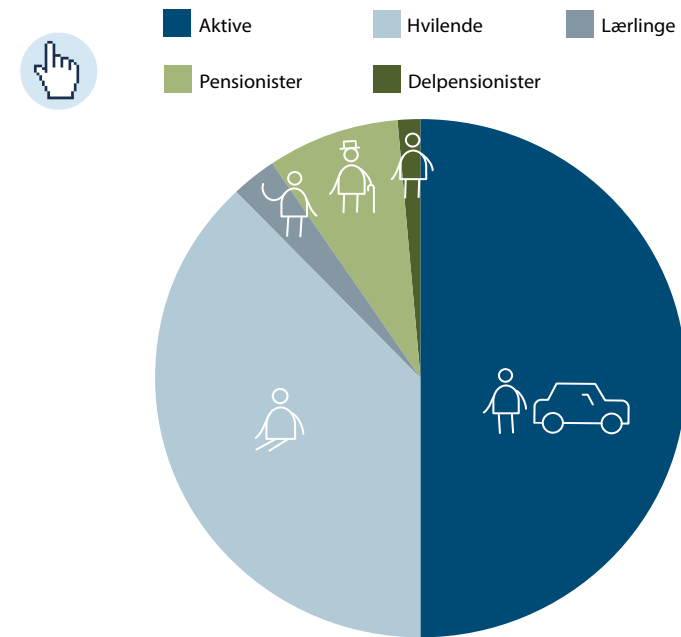
¹ Tal for 2017 og 2018 vedr. et 40-årigt medlem.

² Tallet er opjusteret fra 7.687 i Rapport om Samfundsansvar 2020.

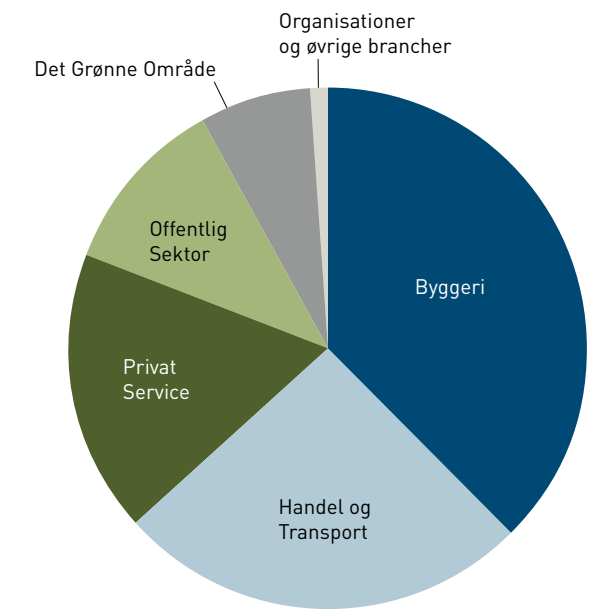
³ Online læge startede op i november 2020.

⁴ Ikke rapporteringskrav før 2021.

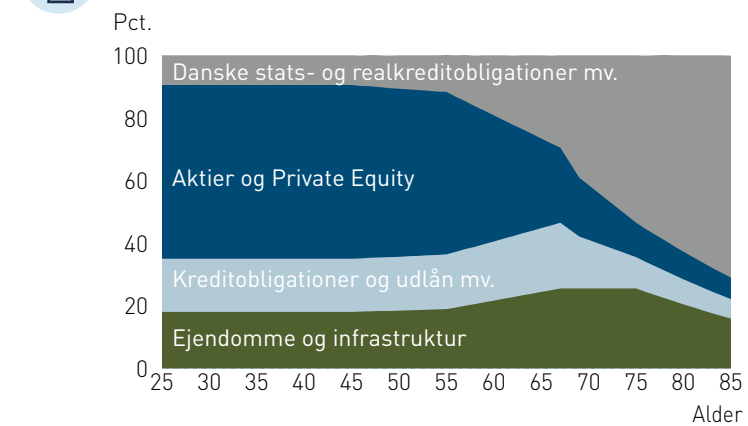
Medlemsfordeling

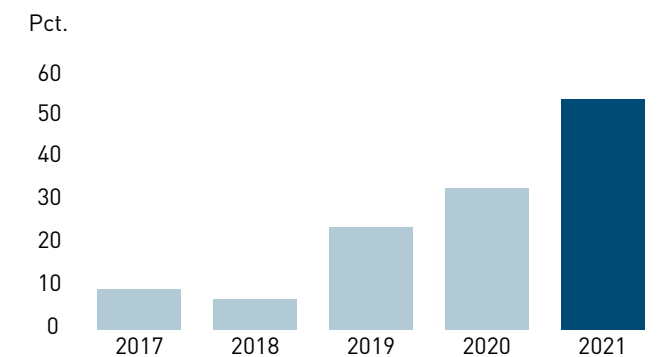
Branchefordeling

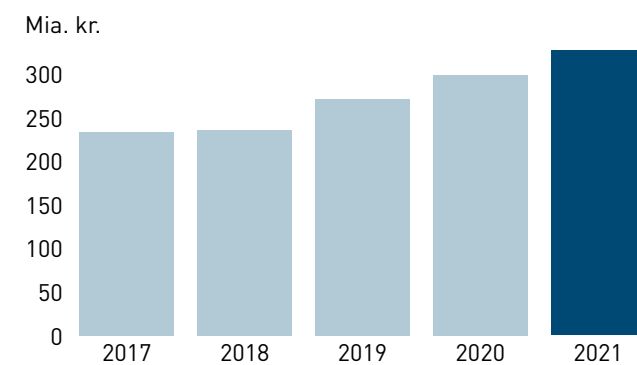
Alderspuljernes aftrapningsprofil

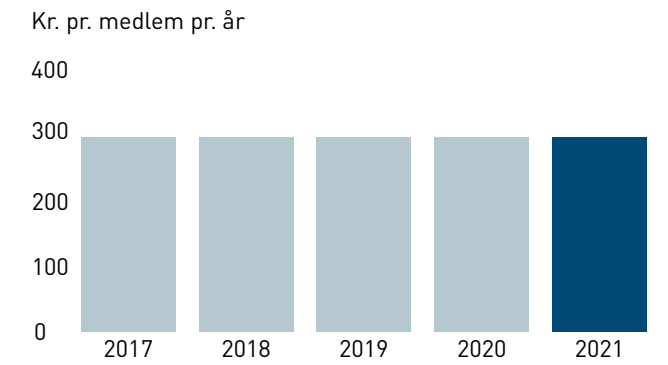
Akkumuleret afkast 2017-21, 50-årigt medlem

Balance

Administrationsomkostninger

ESG-hoved- og nøgletalsoversigt		Målsætning 2025	2021	2020	2019	2018	2017
Miljødata	Enhed						
CO₂e-udledning i virksomheden:							
CO ₂ , scope 1 ¹	Ton	20,3	45	42	79	-	-
Herunder kørsel i nul-emissionsbiler	Pct.		4,2	5,6	5,9	-	-
Herunder kørsel i lav-emissionsbiler	Pct.		8,2	4,8	3,6	-	-
CO ₂ -scope 2 (Marked based)	Ton	61,5	71	56	66	448	489
CO ₂ -scope 2 Local based)	Ton		455	386	412	448	489
Energiforbrug (Scope 1 + Scope 2) ²	GJ		9.154	7.247	8.458	7.634	7.659
Vedvarende energiandel (Scope 2) ²	Pct.		82,2	78,2	73,3	42,7	40,1
Indkøb ¹	Pct.		78,5	73,4	69,1	-	-
Egenproduceret ¹	Pct.		3,7	4,8	7,2	-	-
Energiforbrug	GJ		9.154	7.247	8.458	7.634	7.659
CO₂e, Scope 3 estimeret							
C1: Indkøb ¹	Ton		6.674	6.229	5.420	-	-
C5: Affald ¹	Ton		1,2	1,1	1,2	-	-
C6: Forretningsrelaterede rejser ¹	Ton		15,4	44,2	117,6	-	-
C7: Medarbejder pendling ³	Ton		132,7	121,2	-	-	-
C15: Investeringer	Ton CO ₂ e		1.558.168	1.099.284	966.996	540.980	575.430
CO ₂ e, Scope 3, ialt	Ton		1.564.992	1.105.680	972.535	540.980	575.430
Øvrige miljødata i virksomheden:							
Vandforbrug	m ³	2.363	2.769	2.552	3.150	3.040	2.952

¹ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2017-2018.

² Energiforbrug samt vedvarende energiandel er beregnet på baggrund af Scope 2 marked based.

³ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2017-2019.

I 2021 er ESG-nøgletalenes datagrundlag forbedret væsentligt gennem måling af nye initiativer (indkøb, pendling og hjemmearbejde). Det medfører større gennemsigtighed og indsigt i PensionDanmarks klimaaftryk, men også øget rapporteret udledning.

PensionDanmarks scope 1 udledning var i 2021 godt 3 ton CO₂ mere end sidste år. Det skyldes at rådgivningsbussen kørte flere kilometer i 2021 end 2020, som var præget af corona-nedlukninger. Også PensionDanmarks scope 2 udledning er steget i forhold til 2020. Stigningen på 25 pct. skyldes PensionDanmarks overtagelse af et større areal af domicilet på Langelinie Allé samt leje af yderligere faciliteter på Midtermolen i forbindelse med udførslen af den nye

digitaliseringsplatform, grundet anbefalinger om større afstand under corona-pandemien.

Energiforbruget er, som forventet, steget i forhold til 2020, som følge af flere lejede kvadratmeter på Langelinie Allé og ekstra faciliteter på Midtermolen. Ligesom både vandforbrug og affald er steget grundet flere medarbejdere og flere åbne kontordage sammenlignet med 2020. Til gengæld er genanvendelseskvotienten af affald steget 6 procentpoint, således at 32 pct. genanvendes.

Scope 3 emissioner (ekskl. investeringer) er i 2021 steget med 11 pct., hvilket skyldes at der i år medtages udledning fra indkøb, pendling og hjemmearbejde.

ESG-hoved- og nøgletalsoversigt		Målsætning 2025	2021	2020	2019	2018	2017
Miljødata - investeringernes CO₂-aftryk:	Enhed						
CO₂-udledning i den børsnoterede aktieportefølje:							
Total udledning	Ton CO ₂ e		727.640	529.224	536.994	540.980	575.430
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	< 6,3	6,9	6,3	8,4	12,6	11,4
CO ₂ -intensitet	Ton/mio. kr.		19,9	18,9	20,6	22,4	22,5
Vægtet gennemsnitlig carbon intensitet	Ton/mio. kr.		18,5	19,4	18,4	22,1	21,9
CO₂-udledning i virksomhedsobligationsporteføljen¹:							
Total udledning	Ton CO ₂ e		551.281	428.185	372.108	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<20,7	22,6	24,1	23,9	-	-
CO ₂ -aftryk, eksklusiv grønne obligationer	Ton/mio. kr.	<18,0	20,9	22,2	22,9	-	-
CO₂-udledning i Private Equity porteføljen¹:							
Total udledning	Ton CO ₂ e		57.096	40.896	47.863	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<4,1	3,7	4,1	5,9	-	-
CO₂-udledning i Private Debt porteføljen²:							
Total udledning	Ton CO ₂ e		92.263	90.827	-	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<6,4	7,3	9,2	-	-	-
CO₂-udledning i infrastruktur porteføljen³:							
Total udledning	Ton CO ₂ e		121.968	-	-	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	<9,0	10,5	-	-	-	-
CO₂-udledning i ejendomsportefølje¹:							
Total udledning	Ton CO ₂ e		7.920	10.152	10.031	-	-
CO ₂ -aftryk	Ton/mio. kr.	< 0,35	0,3	0,5	0,5	-	-
CO ₂ -intensitet	kg/m ²	< 8,0	8,9	11,6	11,8	-	-
Samlet CO ₂ -aftryk for aktier og virk.obligationer	Ton/mio. kr.	<9,1 ⁴	9,8	9,4	11,4	-	-
Samlet CO ₂ -aftryk for aktier og virk.obligationer ekskl. emissioner fra grønne obligationer	Ton/mio. kr.	<8,9 ⁴	9,5	9,1	11,2	-	-
Samlet CO ₂ aftryk for investeringsporteføljen	Ton/mio. kr.		7,9	7,7	8,8	12,6	11,4
Ejerskab til grøn infrastruktur, kapacitet¹:							
CO ₂ -besparelse ved ejerskab af grøn infrastruktur estimeret ¹	Ton CO ₂	>2.000.000	1.511.358	1.902.220	2.297.000	-	-

¹ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2017-2018.

² Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2017-2019.

³ Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2017-2020.

⁴ Asset Owner Alliance mål der vedrører 2024.

PensionDanmarks absolutte emissioner vil stige de næste fem til ti år, da vores balance vil vokse grundet flere indbetalinger end udbetalinger. Målsætningen er, at CO₂-aftrykket falder frem mod 2025.

CO₂-aftrykket for PensionDanmarks største investeringsportefølje, børsnoterede aktier, er steget fra 2020 til 2021. Det skyldes, at PensionDanmark i løbet af 2021 har øget allokeringen til råvarevirksomheder, ikke mindst cement. Derudover er PensionDanmarks ejerandel i A.P. Møller Mærsk, som er porteføljens største bidragsyder til udledning, steget med over 50 pct.

PensionDanmarks datadækning for virksomhedsobligationer er i 2021 forbedret, både kvantitativt og kvalitativt. Der

har været en tendens til lavere klimaaftryk i selskaberne i virksomhedsobligationsporteføljen, hvilket har resulteret i et fald i porteføljens CO₂-aftryk.

Ejendomsporteføljens aftryk er faldet og har nået 2025-målsætningen. Faldet skyldes, at produktionen af el og varme til forbrug i boliger og erhvervsjendomme er blevet mere grøn, og at flere lavenergi-ejendomme er taget i brug i løbet af 2021.

De afledte CO₂-besparelser er i år opgjort til 1,5 mio. ton mod 1,9 mio. ton i 2020. Faldet skyldes dels mindre vind i 2021, men også at der er frasolgt ejerandele i vindmølleparker til andre investorer, mens flere store projekter fortsat er under udvikling.

ESG-hoved- og nøgletalsoversigt

Målsætning 2025	2021	2020	2019	2018	2017	
						Enhed
Sociale data						
Fuldtidsarbejdsstyrke	FTE	321	291	261	246	224
Kønsdiversitet	Pct.	50,0	43,8	43,7	44,0	46,5
Kønsdiversitet for øvrige ledelseslag	Pct.	50,0	43,9	44,3	45,2	41,4
Lønforskelle mellem køn	Gange	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Medarbejderomsætningshastighed	Pct.	18,1	12,0	15,7	17,9	18,8
Sygefravær	Dage/FTE	4,5	6,8	4,7	6,6	9,7
Betalte skatter	Mio. kr.	2.362	3.565	298	2.826	1.741
Governance-data						
Bestyrelsens kønsdiversitet (17 medlemmer)	Pct.	30,0	27,8	23,5	23,5	18,8
Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder	Pct.	95,0	95,0	85,0	82,0	85,0
Lønforskel mellem CEO og medarbejder	Gange	8,9	8,7	8,6	8,5	8,5

Der har i 2021 været en nettotilgang på 30 medarbejdere sammenlignet med tilsvarende periode sidste år. Medarbejderomsætning er steget til 18,8 pct., hvilket er 6 procentpoint højere end i 2020, der var ekstraordinært lavt grundet corona-nedlukningen.

PensionDanmarks kønsdiversitet for øvrige ledelseslag er faldet 0,4 procentpoint sammenlignet med 2020, mens

forskellen på medianlønnen mellem kønnene er faldet med ca. 2 procentpoint, hvilket indebærer, at medianlønnen for mænd er 30 pct. højere end medianlønnen for kvinder.

Måltallet for det underrepræsenterede køn i bestyrelsen hæves i år til 30 pct., da det er normen og samtidig det mål, PensionDanmark baserer sit aktive ejerskab på.

Klimarapportering

		2021	2020	2019	2018	2017
Aktivt engagement i klimaforbedringer						
Aktivt ejerskab¹						
Dialoger om klimaforandringer	Stk.	240	190	134	108	111
Dialoger i alt	Stk.	686	632	488	436	556
Ejendomme, der lever op til EU's bæredygtighedskriterier^{2,6}						
Eksisterende byggeri	Pct.	32,2	-	-	-	-
Nybyggeri (frem til ibrugtagning)	Pct.	100,0	-	-	-	-
Samlet ejendomsportefølje	Pct.	38,6	-	-	-	-
Bæredygtigheds certificerede ejendomme						
Eksisterende byggeri	Pct.	20,0	17,8	19,6	18,4	18,4
Nybyggeri (frem til ibrugtagning) ³	Pct.	97,1	89,4	100,0	87,5	85,3
Bæredygtighed i forretningsmodeller²						
Investeringer, der lever op til EU's bæredygtighedskriterier						
Aktieportefølje ⁴	Pct.	5,6	-	-	-	-
Virksomhedsobligationer ⁵	Pct.	7,9	-	-	-	-
Ejendomsportefølje ⁶	Pct.	38,6	-	-	-	-
Infrastruktur ⁷	Pct.	54,0	-	-	-	-

¹ Der skal være modtaget en respons på virksomhedens henvendelse, for at en henvendelse kan kvalificeres som en dialog.

² Data til opgørelse af nøgletal har ikke været tilgængelige for 2017-2020.

³ I vurdering af om PensionDanmarks nybyggeri er bæredygtigheds certificeret tages der udgangspunkt præ-certificeringer.

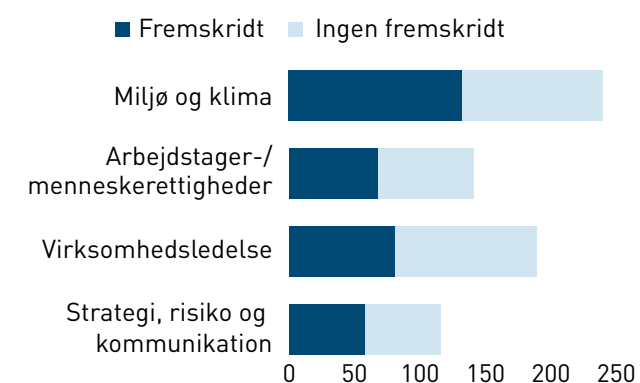
⁴ Lever op til EU-taksonomien fordelt på omsætning, ifølge MSCI.

⁵ Opgjort som grønne obligationer certificeret af tredjepart.

⁶ I vurdering af om PensionDanmarks ejendomme lever op til EU's bæredygtighedskriterier, er der udelukkende taget højde for ejendommens energieffektivitet og ikke kriterierne fra 'Do no significant harm' samt 'Minimum social safeguards'.

⁷ Opgjort som ejerskab af grøn energiinfrastruktur.

Milepæle i 2021

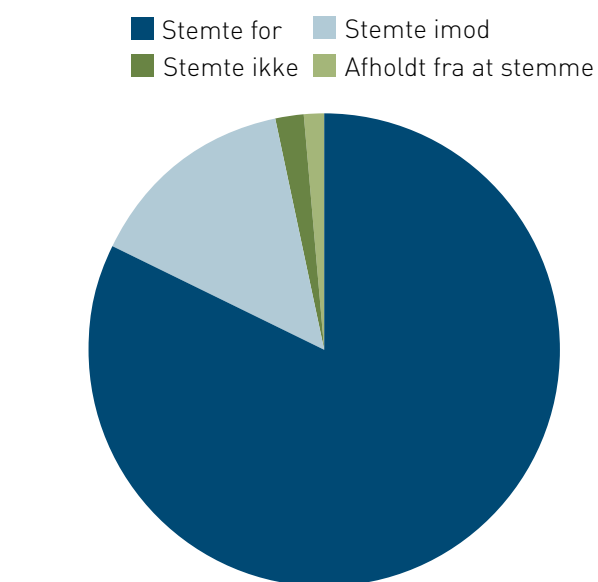
I 2021 har PensionDanmark oplevet størst fremgang i virksomhedsdialoger, der omhandlede miljø og klima, og de har tilsvarende fyldt mest.

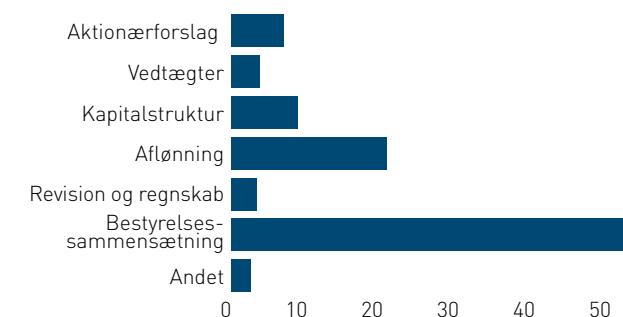
PensionDanmark stemte i det forgangne år for bestyrelsens anbefalinger i 82 pct. af generalforsamlingerne. Når PensionDanmark stemmer imod bestyrelsen på et dagsordenspunkt, drejer det sig ofte om bestyrelsens sammensætning. Det kan eksempelvis være, at selskabets direktør også er formand for bestyrelsen eller bekymringer omkring manglende diversitet i bestyrelsen. Ligeledes kan PensionDanmark støtte aktionærforslag om fx øget ESG-rapportering.

På pensiondanmark.com offentliggøres det, hvordan vi har stemt til alle generalforsamlinger.

Generalforsamlinger 2021

Fordeling af stemmer imod bestyrelsens anbefaling i pct. 2021

Henrik er gartner hos Jysk Planteservice og medlem af PensionDanmark

Disclosure-data

	Enhed	2021
Indikator for negativ bæredygtighedsindvirkning¹		
1 Scope 1	Ton	620.516
Scope 2	Ton	107.124
Total	Ton	727.640
2 CO ₂ -aftryk	Ton/mio. EUR	51,2
3 CO ₂ -intensitet	Ton/mio. EUR	148,8
4 Virksomheder aktive i den fossile sektor	Pct.	6,3
5 Andel af ikke-vedvarende energi	Pct.	77,2
6 Energiforbrugsintensitet i højemissionssektorer		
Landbrug, skov og fiskeri	GWh/mio. EUR	0,2
Råstofudvinding	GWh/mio. EUR	2,1
Industri	GWh/mio. EUR	0,7
El, gas og varmforsyning	GWh/mio. EUR	5,1
Bygge og anlæg	GWh/mio. EUR	0,6
Handel og reparationsindustri	GWh/mio. EUR	0,1
Hotel og restaurationsvirksomhed	GWh/mio. EUR	1,3
Transport	GWh/mio. EUR	1,6
Fast ejendom, udlejning og forretningsservice	GWh/mio. EUR	0,3
7 Aktiviteter i sensitive biodiversitetsområder ²	Pct.	8,1
8 Vandemissioner	Ton/mio. EUR	7,6
9 Farligt affald	Ton/mio. EUR	28,3
10 Overtrædelse af UN Global Compacts 10 principper	Pct.	0,8
11 Mangel på processer og overholdelsesmekanismer til at overvåge overholdelse af UN Global Compact 10 principper	Pct.	49,8
12 Gennemsnitlig lønforskel mellem kønnene	Pct.	12,2
13 Gennemsnitlig kvindeandel i bestyrelser	Pct.	30,6
14 Eksposering til kontroversielle våben	Pct.	0,0

¹ Der rapporteres i tabellen kun på tilgængelige data. ² Der er fundet to selskaber, der negativt påvirker sensitive biodiversitetsområder, hvilket svarer til 0,05 pct. af den børsnoterede aktieportefølje.

PensionDanmark rapporterer i år for første gang i henhold til disclosureforordningens artikel 7 om Principal Adverse Impact (PAI)-indikatorer, som er baseret på data fra MSCI.

Resultaterne viser indvirkninger fra selskaberne i PensionDanmarks aktieportefølje på klima, miljø og samfund. Eftersom vi for første gang rapporterer på artikel 7, er det vanskeligt at lave en meningsfuld sammenligning. Det gælder både i forhold til tidligere år, men også i forhold til andre finansielle aktører. Dog skaber måling af selskabernes effekt og indsats grundlaget for at opnå bedre resultater og reducere vores bæredygtighedsindvirkninger. Eksempelvis er det første gang, vi rapporterer på aktieporteføljens indvirkning på biodiversitet, og resultatet giver anledning til at undersøge nærmere, hvordan 8,1 pct. af selskabernes aktiviteter påvirker sensitive biodiversitetsområder negativt.

I fortolkningen af resultaterne skal der tages forbehold for, at både data og datadækningen er af svingende kvalitet.

Eksempelvis rapporterer langt de fleste af selskaberne på kvinder i bestyrelser. I PensionDanmarks aktieportefølje er der i gennemsnit 30,6 pct. kvinder i bestyrelser. Det er betydeligt højere end gennemsnittet i Danmark, som er på 19,3 pct. Det kan blandt andet skyldes, at PensionDanmark igennem det aktive ejerskab igennem en længere periode har haft fokus på at øge diversiteten i bestyrelserne i de selskaber, som vi investerer i.

Derimod er der kun tilgængeligt data for ca. 8 pct. af porteføljeværdien for vandemissioner og ca. 22 pct. for lønforskel mellem mænd og kvinder. Den lave datadækningen bevirker, at det for en række af indikatorerne er vanskeligt at drage valide konklusioner. Dog er manglende data en selvstændig pointe, hvorfor PensionDanmark gennem det aktive ejerskab vil undersøge, hvad der ligger til grund for, at selskaberne ikke rapporterer på eksempelvis lønforskel mellem mænd og kvinder.

Erklæring om artikel 8-produkt

Produktets opfyldelse af sociale og miljømæssige karakteristika

PensionDanmark fremmer miljømæssige og sociale karakteristika ved, at der gennem hele investeringsprocessen identificeres og håndteres bæredygtighedsfaktorer. Det betyder, at PensionDanmark indarbejder væsentlige miljømæssige og sociale forhold samt god ledelsespraksis i investeringsanalyser og investeringsbeslutninger, i udvælsen af aktivt ejerskab og når eksterne forvaltere udvælges til at investere på vegne af PensionDanmark.

PensionDanmarks due diligence har til formål at identificere, forebygge, afhjælpe og redegøre for en investerings mulige negative bæredygtighedsindvirkninger på samfundet/ og eller miljø, og det vurderes også, hvordan investeringen løbende kan monitoreres. En alvorlig negativ indvirkning kan være krænkelse af arbejdstagerrettigheder eller forurening.

I PensionDanmarks investeringsunivers er tobak og kontroversielle våben samt sanktionsbelagte lande udelukket. Ligeledes udelukkes selskaber med 5 pct. eller højere omsætning fra termisk kulproduktion eller udvinding af olie fra tjæresand, samt selskaber der er involveret i nye kulminer, hvor der udvindes termisk kul. Gentagne overtrædelser og grove krænkelse af fx arbejdstagerrettigheder og menneskerettigheder kan efter flere forgæves forsøg på at løse problemet gennem dialog også medføre udelukkelse af konkrete selskaber.

PensionDanmarks aktive ejerskab udøves gennem dialog med selskaberne og ved at stemme på deres generalforsamlinger, hvor vi forsøger at påvirke virksomheder til at forbedre deres indsats inden for en række bæredygtighedsrelaterede emner, herunder klima, sociale og ledelsesmæssige forhold.

Overordnet screenes alle investeringsporteføljer løbende for brud på PensionDanmarks investeringsetiske retningslinjer, og de opdateres på baggrund af nye tilgængelige data om investeringerne. Hvis PensionDanmark bliver bekendt med tilfælde, hvor investeringsstrategien ikke følges, vil der initieres dialog. Formålet er, at selskabet træffer de fornødne foranstaltninger til at undgå lignende brud i fremtiden. Hvis det ikke lykkes, kan investeringen blive afhændet.

PensionDanmarks bidrag til EU-taksonomiens miljømål

PensionDanmarks grønne investeringer bidrager primært til taksonomiens miljømål om modvirkning af klimaforandringer. Det skyldes, at en stor del af PensionDanmarks grønne investeringer er investeret i energiinfrastruktur såsom vindmølle- og solcelleparker, biomasseanlæg samt Power-to-X. Lidt over halvdelen af PensionDanmarks investeringer i infrastruktur bidrager til, at fossile energikilder kan udfases fra det globale energimix.

Desuden investerer og opfører PensionDanmark også bæredygtige ejendomme, hvor der stilles høje krav til bygningens energiforbrug, men også til fx de anvendte materialer. Ejendommene certificeres efter internationale anerkendte standarder, herunder DGNB, LEED og BREEAM, hvor der et væsentlig fokus på miljø, økonomisk og social kvalitet i byggeriet. Ca. 33 pct. af PensionDanmarks eksisterende ejendomme er klassificeret som energimærke A, hvilket ifølge taksonomiens tekniske screeningskriterier er tilstrækkeligt til at blive klassificeret som grønne ejendomme, da disse ejendomme er blandt de 15 pct. mest energieffektive ejendomme i Danmark.

Der til udvikler en række af de selskaber, vi investerer i, morgendagens løsninger, der bidrager til at modvirke klimaforandringer.

Som følge af PensionDanmarks gennemgående krav til investeringernes bæredygtighed, udøvelse af aktivt ejerskab og betydelige målrettede investeringer i grønne og bæredygtige formål vurderes det, at hovedproduktet, pensionsordningen, er omfattet af disclosureforordningens artikel 8, det vil sige et såkaldt lysegrønt produkt.

Det skal understreges, at taksonomiens princip om ikke at gøre væsentlig skade kun gælder for de investeringer, der ligger til grund for det finansielle produkt, og som tager højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter. De investeringer, der ligger til grund for den tilbageværende andel af dette finansielle produkt, tager ikke højde for EU-kriterierne for miljømæssigt bæredygtige økonomiske aktiviteter.

Regnskabspraksis

Anvendt praksis

ESG-nøgletallene er udarbejdet efter den vejledning, som FSR - danske revisorer, Nasdaq og Finansforeningen lancerede i juni 2019. En nærmere beskrivelse af metoderne til opgørelse kan findes på FSR - danske revisorerers hjemmeside.

Der er i 2021 foretaget en metodeændring til estimering af CO₂ udledning for virksomhedsobligationsporteføljen. Ændringen skyldes adgang til forbedret emissionsdata. Ledelsen har grundet det forbedrede datagrundlag vurderet en tilretning af de historiske sammenligningstal som værende væsentlig. De nye data medfører ligeledes en tilpasning af 2024-målsætning.

I scope 3 har PensionDanmark valgt at inkludere strålepåvirkningen i udledningen fra flyrejser i rapporteringen af (C6) forretningsrelaterede rejser, hvilket har ændret de historiske nøgletal herunder. Derudover er opgørelsen af (C1) indkøb ikke længere begrænset til papirforbrug. Nu opgøres PensionDanmarks samlede udledning forbundet med indkøbte varer og tjenesteydelser, der ikke allerede rapporteres via de øvrige nøgletal, dette er ligeledes rettet til historisk. Endelig er scope 3 rapporteringen udvidet med et nyt nøgletal for medarbejdernes pendling, som også indeholder udledningen fra hjemmearbejde.

Betydningen for de foretagne ændringer i regnskabspraksis:	Enhed	2020	2019
C1: Indkøb	Ton CO ₂ e	+6.077	+5.075
C6: Forretningsrelaterede rejser	Ton CO ₂ e	+21	+55
C15: Investeringer	Ton CO ₂ e		
heraf virksomhedsobligationer	Ton CO ₂ e	+121.563	+105.563

Herudover er der ikke ændringer til den anvendte regnskabspraksis i forhold til sidste år.

Miljødata

En del af miljødata omfatter CO₂e-udledning, som opgøres i henhold til Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen) med mindre andet anføres. Rapporteringsmæssigt opdeles i grupper (Scopes) afhængigt af kilden til udledning:

Scope 1 vedrører direkte emissioner fra egne kontorbygninger samt køretøjer.

Scope 2 vedrører emissioner (hos energiproducenten) af indkøbt elektricitet, fjernvarme og afkøling.

Scope 3 vedrører alle øvrige indirekte emissioner fra fx underleverandører samt for finansielle virksomheders CO₂e-udledning i investeringsporteføljer.

CO₂e-udledningen for de tre grupper er opgjort som følger:

Scope 1

Direkte emissioner, der stammer fra selskabets egen forbrænding af brændsler og materialer. Emissioner måles i ton CO₂e og omfatter al kørsel som er omfattet af de skattemæssige regler for kørselsgodtgørelse, alt firmakørsel i firmabiler samt al kørsel i rådgivningsbusserne. Antal registrerede kilometer i køretøjer bliver omregnet, med en standard CO₂e-udledning pr. kørt km. i en standard bil hhv. bus.

Scope 2

Ved opgørelse af scope 2 CO₂e-udledning anvendes den generelle deklARATION fra EnergiDanmark og HOFOR til at omregne elektricitet og fjernvarme til CO₂e-udledning. I "Market-based princip" tages der desuden højde for køb af bæredygtig energi. Til sammenligning opgøres location based CO₂e-emissioner med udgangspunkt i gennemsnitlig udledningsfaktorer. Den vedvarende energiandel udgør summen af vedvarende energi, som fremgår af generel deklARATION fra EnergiDanmark, HOFOR samt produceret energi fra egne solceller. Elektricitet, som bliver leveret af EnergiDanmark, er 100 pct. vedvarende energi, da virksomheden har tilkøbt grøn energi.

Scope 3

Oplysning om scope 3 CO₂e-udledning er et supplement til nøgletalsvejledning fra FSR, Nasdaq og Finansforeningen. I henhold til GHG-protokollen opdeles scope 3 CO₂e-udledningen i 15 underkategorier (C1-C15). Det er ikke alle kategorier PensionDanmark oplyser, enten fordi datagrundlaget har været mangelfuldt, eller fordi underkategorien ikke er relevant at oplyse om i forhold til PensionDanmarks aktiviteter.

Regnskabspraksis

PensionDanmark oplyser om CO₂e-udledningen for C1: Indkøb, C5: Affald, C6: Forretningsrelaterede rejser (fly og taxa), C7: Medarbejderpendling samt C15: investeringer.

C1: indkøb (papir)

PensionDanmarks udledning fra indkøbte varer og tjenesteydelser er udregnet med udgangspunkt i en kombineret aktivitets- og indkøbsbaseret tilgang. Den første metode beregner udledningen fra aktiviteter, hvor PensionDanmark kan måle udledning på baggrund af mængder brugt, mens den anden skønsmæssigt omregner indkøb (DKK) af varer og tjenesteydelser, som ikke allerede optræder i ESG-nøgletallene direkte eller indirekte primært ved hjælp af konverteringsfaktorer fra EXIOBASE. I udregningen af nøgletallet har PensionDanmark valgt at udelade uvæsentlige indkøbte varer og tjenesteydelser, da de samlet udgør en mindre del (<1 pct.) af udledningen under scope 3. Nøgletallet måles i ton CO₂e.

C5: Affald

Vægten af bortskaffet affald bliver omregnet til CO₂e-udledning.

C6: Forretningsrelaterede rejser (fly og taxa)

Forretningsrelaterede rejser omfatter flyrejser samt taxakørsel. Emissionerne måles i ton CO₂e og omfatter PensionDanmarks forbrug af flyrejser og taxakørsel på baggrund af leverandøropgørelser af CO₂e-udledning. Ved målingen af flyrejsernes udledning inkluderes strålepåvirkningen og effekten af, at forbrændingen af brændstof i et højere luftlag har en større effekt på klimaet end tilsvarende udledning ved landjorden.

C7: Medarbejderpendling til og fra arbejde

PensionDanmarks samlede udledning fra medarbejdernes pendling til og fra arbejde er udregnet på baggrund af internt indsamlet data samt anvendte standardfaktorer for pendling i bil og tog. På arbejdsdage, hvor medarbejderne ikke har pendlet til arbejde, er udledningen fra hjemmekontoret estimeret med udgangspunkt i en 8 timers arbejdsdag og det tilhørende strømforbrug af arbejdsudstyr. Nøgletallet måles i ton CO₂e.

C15: Investeringer

CO₂e-udledning er estimeret for PensionDanmarks investeringer i børsnoterede aktier, virksomhedsobligationer, Private Equity og Private Debt (unoterede aktier og gæld), ejendomme samt infrastruktur. I 2021 svarer dette til 60 pct. af PensionDanmarks totale investeringsportefølje. CO₂e-udledninger opgøres ved såkaldte CO₂-ækvivalenter – CO₂e – og måles i ton.

CO₂e-udledning i investeringsporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i investeringsporteføljer for finansielle virksomheder anvendes op til fire mål, som er anbefalet af Taskforce for Climate related Financial Disclosure (TCFD).

Mål 1: Total CO₂e-udledning:

Nøgletallet viser porteføljens samlede estimerede CO₂e-udledninger af scope 1 og 2, jf. GHG-protokollen. Ved beregningen anvendes værdien af det investerede beløb, selskabernes Enterprise Value including Cash (EVIC), i overensstemmelse med anbefalingerne fra EU og Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF), samt selskabernes CO₂e-emissioner. For opgørelse af CO₂e-udledning inden for den finansielle sektor bruges markedsværdien (MV). Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{Total CO}_2\text{e-udledning} = \sum_n \text{PensionDanmarks ejerandel i forhold til EVIC}_i * \text{scope 1 og 2 CO}_2\text{e-udledning i det investerede selskab } n_i$$

Mål 2: CO₂e-aftryk (carbon footprint):

Opgørelsen bygger videre på Mål 1, hvor CO₂e-aftrykket normaliseres ud fra værdien af PensionDanmarks beholdning i de medtagne aktivklasser. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2\text{e-aftryk} = \text{Total CO}_2\text{e-udledning (Mål 1)} / \text{Værdien af PensionDanmarks beholdning}$$

Mål 3: CO₂e-intensitet (carbon intensitet):

Opgørelsen bygger videre på Mål 1, hvor CO₂e-aftrykket normaliseres ud fra selskabernes omsætning. Carbon intensitetsmetoden illustrerer, hvor effektivt porteføljen skaber omsætning i forhold til udledningen af CO₂e. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

$$\text{CO}_2 \text{ Intensitet} = \text{Total CO}_2\text{e-udledning (Mål 1)} / \sum_n \text{PensionDanmarks ejerandel}_i \text{ i forhold til EVIC} * \text{Omsætning i det investerede selskab}_i$$

Regnskabspraksis fortsat

Mål 4: Vægtet gennemsnitlig carbon intensitet:

Nøgletallet viser porteføljens eksponering mod CO₂e-intensive selskaber og derved potentielle klimarelaterede finansielle risici. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

Vægtet gns. Carbon intensitet = $\sum_i$ (Værdi af ejerandel i investering i forhold til EVIC / værdi af PensionDanmarks beholdning) * (Scope 1 og 2 CO₂e-udledning i det investerede selskabi / Omsætning i det investerede selskabi)

Beregninger for estimeret CO₂e-udledning i virksomhedsobligations- og aktieporteføljen er baseret på data fra MSCI og Bloomberg. Rapporteret emissionsdata indhentes fra både MSCI og Bloomberg, mens emissionsestimater indhentes fra MSCI. Selskabernes EVIC indhentes fra Bloomberg.

CO₂e-udledning i aktieporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i aktieporteføljen anvendes Mål 1, Mål 2, Mål 3 og Mål 4. Der er data tilgængelig for 98,5 pct. af investeringerne i børsnoterede aktier. CO₂e-udledning for de resterende 1,5 pct. af den samlede investering i børsnoterede aktier er estimeret med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter Global Industry Classification Standard) ud fra det foreliggende datagrundlag. Det antages, at klimaaftrykket (CO₂e/mio. DKK) i gennemsnit er det samme for alle aktier inden for samme sektor og geografi. Den del af porteføljen, som mangler observationer tildeles dette gennemsnit. Fordelingen sker med udgangspunkt i 11 sektorer (Ejendom, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje og Telekommunikationsservice) og to geografiske segmenter (OECD lande og ikke-OECD lande). Columbia, Chile og Mexico medtages som ikke-OECD lande. Porteføljernes CO₂e-udledning er opgjort pr. 31. december 2021.

CO₂e-udledning i virksomhedsobligationsporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i virksomhedsobligationsporteføljen anvendes Mål 1 og Mål 2. Mål 2 beregnes for både den samlede virksomhedsobligationsportefølje og for den samlede virksomhedsobligationsportefølje eksklusiv CO₂e-emissioner fra grønne obligationer. Sidstnævnte er begrundet med, at grønne obligationer er dedikeret til konkrete projekter, der vil mindske virksomhedernes drivhusgasudledning eksempelvis gennem omstilling til vedvarende energi. Der er på nuværende tidspunkt ikke vedtaget klare standarder for hvordan CO₂e-aftryk forbundet med grønne obligationer skal opgøres. PensionDanmark opgør derfor CO₂e-aftrykket både inklusiv og eksklusiv emissioner fra grønne obligationer.

Der er data tilgængelig for 80,7 pct. af investeringer i virksomhedsobligationer. CO₂e-udledning for de resterende 19,3 pct. af den samlede investering estimeres med udgangspunkt i klimaaftryk fordelt efter geografi og sektor (efter Global Industry Classification Standard) ud fra det foreliggende datagrundlag. Det antages, at klimaaftrykket (CO₂e/mio. DKK) i gennemsnit er det samme for alle virksomhedsobligationer inden for samme sektor og geografi. Den del af porteføljen, som mangler observationer tildeles dette gennemsnit. Fordelingen sker med udgangspunkt i 12 sektorer (Ejendom, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje, Telekommunikationsservice og Stat) og to geografiske segmenter (OECD lande og ikke-OECD lande). Columbia, Chile og Mexico betragtes som ikke-OECD lande. Porteføljernes CO₂e-udledning er opgjort pr. 31. december 2021.

CO₂e-udledning i Private Equity og Private Debt-porteføljerne

Ved estimering af CO₂e-udledning i Private Equity og Private Debt-porteføljerne anvendes Mål 1 og Mål 2.

Der er ikke data tilgængelig for CO₂e-udledning i Private Equity og Private Debt investeringer, hvorfor emissioner for porteføljerne estimeres på baggrund af MSCI AC Verdensmarkedsindeks fordelt efter 11 sektorer (Ejendom, Energi, Forbrugsgoder, Forsyning, Industri, IT, Konsumentvarer, Materialer, Finans, Sundhedspleje og Telekommunikationsservice) og seks geografiske områder (Asien (ex. Kina), OECD-Asien, Europa og Oceanien, Kina, Nordamerika og øvrige Emerging Markets).

CO₂e-udledning i ejendomsporteføljen

Ved estimering af CO₂e-udledning i ejendomsporteføljen anvendes energirelateret CO₂e-udledning og to mål for hhv. aftryk og carbon intensitet. Der er data tilgængelig for 93 pct. af investeringerne i ejendomme. Der modtages data fra administratorer. De sidste 7 pct. af ejendomsporteføljen er ikke medregnet i nøgletallet, da ejendommene er under opførsel. På baggrund af ejendommenes energimærke og energiareal beregnes energiforbruget, hvorefter energiforbruget ganges med en vægtet emissionsfaktor for el og fjernvarme for at finde hver enkelt ejendoms estimerede CO₂e-udledning.

Regnskabspraksis

Mål 1: Total CO₂e-udledning for ejendomme:

Nøgletallet viser ejendommens estimerede energirelaterede CO₂e-udledning. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

Total CO₂e-udledning = $\sum_i$ scope 1 og 2 CO₂e-udledning i ejendom_i

Delvist ejede ejendomme indregnes i forhold til PensionDanmarks ejerandel.

Mål 2: CO₂e-aftryk (carbon footprint) for ejendomme:

Opgørelsen bygger videre på Mål 1, hvor CO₂e-aftrykket normaliseres ud fra værdien af PensionDanmarks ejendomme. Ejendommenes værdi opgøres efter samme principper som i regnskabet. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

CO₂e-aftryk = Total CO₂e-udledning (Mål 1) / Ejendommens værdi

Mål 3: CO₂e-intensitet (carbon intensitet) for ejendomme:

Nøgletallet viser CO₂e-udledningen holdt op mod ejendommens størrelse. Carbon Intensitet-metoden illustrerer, hvor effektiv ejendomsporteføljen er per kvadratmeter i forhold til udledningen af CO₂e. Nøgletallet opgøres efter følgende formel:

CO₂e-intensitet = $\sum_i$ kgCO₂e / m²

CO₂e-udledning i infrastruktur porteføljen

Ved beregning af CO₂e-udledning i infrastruktur porteføljen anvendes Mål 1 og Mål 2.

En infrastrukturinvestering er defineret som en investering, der får det meste (dvs. mere end 2/3) af sine betalinger og afkast fra at eje, finansiere, udvikle eller drive infrastrukturaktiver. Infrastrukturaktiver indeholder fysiske aktiver, strukturer eller faciliteter, systemer og netværk, der leverer eller understøtter offentlig reguleret forsyning af el, varme, transport, data og kommunikation.

Der er data tilgængelig for 56,9 pct. af investeringer i infrastruktur.

CO₂e-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur

CO₂e-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur ("avoided emissions") opgøres som mængden af besparet CO₂e ved investering i vedvarende energi og omfatter PensionDanmarks investeringer i vedvarende energiinfrastrukturaktiver. Produktion af elektricitet fra energi-infrastrukturaktiverne omregnes til, hvor meget CO₂e, der ville være blevet udledt, såfremt samme mængde elektricitet blev leveret af det lokale energimix.

CO₂e-besparelserne opgøres med udgangspunkt i den faktiske el-produktion og statistik om det aktuelle mix af fossile brændsler i de lokale og nationale el-net. Derved kan den erstattede fossile el-produktion og de forbundne CO₂e-besparelser beregnes.

Øvrige nøgletal

Ved opgørelse af kønsdiversitet for øvrige ledelseslag defineres en leder, som en person med personaleansvar. CEO indgår ikke som en del af nøgletsberegningen.

Nøgletal for fastholdelse af kunder er udeladt. Det skyldes, at jobmobiliteten i PensionDanmarks medlemssegment er stor, og at et jobskifte som oftest medfører en overførsel af den eksisterende pensionsordning, hvorfor nøgletallet ikke vil være brugbart som målestok for kundetilfredshed.

Betalte skatter er ikke en del af nøgletsvejledningen og opgøres som den i året betalte PAL-skat, moms, lønsumsafgift, kilde-skatte og selskabsskat.

Skøn og estimater relateret til ESG

Ved opgørelse af den estimerede CO₂e-udledning i investeringsporteføljen og øvrige scope 3-nøgletal benyttes en række antagelser og forudsætninger, der er beskrevet nærmere under de enkelte nøgletal i regnskabspraksis. Ved opgørelse af nøgletal for CO₂e-besparelser ved ejerskab af grøn infrastruktur benyttes en række forudsætninger ved beregning. Tallene er således forbundet med en vis usikkerhed. PensionDanmark arbejder løbende med at forbedre datagrundlagets fuldstændighed og nøjagtighed samt, at ændringer i opgørelsesmetoder – så vidt muligt – gennemføres retrospektivt med henblik på at sikre sammenlignelighed mellem de enkelte år, når dette er muligt.

Regnskabspraksis for disclosure-data

Anvendt praksis

PensionDanmark rapporterer i år for første gang i henhold til disclosure-forordningens artikel 7 om væsentlige skadevirkninger fra investeringerne, som er baseret på data fra MSCI.

PensionDanmark rapporterer i år på alle 14 obligatoriske indikatorer for den børsnoterede aktieportefølje. I fortolkningen af resultaterne skal der tages forbehold for, at både data er af svingende kvalitet, og at dækningen for de enkelte indikatorer kan være lav. Eksempelvis for emissioner til vand er der data for blot ca. 8 pct. af porteføljen. Det forventes, at data forbedres fremover.

Der rapporteres kun på tilgængelige data, da det ikke er muligt at lave meningsfulde opregninger. MSCI er først i 2021 begyndt at indsamle og strukturere data på de obligatoriske indikatorer, hvorfor det ikke har været muligt at inddrage sammenligningstal for 2020.

CO₂e-udledning i aktieporteføljen

For Scope 1 og 2, Total, CO₂-aftryk og CO₂-intensitet henvises der til afsnittene 'CO₂e-udledning i investeringsporteføljen og 'CO₂e-udledning i aktieporteføljen'. Den totale CO₂e-udledning er summen af scope 1 og 2-udledninger.

Virksomheder aktive i den fossile sektor

Nøgletallet angiver andelen af selskaber, som er eksponeret til aktiviteter relateret til fossile brændstoffer, herunder udvinding, bearbejdning, opbevaring og transportering af olieprodukter, naturgas samt termisk og metallurgisk kul. Andelen udregnes ved at tage summen af virksomheders vægt i porteføljen, der er eksponeret over for fossile brændstoffer.

Andel af ikke-vedvarende energi

Nøgletallet angiver andelen af ikke-vedvarende energiforbrug og produktion. Tallet udregnes gennem et porteføljevægtet gennemsnit af virksomhedernes procentdel af ikke-vedvarende energiforbrug og produktion.

Energiforbrugsintensitet i højemissionssektorer

Nøgletallet angiver energiforbrug i GWh per mio. EUR omsætning for selskaber i sektorer med betydelige CO₂e-emissioner. Tallet udregnes gennem et porteføljevægtet gennemsnit af virksomhedens energiforbrugsintensitet for selskaber med NACE-koderne A, B, C, D, E, F, G, H og L.

Aktiviteter i sensitive biodiversitetsområder

Nøgletallet angiver andelen af investeringer i selskaber, som ejer, leaser, administrerer eller støder op til beskyttede områder eller områder med høj biodiversitetsværdi uden for beskyttede områder, uanset at selskabets aktiviteter ikke skader biodiversiteten. Andelen udregnes ved at tage summen af virksomhedernes vægt i den børsnoterede aktieportefølje, der har aktiviteter i sensitive biodiversitetsområder. Samme beregningsmetode gælder tallet i noten til nøgletallet.

Vandemissioner

Nøgletallet angiver selskabernes spildevand, der udledes som følge af produktionsaktiviteter. Tallet udregnes efter samme metode som CO₂e-udledning, justeret til at vise vandudledning i ton per 1 mio. EUR investeret i porteføljen.

Farligt affald

Nøgletallet angiver selskabets rapporterede farlige affald i tons. Tallet udregnes efter samme metode som CO₂e-udledning, justeret til at vise det farlige affald i ton per 1 mio. EUR investeret i porteføljen.

Overtrædelse af FN Global Compacts principper

Nøgletallet angiver om en given kontrovers for et selskab indikerer manglende overholdelse af FN Global Compacts principper. Tallet opgøres som en andel og udregnes ved at tage summen af virksomhedernes vægt i porteføljen, der ikke overholder FN Global Compacts principper.

Mangel på processer og overholdelsesmekanismer til at overvåge overholdelse af FN's Global Compacts principper

Nøgletallet angiver andelen af selskaber, der ikke er medlem af UN Global Compact og dermed ikke er påkrævet til at overvåge og rapportere på overholdelse af FN's Global Compacts principper. Andelen udregnes som ovenfor.

Regnskabspraksis for disclosure-data

Gennemsnitlig lønforskel mellem kønnene

Nøgletallet angiver forskellen mellem den gennemsnitlige bruttoindtjening på timebasis for mandlige og kvindelige ansatte som procent i forhold til mænds bruttoindtjening. Forskellen udregnes gennem et porteføljevægtet gennemsnit af virksomhedernes lønforskel mellem kønnene.

Gennemsnitlig kvindeandel i bestyrelser

Nøgletallet angiver andelen af kvinder i bestyrelser. Andelen udregnes gennem et porteføljevægtet gennemsnit.

Eksponering til kontroversielle våben

Nøgletallet angiver andelen af virksomheder, der er eksponeret til antipersonelle-landminer, klyngebomber samt kemiske eller biologiske våben. Eksponering betyder ejerskab, fremstilling eller investering. Andelen udregnes ved at tage summen af virksomheders vægt i porteføljen, der er eksponeret over for kontroversielle våben.

Udførelse af de underjordiske parkeringskældre på PensionDanmarks byggeri Kronløbsøen

Ledelsens påtegning

Vi har dags dato aflagt Rapport om Samfundsansvar for 1. januar til 31. december 2021 for PensionDanmark Pensionsforsikringsaktieselskab.

Der er vores opfattelse, at rapporten giver et retvisende billede af PensionDanmarks påvirkning af samfundet for

perioden 1. januar til 31. december 2021. Samtidig er det vores opfattelse, at oplysningerne i rapporten er i overensstemmelse med den anvendte regnskabspraksis.

Rapport om Samfundsansvar 2021 indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 2. marts 2022

Direktion

Torben Möger Pedersen
Adm. direktør

Bestyrelse

Lars Sandahl Sørensen
Næstformand

Morten Andersen

Lydia Callesen

Kirstine Damkjær

Troels Blicher Danielsen

Claus von Elling

Peter Kaae Holm

Peter Engberg Jensen

Gert Rinaldo Jonassen

Camilla Khokhar

Brian Mikkelsen

John Nielsen

Henrik Werner Petersen

Jørgen Juul Rasmussen

Jan Villadsen

Pia Voss

Den uafhængige revisors erklæring

Til PensionDanmarks interessenter

Vi har fået til opgave af PensionDanmark at udføre en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed, som defineret i den internationale standard om andre erklæringsopgaver med sikkerhed, og rapportere om PensionDanmarks rapport om samfundsansvar ("rapporten om samfundsansvar") for perioden 1. januar – 31. december 2021.

Ved udarbejdelse af rapporten om samfundsansvar, har PensionDanmark anvendt de kriterier ("Anvendt regnskabspraksis"), der er beskrevet på side 82-87.

Ledelsens ansvar

PensionDanmarks ledelse har ansvaret for at vælge anvendt regnskabspraksis og for i al væsentlighed at præsentere rapporten om samfundsansvar i overensstemmelse med anvendt regnskabspraksis. Dette ansvar omfatter etablering og opretholdelse af interne kontroller, opretholdelse af passende registreringer og udøvelse af skøn, der er relevante for udarbejdelsen af rapporten om samfundsansvar, således at det er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om præsentationen af rapporten om samfundsansvar på grundlag af vores arbejdshandlinger og det bevis, vi har opnået. Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med ISAE 3000 Andre erklæringsopgaver med sikkerhed end revision eller review af historiske finansielle oplysninger og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Disse standarder kræver, at vi planlægger og udfører vores arbejde med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for om rapporten om samfundsansvar i al væsentlighed er præsenteret i overensstemmelse med anvendt regnskabspraksis og afgive en konklusion herom.

Arten og den tidsmæssige placering af de handlinger, der udføres ved erklæringsopgaver med begrænset sikkerhed, er forskellig, og omfanget heraf er betydeligt mindre end de handlinger, der udføres ved en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed. En erklæringsopgave med begrænset sikkerhed omfatter forespørgsler til primært personer med ansvar for at udarbejde rapporten om samfundsansvar og dermed forbundet information og anvendelse af analytiske og andre relevante handlinger.

Som følge heraf, er den grad af sikkerhed, der er for en erklæringsopgave med begrænset sikkerhed, betydeligt mindre end den sikkerhed, der ville være opnået, hvis der

var udført en erklæringsopgave med høj grad af sikkerhed. Vores arbejdshandlinger er udformet til at opnå begrænset sikkerhed for vores konklusion og giver ikke tilstrækkeligt bevis til at kunne afgive en erklæring med høj grad af sikkerhed.

Vores uafhængighed og kvalitetskontrol

Vi har opretholdt vores uafhængighed og bekræfter, at vi har overholdt kravene i de etiske standarder i International Ethics Standards Board for Accountants' internationale retningslinjer for revisoreres etiske adfærd (IESBA Code), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, professionel kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd, og har de krævede kompetencer og erfaring til at udføre denne erklæringsopgave med sikkerhed.

EY Godkendt Revisionspartnerselskab anvender også international standard om kvalitetsstyring, ISQC 1, og opretholder således et omfattende kvalitetsstyringsystem, herunder dokumenterede politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende krav i lov og øvrig regulering.

Beskrivelse af udførte arbejdshandlinger

Vores arbejdshandlinger omfattede:

- > Gennemgang af PensionDanmarks proces for udarbejdelse og præsentation af rapporten om samfundsansvar for at opnå en forståelse af hvordan rapporteringen bliver foretaget i organisationen
- > Interviews af de medarbejdere der er ansvarlige for rapporten om samfundsansvar for at opnå en forståelse for processen for udarbejdelsen af rapporten om samfundsansvar
- > Analytiske reviewhandlinger til at understøtte dataenes rimelighed
- > Forespørgsler til væsentlige udviklinger i rapporterede data
- > Stikprøvevis test af informationerne i rapporten om samfundsansvar i forhold til datakilden og anden information udarbejdet af de ansvarlige medarbejdere
- > Gennemgået oplysningerne og præsentationen af rapporten om samfundsansvar i forhold til anvendt regnskabspraksis.
- > Vi har ligeledes udført andre arbejdshandlinger, som vi fandt nødvendige efter omstændighederne.

Den uafhængige revisors erklæring fortsat

Konklusion

På baggrund af det udførte arbejde og det opnåede bevis er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at rapporten for samfundsansvar, for perioden 1. januar – 31. december 2021 ikke i alle væsentlige henseender er udarbejdet i overensstemmelse med anvendt regnskabspraksis som beskrevet på side 82-87.

København, 2. marts 2022

EY Godkendt Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 30 70 02 28

Lars Rhod Søndergaard
Statsaut. revisor
Mne28632

Carina Ohm
Head of Climate Change and
Sustainability Services

Denne rapport er den lovpligtige redegørelse for samfundsansvar i henhold til bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringsselskaber og tværgående pensionskasser, §132 og §132a.

Trykt: I Danmark i 2022 af GSB Grafisk, et miljøcertificeret trykkeri

Papir: MultiDesign Original White

Fotos: Ursula Bach
iStock (s. 17, 34), Kasper Kamuk (s. 18-19), Claus Bonnerup (s. 28), Christian Thellefsen (s. 29), Jakob Boserup (s. 32-33), OK Nygaard (s. 37), Annette Boe Østergaard (s. 41), Jesper Heldgaard (s. 42-43), Dansk Metal (s. 48), Stiesdal, CIP, Lasse Hjort (s. 49), IFU/Global Tea (s. 50-51), Gehl Architects (s. 58), Henning Larsen Architects (s. 60-61), ERIK Arkitekter (s. 62-63).

Forside: Mads er tømrer hos ACA Team Entreprise og medlem af PensionDanmark
Lake Turkana vindmøllepark i Kenya (foto Jesper Heldgaard)
Frederikke fra PensionDanmarks sundhedsrådgivning

Bagside: Vandrefleksioner

PensionDanmark A/S

Langelinie Allé 43

DK-2100 København Ø

 +45 3374 8000

@ info@pension.dk

 pensiondanmark.com

PensionDanmark

